

UNDERDÅNIGA YTTRANDEN

I ANLEDNING AF

SJÖFÖRSVARSKOMITÉNS

DEN 10 AUG. 1882 AFGIFNA

BETÄNKANDE OCH FÖRSLAG

ANGÅENDE

SJÖFÖRSVARETS ORDNANDE.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1882.

Kongl. marinförvaltningen.

Till Konungen.

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts befallning i nådig remiss den 25 sistlidne Augusti, meddelad i anledning af en till Eders Kongl. Maj:t den 10 i samma månad aflåten, från trycket utgifven skrift, innefattande underdånigt betänkande och förslag, angående sjöförsvarets ordnande, af komiterade, som den 19 Augusti 1880 erhållit nådigt förordnande att utarbета fullständigt förslag i detta hänseende, får marinförvaltningen, som öfver komiterades förslag hört militär- och varfscheferne å flottans stationer, underdånigst, med öfverlemnande af deras skriftliga yttranden i ärendet, för egen del såsom infordradt utlåtande öfver förslaget anföra följande.

Å sidan 33 i den tryckta skriften redogöra komiterade för vissa stridsfartyg, som flottan för närvarande eger. Derutöfver är under anskaffning erforderlig materiel till 20 privata ångslupar så att de kunna användas för förande af stångminor. Af äldre, skärgårdsartilleriet senast tillhöriga träfartyg finnas i behåll tre mörsarefartyg och tillsammans 52 roddkanon-slupar och jollar. Med undantag af mörsarefartygen äro alla de öfriga utrangerade som rörlig krigsmateriel. Dock har Eders Kongl. Maj:t i nådigt bref den 26 Juli 1871 föreskrifvit, att de skola fortfarande bibehållas så länge de förblifva i godt stånd för att vid behof användas och dervid bogseras af ångfartyg. Denna materiel synes, ehuru obetydlig den än är, icke böra lemnas ur

räkning, då tillfälle till dess användande i brist på bättre stridsfartyg otvifvelaktigt lärer kunna under krig komma att uppstå. I sammanhang härmed torde böra erinras, att flottan icke erhållit någon anvisning å extra stat för byggande af krigsfartyg under tiden från och med år 1879 till och med innevarande år.

I fråga om materielen innehåller komiterades förslag till grunder för Sveriges sjöförsvär ingen närmare bestämmelse, utöfver hvad för närvarande gäller, än att, så vidt af § 1 i förslaget kan inhemtas, andra fartyg än pansarbåtar och minbåtar icke skulle få räknas till flottans stridsfartyg. Häremot förekommer, att komiterade icke ifrågasatt och att det icke heller lärer finnas lämpligt, att andre flottan för närvarande tillhörige stridsfartyg utrangeras i denna egenskap, innan de för ålder och bristfälligheter anses icke längre böra bibehållas.

Af motiven för komiterades förslag i denna del framgår, att komiterade ansett »fartygens cert och antal vara beroende af på förhand icke bestämbara förhållanden». Emot denna uppfattning torde marinförvaltningen få åberopa den utredning i dessa hänseenden, som förekommer i komiterades betänkande sidd. 38—42. Häraf behagade Eders Kongl. Maj:t inhemta, att den sjökrigsmateriel, som landet för närvarande på goda grunder kan antagas i fredstid oundgängligen behöfva för att sjöförsvaret skall motsvara sitt ändamål, hvilket närmast torde gälla att i förening med armén ingifva trygghet för fredens bibehållande, bör i styrka motsvara en flotta af 14 större och 94 mindre strids- och öfningsfartyg af vissa närmare angifna certer jemte erforderliga fartyg för transport och andra särskilda ändamål, och ått kostnaden för denna materiel, om anskaffningen fördelas på en tidrymd af 30 år, icke öfverstiger landets förmåga af uppoffringar för försvarsverket.

De senaste årens erfarenhet synes ådagalägga, att flottan icke kan påräkna erforderliga anslag för sjökrigsmaterielens förkofran innan frågan om dess ungefärliga styrka i fredstid bringas till afgörande. Komiterades utredning torde i detta hänseende vara fullt tillfredsställande, så vidt derigenom angifves fartygens antal efter deras fördelning i större och mindre; och lärer vidare bestämmelse angående de olika fartygens cert icke lämpligen böra fastställas än att alla de större fartygen skola vara försedda med pansar och deplacementet å dessa fartyg vara emellan 2,500 och 3,000 ton, hvilket är ungefärligen lika med deplacementet å den större fartygscert, komiterade förordat.

För närvarande är flottan, såsom komiterade anföra, fördelad å två stationer, en i Karlskrona och en i Stockholm. Men derjemte eger flottan en tredje förläggningsplats, nemligen det så kallade nya varfvet i Göteborg. Sistnämnda plats är, enligt nådigt bref den 14 December 1869 tillsvidare upplåten till fångvårdsstyrelsen, mot vilkor, bland andra, att efter ett års uppsägning återställa platsen. Det i § 1 af åberopade förslaget införda stadgande om flottans fördelning å förstnämnde två stationer lærer icke, så vidt af komiterades betänkande kan inhemtas, afse att göra ändring i berörda nådiga bref. Vidare yttrande öfver förslaget i denna del torde alltså icke erfordras, än att vid den genom samma nådiga bref skedda upplåtelse från flottan till fångvårdsstyrelsen af nya varfvet vid Göteborg synes tills vidare böra få bero.

Enligt den fördelning af försvarsverket, som för närvarande gäller, kommer på flottan, utöfver sjökrigsmateriel i vanlig bemärkelse, all för sjöfästningarne vid Karlskrona och det fasta minförsvaret erforderlig materiel jemte minmaterielens handhafvande. Garnisonstjenstgöringen å sjöfästningarne bestrides för tillfället ensamt från flottan, men är enligt nådiga generalordres den 26 Juni 1877 afsedd att fördelas både under fred och krigstid emellan armén och flottan. Underhållet af fästningsbyggnaderna tillhör arméns fortifikationsafdelning, genom hvilken alla fortifikatoriska anläggningar i land för det fasta minförsvaret jemväl torde komma att utföras. Marinförvaltningen finner, under åberopande häraf, ej skäl förorda den utsträckning af flottans befattning med det fasta minförsvaret och sjöfästningarne vid Karlskrona, som § 2 i komiterades förslag synes afse.

5 § af de föreslagna grunderna för sjöförsvaret utvisar en tillökning af officersantalet vid flottans stam af tillsammans 25 officerare, nemligen 2 kommandörkaptenener, en af första och en af andra klass, 13 kaptener, 7 löjtnanter och 3 underlöjtnanter. Enligt gjord beräkning, grundad på komiterades förslag till stat för flottans officerskår,

bilagan 12 a, uppgår årliga anslagsbehovet för den föreslagna officers-tillökningen till 72,821 kronor 35 öre. Såsom vilkor för denna till-ökning hafva komiterade i sammanhang med de å sidd. 78—79 härför anförda motiv föreslagit, att permanenta reservstaten skall upphöra i mån af inträffad afgang bland de på denna stat uppförda officerare. Permanenta reservstaten, hvars upprättande anbefalldes genom nådigt bref den 2 September 1873, består för närvarande af 19 officerare, nemligen 1 konteramiral, 5 kommandörer, 8 kommandörkapteners af första klass och 5 kapteners. Till desse officerares aflöning äro, lik-mätigt 1873 års riksdags beslut angående regleringen af utgifterna under femte hufvudtiteln, från ordinarie anslaget till aflöning åt flottans kårer och stater anvisade 91,090 kronor. Härutöver återstå, i öfverens-stämmelse med nyssnämnda beslut, att ytterligare för permanenta re-servstaten disponera 22,910 kronor i mån af uppkomna ledigheter å flottans nya reserv- och indragningsstater. I gällande stadganden göres ingen skilnad emellan officerare vid flottans stam och permanenta reservstaten i afseende å deras aflöning och tjänstgöringsskyldighet; dock hafva de senare, så vidt marinförvaltningen inhemtat, hitintills icke varit kommenderade ombord å flottans fartyg.

Redan de af Eders Kongl. Maj:t gillade förslag till löne- och pensionsreglering för flottans officerskår, hvilka framlades för 1876 års riksdag men i vissa delar icke vunno riksdagens bifall, voro uppgjorda under beräkning att permanenta reservstaten skulle upphöra och till-gången för densamma anvisas för officerskårens tillökning. I Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:r 1 till 1878 års riksdag framlades ock förslag i detta syfte; hvarefter Eders Kongl. Maj:t, sedan riks-dagens båda kamrar härutinnan stannat i olika beslut, i nådig proposi-tion N:r 1 till 1879 års riksdag föreslog att en del af ifrågavarande tillgång skulle få användas till aflöning åt nya officersbeställningar vid flottans stam. Men icke heller sistnämnda förslag blef af riksdagen bifallet. Med ledning af komiterades motivering för deras förslag i dessa delar lærer få anses obestriddigt, att officersantalet vid flottan, med inberäkning af den föreslagna tillökningen jemte qvarstående offi-cerare å permanenta reservstaten, nya reservstaten och indragnings-staten icke motsvarar behovet vid inträffande mobilisering. Genom den föreslagna tillökningen af officersantalet vid stammen skulle, såsom komiterade i sin motivering framhålla, antalet flaggmän och regements-officerare komma att ställa sig lägre i förhållande till hela officers-antalet vid stammen, än för närvarande eger rum. Med förbigående af denna synpunkt, hvilken berör militärpersonalens tjänstbarhet, har

marinförvaltningen för sin del icke något att erinra mot förslaget i denna del. Hvad deremot angår indragningen af permanenta reservstaten, synes förslaget härom icke böra vinna bifall med mindre, än att hela tillgången för denna stat, utgörande, såsom af förestående redogörelse framgår, tillsammans 114,000 kronor, får öfverflyttas till staten för flottans officerskår, att användas, efter Eders Kongl. Maj:ts närmare förordnande, till aflöning för nya officersbeställningar i mån af uppkomna ledigheter å permanenta reservstaten, nya reservstaten och indragningsstaten.

Å sidan 81 i komitérades betänkande redogöres för underofficersantalet vid flottans stam. Härvid får marinförvaltningen tillägga att, enligt gällande dagafönings- och arfvodesstat för flottans varf, derstädes för närvarande finnas 25 befattningar, till hvilka underofficerare kunna förordnas. I afseende härå innehåller flottans reglemente, första delen, § 35, att underofficer vid flottans underofficerskår, som förordnas till någon af nämnda befattningar, skall uppbära hela sin aflöning å varfvets stat men qvarstå i underofficerskåren såsom lönlös med bibehållen tur-, befordrings- och pensionsrätt. I 17 af ifrågavarande befattningar finnas, enligt hvad marinförvaltningen under hand inhemtat, för tillfället anställde 4 flaggunderofficerare och 13 underofficerare af andra graden. Denna tillgång på underofficerare, utöfver underofficerskårens stat, hvilken tillgång kan ökas till lika antal med nämnda befattningar eller 25 underofficerare, synes icke böra lemnas ur räkning, helst kåren lär, såsom komiterade anföra, icke obetydligt understiga det verkliga behovet vid en inträffande mobilisering af flottan.

Mot den i 6 § af de föreslagna grunderna gjorda sammanslagning till en underofficerskår af flottans nuvarande underofficerskår samt maskinist- och handtverksstater, inberäknadt tre maskinistunderofficerare, som jemlikt nådiga brevet den 24 oktober 1879 åtnjuta aflöning af de till minväsendet anslagna medel, har marinförvaltningen för sin

del icke något att erinra, såvida Eders Kongl. Maj:t skulle i nåder gilla de af komiterade för dessa åtgärder å sid. 80 och 81 anförda skäl; dock erfordras i följd af denna förändring att stadgandet i flottans reglemente, tredje delen, § 525, jemkas så, att enahanda undantag, som deri göres för underofficerare vid maskinist- och handtverksstaterna i afseende å underofficerares befälsrätt, får tillämpning å de vid den nya underofficerskåren anställda maskinister och kvartermän.

I 7 § af förslaget upptages sjömanskåren till en styrka af 2,500 man, utgörande 1,675 man utöfver flottans nuvarande matros-, eldare- och handtverkskompanier, som bestå af 825 man, inberäknadt 5 man, hvilka likmätigt nådiga brefvet den 24 Oktober 1879 åtnjuta aflöning af de till minväsendet anslagna medel. Detta förslag är enligt komiterades anförande å sidan 82 byggdt på den förutsättning, att båtsmansinstitutionen skall försvinna. Komiterade hafva såsom bil. b. tab. 5. utvisar beräknat båtsmansstyrkan år 1880 till 4,678 man, efter afdrag af de intill nämnda tid beviljade tioårsvakanser. Vid efterfrågan i vederbörande chefsexpedition har uppgifvits, att båtsmansstyrkan numera, efter afdrag af tioåriga och andra beviljade vakanser, utgör 4,631 man. Om härtill räknas matros-, eldare- och handtverkskompanierna, visar sig, att flottans sjömanskår för närvarande uppgå till 5,456 man eller till ett antal af 2,956 man mera, än komiterades förslag upptager. Medeltalet af den tjänstgörande styrkan torde dock icke under vanliga förhållanden med sjömanskårens nuvarande sammansättning vara högre, än komiterade i sitt förslag till stat för sjömanskåren, bil. a n:r 14 beräknat, eller 2,250 man. Årliga kostnaden för dagaflöning till 1,675 man, enligt komiterades förslag till stat, uppgår till 182,018 kronor 57 öre, oberäknadt föreslagna förhöjningen under sjötjenstgöring. Dagaflöningen till båtsmännen för militärtjenstgöring såväl i land som ombord erfordrar vida ringare utgift. I marinförvaltningen har icke medhunnits att upprätta fullständig beräkning öfver skilnaden i detta hänseende. Efter ett ungefärligt öferslag torde det kunna antagas, att komiterades förslag i denna del föranleder en ökning af aflöningskostnaden för manskapet med minst 150,000 kronor.

Till detta belopp 150,000: —
komma för följande nya behof beräknade utgifter nemligen:

för fast lön till 1,675 man	245,220: —
för årlig lega till 556 man	27,800: —
och för aflöning med mera till 1,500 värnepligtige	151,785: —
sammanräkningen visar att komiterades förslag i denna del skulle för femte hufvudtiteln medföra en ökad kostnad af.....	574,805: —

Häremot förutsätter förslaget minskning af kostnaden för sjömans-
kårens beklädnad jemte eftergift af vederbörande rust- och rotehållares
prestationer.

Den förra eller minskningen i beklädnadskostnaden är uteslutande
beroende deraf, att komiterade föreslagit att beklädnadspenningarne, i
olikhet med gällande stadgande, skola indragas under permission till
sjötjenst. Om denna förändring anses icke böra bifallas medför komi-
terades organisationsförslag, jemväl hvad angår beklädnaden, ökad an-
slagsbehof.

I bil. a n:r 25 upptagas prestationerna vid båtsmanshållet till
620,895 kronor med inberäkning af 101,900 kronor, hvilket sistnämnda
belopp är under femte hufvudtiteln anvisadt för båtsmansindelnings-
I afseende härå innehåller komiterades betänkande att de uppskattat
värdet af rustnings- och roteringsbesväret vid båtsmanshållet i pennin-
gar i öfverensstämmelse med de uppgifter, hvilka för ändamålet blifvit
af skatteregleringskomitén meddelade. Sistnämnde komités tabellverk,
som omfattar både effektiva och vakanta nummer, upptager värdet af
nämnda besvär vid båtsmanshållet å landet till 718,633 kronor 42 öre
efter afdrag af statsunderstöd. Emellertid är behållna inkomsten af
de rusthåll i Blekinge och Södra Møre härad, som åtnjuta vakansfrihet
för tio år, redan likmätigt särskilda riksdagsbeslut 1872, 1876 och föl-
jande år anvisad för vissa ändamål under femte hufvudtiteln, nemligen
75,000 kronor för aflöning till flottans kårer och stater och återstoden
för genomförande af senaste löneregleringen eller, då medlen för detta
ändamål icke erfordras, till förökande antingen af flottans matroskår
eller varfvens arbetsstyrka på sätt af Eders Kongl. Maj:t kunde vara
bestämdt. Denna inkomst utgjorde år 1881 107,861 kronor 17 öre.
Från öfriga vakanta rusthåll eller rotar har femte hufvudtiteln ingen
anvisning. Rust- och rotehållarnes förbindelse att förse båtsmännen
med beklädnad har i öfverensstämmelse med gällande författningar
blifvit, utom hvad angår de så kallade småpersedlarne, för ett och an-
nat nummer, öfverflyttade till femte hufvudtiteln medelst särskilda kon-
trakt emellan kronan och rust- och rotehållarne. För ändamålet är ock
anslag uppfördt å femte hufvudtiteln stat. Vid beräkning af värdet

å de prestationer från rust- och rotehållarne, som komma femte hufvudtiteln till godo, lära alltså deras utgifter för båtsmansbeklädningen böra uteslutas likasom vakansafgifterna för lediga rusthåll och rotar. Efter 1881 års markegångstaxor, hvilka för flere landskap, der båtsmanshållet är förlagdt, upptaga högre värden å rustnings- och roteringsbesväret, än som ligga till grund för skattekomiténs tabellverk, har sammanlagda beloppet af nämnda värde för 4,631 effektiva nummer, efter afdrag af beklädnads-kostnaden, härstädes blifvit beräknadt till 545,393 kronor 56 öre, dervid rustningsbesväret i Södra Møre härad, för hvilket värde i markegångstaxan icke är utsatt, blifvit uppskattadt till lika värde, som roteringsbesväret derstädes är åsatt. Till detta belopp, inberäknadt ofvanberörda anvisning till båtsmansindelningen 101,900 kronor, torde de prestationer för rustningen och roteringen kunna uppskattas, hvilka genom den föreslagna organisationen skulle komma att från femte hufvudtiteln eftergifvas. Om denna uppskattning och ännu mera om skattekomiténs tabellverk i hvad det omfattar effektiva rusthåll och rotar, lägges till grund för jemförelse emellan båtsmansinstitutionens kostnad och utgifterna för den föreslagna organisationen i hvad de föranledas af nämnda institutions försvinnande, befinnas de senare öfverstigande båtsmansinstitutionens kostnad.

Emot båtsmännens tjenstbarhet hafva komiterade, så vidt af deras betänkande kan inhemtas, icke haft något att anföra. Väl innehåller samma betänkande å sidan 85, att båtsmannen antages på lifstid och å sidan 88, att komiterades förslag förhindrar, att någon qvarhållas i tjenst längre tid än han för densamma är lämplig. I detta afseende torde böra erinras, att vederbörande militärchef eger afskeda en hvar af manskapet, som i följd af sjukdom befinnes oduglig till vidare tjenst och att förordnad generalmönsterherre derutöfver tillkommer att afskeda en hvar af manskapet, som i följd af ålderdom eller annan orsak anses olämplig till vidare tjenst.

Af bil. a n:o 11 inhemtas, att för flottans mobilisering efter komiterades beräkning erfordras, utöfver den föreslagna stamtruppen, 1,615 man. I hvarje hänseende lär det vara för sjöförsvaret gagneligare att till dessa platsers fyllande använda båtsmän framför värnepligtige, hvilka icke blifvit öfvade längre tid än 90 dagar.

Under åberopande af förestående yttrande öfver komiterades förslag till bestämmelse om sjömanskårens styrka finner marinförvaltningen samma förslag icke tillrådligt.

För den händelse, att Eders Kongl. Maj:t skulle fästa nådigt afseende å marinförvaltningens yttrande i denna del, är marinförvaltningen

likväl icke i tillfälle att nu framlägga till nådig pröfning andra grunder för upprätthållande af erforderlig bemanning vid flottan; dock torde marinförvaltningen, med vägledning af Eders Kongl. Maj:ts till 1872 års riksdag gjorda och af riksdagen bifallna framställning angående vissa villkor för beviljande af vakanser inom båtsmanshållet i Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län, få i underdånighet tillägga, att intet hinder emot indelningsverkets upphäfvande synes behöfva uppstå från sjöförsvarets sida, derest nuvarande anslag å femte hufvudtitelns stat ökas, dels för tillgodoseende af de ändamål, till hvilka ofvannämnda vakansafgifter 107,861 kronor 17 öre äro anvisade, efter beloppets utjemnande i hela hundratal med 107,900 kronor, och dels för upprätthållande af flottans bemanning utöfver dess nuvarande matros-, eldare- och handtverkskompanier, med lika belopp, som värdet å rustnings- och roteringsbesvärerna, såvidt de komma flottan tillgodo, enligt ofvanstående utredning, 545,393 kronor 56 öre, eller i hela hundratal 545,400 kronor, att i mån af inträffad afgang bland båtsmännen, disponeras på sätt af Eders Kongl. Maj:t kan varda närmare bestämdt; och lärer hufvudtitelns anslag till båtsmansindelnings härigenom kunna i öfverensstämmelse med planen för indelningsverkets afskrifning ur riksstaten uteslutas.

Ofvanåberopade 7 § af komiterades förslag innebär för öfrigt minskad utsigt till uppflyttning från lägre till högre sjömansklass och till befordran såsom underofficer för dem, som fullgöra de för sådan uppflyttning och befordran stadgade villkor. Men från denna synpunkt, som berör militärpersonalens tjänstbarhet, lär det icke tillhöra marinförvaltningen att afgifva vidare yttrande, än att vid öfvergången från nu gällande till de af komiterade föreslagna villkor för manskapets uppflyttning från lägre till högre sjömansklass torde böra göras förbehåll om tillämpning af de förra villkoren å dem, som nu tillhöra matros-, eldare- och handtverkskompanierna.

Vid 8 § af förslaget och komiterades motivering å sidan 93 lär böra erinras, att å mariningeniörsstaten är utöfver de tjänstemän för

hvilka komiterade redogöra, anställd en extra ingenjör, hvars aflöning bestrides från de till minväsendet anvisade medel likmätigt Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 24 Oktober 1879. Förenämnda ingenjörsbeställning, som fortfarande är behöflig för underhåll, tillverkning och handhafvande af flottans minmateriel, läser lika litet böra lemnas ur räkning, som de underofficerare och det manskap, som för samma ändamål äro å extra stat uppförda och komiterade ansett icke kunna undvaras.

För tillökning af flottans reservbefäl och underbefäl hafva komiterade i §§ 16 och 17, jemförda med § 36, föreslagit, att sjökaptener samt styrmän och maskinister från handelsflottan skola under vissa villkor anställas såsom underlöjtnanter och underofficerare i flottans reserv.

Anslagsbehovet för denna tillökning af reserven upptages i komiterades förslag till stat för värnepligtige bil. a n:o 16 till 26,858 kronor, deraf 22,858 kronor skulle anvisas för aflöning m. m. till 30 reservunderofficersaspiranter och till 20 reservofficersaspiranter samt 4,000 kronor för premier till utexaminerade reservstatsunderofficerare och officerare.

De föreslagna villkoren för att komma i åtnjutande af aflöning m. m. såsom reservunderofficers- eller officersaspirant innehålla icke någon förbindelse för aspiranten att efter fullgjorda prof emottaga anställning i reserven. Icke heller lemnar komiterades betänkande någon närmare ledning för framläggande af förslag till erforderlig bestämmelse i detta hänseende. I saknad af dylik bestämmelse torde det motsedda gagnet af aspiranternes aflöning m. m. icke uppväga kostnaden härför; och får marinförvaltningen alltså underdånigst afstyrka nådigt bifall till förslaget i denna del.

Marinförvaltningen finner icke skäl förorda nådigt bifall till den ändring af marinförvaltningens sammansättning, som förslagets 22 § innehåller. Eders Kongl. Maj:t har genom nådigt bref den 8 December

1881 anbefallt marinförvaltningen att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt förslag, till förändrad lydelse af marinförvaltningens instruktion i vissa delar. Under åberopande häraf torde marinförvaltningen underdånigst få tillägga, att marinförvaltningen skall i sammanhang med fullgörande af nyssnämnda nådiga befallning afgifva vidare underdånigt yttrande i anledning af komiterades förslag i denna del; hemställande marinförvaltningen underdånigst, att Eders Kongl. Maj:t tacktes i nåder låta härvid bero, helst denna fråga icke synes inverka på pröfningen af komiterades öfriga förslag.

Förslaget i §§ 24, 25, 26 och 27 innehåller, att styrelsen och förvaltningen vid hvardera af flottans stationer skulle utöfvas af stationsbefälhafvaren, hvilken tillika vore varfschef, att till stationsbefälhafvarens närmaste man för tekniska ärenden skulle tillsättas en varfsdirektör, hvilken tillika vore chef för varfvets ingeniörsdepartement och att båda sekreterarebeställningarne vid hvardera stationen skulle sammanslås till en sekreteraretjänst hos stationsbefälhafvaren. Öfver den föreslagna förändringen i hvad den afser befälet öfver militärpersonalen, lär marinförvaltningen icke böra afgifva något yttrande. Emot styrelsen och förvaltningen, såsom den för öfrigt är vid hvardera stationen ordnad, genom en befälhafvare för de militära ärendena och en för varfvet, hafva komiterade icke framställt annan väsendtlig anmärkning, än att denna delning understundom tilläfventyrs skulle medföra obehöflig till tidsutdrägt och omgång ledande skriftvexling. Rättelse härutinnan, i den mån anmärkningen må vara befogad, synes kunna genom reglementariska föreskrifter åstadkommas. Ansvaret för varfvets drift och vård torde förutsätta att innehafvaren af chefskapet för varfvet icke hindras genom andre honom tillhörande embetsgörömmål att personligen utöfva den tillsyn öfver varfvet, som wå erfordras. Denna förutsättning låter icke förena sig med komiterades förslag, att stationsbefälhafvaren vid hvardera stationen tillika skulle vara varfschef. Ensamt af detta skäl finner marinförvaltningen den föreslagna förändringen icke vara tillråddlig. Härtill kommer, att framstående egenskaper för utöfvande af högre militärbefäl icke betinga erforderliga egenskaper för varfschefsbefattningen eller tvertom och att det följaktligen synes befordra ett godt val vid befattningarnes tillsättning att de fortfarande få förblifva åtskilda.

Under förutsättning af nådigt bifall till marinförvaltningens yttrande i denna fråga läser komiterades öfriga derutinnan framställda förslag få anses förfallna.

I § 27 af komiterades förslag sammanföras hvarterda varfvets artilleri- och ekipagedepartement under en chef. Härvid torde icke böra förbises att cheferne för stationernas artilleridepartement i första hand hafva att följa artillerivetenskapens utveckling. På det de må kunna fullgöra hvad tjensten i detta afseende af dem fordrar, synes det vara i hög grad angeläget att de odeladt må kunna egna sin tid åt göromålen vid artilleridepartementet. Och finner marinförvaltningen af denna anledning ej skäl förorda nyssnämnda förslag.

Vid innehållet af förslagets 28 och 29 §§ torde böra erinras:
att amiralitetskrigsmanskassan lyder under sjöförvarsdepartementet;

att månads- och daglönare finnas anställda utom vid de af komiterade uppgifna inrättningar, äfven vid hvardera stationens beklädnadsverkstad samt vid kronans vattenledningsverk i Karlskrona;

att å flottans pensionsstat kunna finnas ingenjörer, läkare, lärare, civile tjenstemän och månadslönare, hvilka äro skyldiga att inträda i tjenst vid krigstillfällen och större rustningar;

och att vid sistnämnda tillfällen antagligen uppstår behof af styrelse för nya varfvet i Göteborg äfvensom af bemanning för flere fartyg, än förslaget upptager, helst tillgång å fartyg, som i brist på bättre materiel kunna användas för försvaret, torde vara att påräkna inom handelsflottan.

Mot komiterades yttrande i motiven å sidan 137 att senast genomförda löneförbättring icke skulle innebära mera än half rättvisa, torde få erinras, att ingen blifvit emot egen vilja öfverflyttad från äldre till nu gällande stat. För öfrigt förekommer beträffande aflöningsvilkoren utöfver komiterades redogörelse härför, att fast lön till manskapet vid

matros-, eldare- och handtverkskompanierna i vissa fall innehållas vid tjänstledighet, men eljest utgår så väl till manskapet som till officerare och underofficerare från och med månaden näst efter den i hvilken utnämning, befordran, antagning eller uppflyttning egt rum, att officerare, underofficerare och manskap i särskilda befattningar erhålla arvoden utöfver fast lön och dagaflöning, att underofficerare i några befattningar erhålla arvoden men icke dagaflöning, och att sistnämnda aflöningsförmån till manskapet innehållas för en hvar, som erhållit tjänstledighet för längre tid än 2 dagar.

Rätta meningen af bestämmelsen i förslagets 37 §, att, såsom orden lyda, fasta lönen skulle utgå från och med den dag lön tillträds, synes icke vara tydlig och klar. De ändringar i villkoren för åtnjutande af fast lön och dagaflöning, som åberopade § innehåller, kunna icke genomföras utan ökad anslagsbehof eller nedsättning i anvisningarne för andra ändamål. Till följd häraf och då dessa ändringar icke påkallas af nödvändighet att bereda personalen bättre villkor för dess utkomst, än som för närvarande bestås, föranlåtes marinförvaltningen att i underdånighet afstyrka komiterades förslag i denna del.

I afseende å förslagets 36 § i hvad det innehåller nedsättning i sjömanskårens aflöningsklasser och ändring i villkoren för uppflyttning från lägre till högre aflöningsklass, torde marinförvaltningen, till undvikande af vidlyftighet, allenast få hänvisa till den utredning af detta ämne, som finnes upptagen i Eders Kongl. Maj:ts så nyligen, som den 8 sistlidne September, utfärdade nådiga bref, angående ändrad lydelse af reglementet för flottan, första delen, § 39 mom. 2; med det tillägg att om förslaget härutinnan vinner nådigt bifall, dervid synes böra göras förbehåll om tillämpning af reglementets nuvarande stadganden å dem som redan tillhöra matros-, eldare- och handtverkskompanierna.

Såvida Eders Kongl. Maj:t skulle täckas i nåder gilla marinförvaltningens underdåniga yttrande öfver komiterades ändringsförslag, hvad angår villkoren för åtnjutande af dagaflöning, lär all fråga om bifall till komiterades i motiven å sidan 129 framställda förslag om

upphörande af vissa inqvarteringsbidrag, som staten för närvarande består, få anses förfalla. Under annan förutsättning lärer böra erinras, att sistnämnda förmån, som utgår allenast till den, som är kommanderad, icke i något hänseende uppväges genom de föreslagna förändrade aflöningsvilkoren, hvilka gälla den, som icke är kommanderad och att således i sammanhang med föreslagna ändringen torde böra göras förbehåll om rätt för de kaptener och subalternofficerare, som nu tillhöra flottan att fortfarande under lika vilkor, som för närvarande komma i åtnjutande af ifrågavarande förmån.

Hvad manskapets inqvartering beträffar föreslå komiterade i § 44 att manskapet i brist af qvarter in natura skulle åtnjuta ersättning i penningar. Nu gällande från ålder bibehållna stadganden, att en hvar af sjömanskåren erhåller inqvarteringsbidrag under tjänstgöring å station, då han icke är inkasernerad, synes vara att föredraga, jemväl oberoende af den utaf komiterade anförda förutsättning, att kasernutrymme funnes att tillgå för hela den tjänstgörande styrkan.

I afseende å komiterades å sidan 130 lemnade uppgift på behovet af ny kasernbyggnad i Karlskrona erinras i underdånighet, att armén eger den till garnisonskommenderingen derstädes upplåtna, af marinregementet förut begagnade kasern, hvilken komiterade synes hafva antagit vara tillgänglig för flottan.

Enligt flottans reglemente beräknas beklädnadspenningar för hvarje nummer vid matros-, eldare- och handtverkskompanierna samt skeppsgossekåren för hvarje kalendermånad under hvilken aflönning för numret utgår. Den ändring härutinnan som göres i förslaget § 45 innebär hufvudsakligen, att manskap, som njuter tjänstledighet för sjötjänst, skulle derunder gå i mistning af ifrågavarande förmån. Med afseende derpå, att nämnda förmån sedan ålder varit medgifven under tjänstledighet för sjötjänst, får marinförvaltningen underdånigst afstyrka nådigt bifall till komiterades framställning i denna del.

För den händelse, att Eders Kongl. Maj:t skulle i nåder gilla komiterades förslag om anställande af värnepliktigt reservbefäl får marin-förvaltningen erinra mot förslaget 45 §, så vidt deri tillägges nämnda befäl rätt till beklädnad eller beklädnadsersättning under tjenstgöring, att dylik förmån utöfver aflöningen icke utgår till officer vid flottans stam och att beväringsskyldige sjökaptener, som under krigstid kunna blifva använda såsom befäl i flottan, enligt 1860 års bevärlagslag, i detta afseende äro tillerkände tre månaders lön i ekiperingspenningar till anskaffande af uniformspersedlar m. m.

Komiterade anföra i motiven å sidan 132 att de icke funnit anledning att tillstyrka nedsättning i de förmåner, hvilka under sjökommendering nu äro medgifna och att förslaget 46 § skulle vara affattad i enlighet med gällande bestämmelser i detta hänseende. Dagaflöningen till matros-, eldare- och handverksskompanierna utgår under sjökommendering i de fall, der förhöjning icke är medgifven, till underofficerskorporal och korporal om de tillhöra eldareafdelningen med 80 öre, men eljest med 50 öre, till andra klassens sjöman med 40 öre och till tredje klassens sjöman med 20 öre, eller med lika belopp som dagaflöningen i land enligt aflöningsstatens särskilda löneklasser. Med anledning häraf torde vidare underdånigt yttrande öfver den i nyss-nämnda § föreslagna bestämmelsen om dagaflöningens förhöjning med 50 procent under sjökommendering, beträffande manskapet, icke erfordras, än att vid gällande stadgande i denna del torde få bero.

Vid förslaget 47 § erinras underdånigst, att officer eller officers vederlike, som blifvit i kronans tjenst skadad, är genom gällande stadganden berättigad till fria medikamenter under sjukdom, som uppkommit genom sådan skada; och torde härvid böra få förblifva.

Såsom marinförvaltningen härofvan anført är kostnaden för den vid flottan värnepligtiga styrkans öfning i fredstid, enligt bil. a N:o 16 beräknad till 174,643 kronor, hvartill komma utgifterna för de värnepligtiges uppfordran till tjenstgöring. Vid komiterades yttrande å sidan 105 om otillräckligheten af den föreslagna vapenöfningstiden för de flottan tillhörige värnepligtige torde ingenting vara att erinra. Utan att underskatta de militära färdigheter för tjenstgöringen vid flottan, som under nämnda tid kunna bibringas, torde förmånen här af icke få anses motsvara den beräknade kostnaden. På denna grund och under åberopande af ofvanstående yttrande öfver komiterades förslag till sjömanskårens ombildning, hemställer marinförvaltningen underdånigst, huruvida icke Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder finna skäligt att låta förblifva vid de vilkor som för närvarande gälla för befrielse från tjenstgöring vid flottan i fredstid för de till flottan inskrifne värnepligtige.

Om denna underdåniga hemställan anses icke böra vinna nådigt afseende, torde marinförvaltningen underdånigst få tillägga, att vid jemförelse emellan nådiga kungörelsen den 13 November 1860 angående allmänna beväringen §§ 2 och 7 och förordningen angående sätet och ordningen för sjöfolks på- och afmönstring samt utfärdandet af sjömansrulla den 4 Juni 1868 § 1 och reglementet för sjömanshusen i riket den 4 Mars 1870 kap. 4, inskrifning å sjömanshus icke i allmänhet lär utgöra vilkor för utöfvande af sjömansyrket vid inrikes sjöfart; och att det alltså torde få anses behöfligt att åberopade författningarne af åren 1868 och 1870 ändras i sådan riktning att på de värnepligtiga sjömännen icke må bero att undandraga sig inskrifning å sjömanshus och derigenom jemväl tjenstgöringsskyldigheten vid flottan.

Beträffande öfriga delar af de föreslagna grunderna synas desamma dels beröra militärtjensten, deröfver Eders Kongl. Maj:t i nåder icke lär förvänta, att marinförvaltningen skall afgifva underdånigt utlåtande och dels hufvudsakligen öfverensstämma med gällande föreskrifter; hvadan vidare underdånigt yttrande deröfver icke torde erfordras.

I afseende å komiterades i bil. a N:o 25 framlagda beräkning af nuvarande kostnaden för sjöförsvaret med undantag af utgifterna å extra ordinarie stat för nybyggnad jemte andra dylika behof erinras i underdånighet

att undervisningsanstalterna för handelssjöfarten och nautisk meteorologiska byrån icke lära, såsom i åberopade bilagan egt rum, böra hänföras till sjöförsvaret;

att värdet af vederbörande rust- och rotehållares prestationer för båtsmanshållet, som i åberopade bilagan upptagits till 620,895 kronor, icke synes af skäl som marinförvaltningen redan anført, böra, så vidt dessa prestationer utgöras till flottan, sättas högre, än prestationernas belopp enligt markegången för år 1881 eller till 545,393 kronor 56 öre; och

att den i bilagan upptagna kostnad för personalen, för rese- och traktamentspenningar samt för skrifmaterialier, expenser, ved, ljus m. m. rätteligen torde böra ökas.

1:o) med föreskrifne årliga vakansafgifter för vissa rusthåll i Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län, hvilka afgifter äro, såsom ofvan förmåles, anvisade, bland annat, för aflöning till sjömanskåren och för genomförande af senaste löneregleringen, uppgående denna tillgång enligt räkenskapen för år 1881 till kr. 107,861: 17.

2:o) med den del af extra ordinarie anslaget till minväsendet, som årligen, likmätigt Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 24 Oktober 1879 utgår för aflöning till en extra ingenjör, tre maskinistunderofficerare och fem första klassens sjömän, alla utöfver stat, varande denna utgift i räkenskapen för år 1881 aförd med » 6,486: 30.

och 3:o) med de ersättningar af statsverket som utgå utöfver förslagsanslagen, utgörande enligt nyssnämnda års räkenskap för naturaunderhåll 90,915: 61 för rese- och traktamentspenningar 17,046: 29 och för skrifmaterialier och expenser, ved m. m. 33,513: 45 » 141,475: 35
tillsammans » 255,822: 82

Om från den af komiterade beräknade kostnaden för sjöförsvarets uppgående till » 4,743,586: —
Transport kr. 4,743,586: —

Transport kr. 4,743,586: —

afräknas anvisningarne till undervisningsanstalter för sjöfart och till nautisk meteorologiska byrån	116,650: —	
och skilnaden emellan de af komiterade och marinförvaltningen antagna värden å rust- och rotehållarnes prestationer jemte riksstatens anslag till båtsmansindelingen eller	75,501: 44	» 192,151: 44
men till återstoden		» 4,551,434: 56
lägges ofvannämnda		» 255,822: 82
visar sammanräkningen att ifrågavarande kostnad, efter iakttagande af de utaf komiterade gjorda undantag, stiger till		» 4,807,257: 38.

Komiterades förslag till stat för ordinarie anslag under femte hufvudtiteln bil. a N:o 24 slutar med ett belopp af 5,000,000 kronor, deraf 116,650 kronor afses till undervisningsanstalter för sjöfart och till nautisk meteorologiska byrån och 4,883,350 kronor för sjöförsvaret. Och framgår af komiterades yttrande å sidan 133, att komiterade ansett den uppgjorda förslagsstaten för sjöförsvaret öfverskjuta nuvarande kostnaden för sjöförsvaret, efter iakttagande af ofvannämnda undantag, med 256,414 kronor.

Af ofvanstående utredning behagade Eders Kongl. Maj:t i nåder inhemta, att förslagsstaten icke lär kunna antagas öfverskjuta nuvarande kostnaden för sjöförsvaret uti ifrågavarande hänseende med större belopp än skillnaden emellan 4,883,350 kronor och 4,807,257 kronor 38 öre, hvilken skillnad utgör 76,092 kronor 62 öre.

För personalen eger sjöförsvaret för närvarande att påräkna, bland andra belopp, för hvilka nu icke torde behöfva redogöras, följande tillgångar, nemligen:

Ordinarie anslag å femte hufvudtitelns stat	kr. 1,967,934: —
Af ordinarie anslagen till flottans nybyggnad och underhåll	» 78,800: —
till sjökrigs- och skeppsgosseskolorna	» 2,400: —
och till sjömätningar och sjökartekontorets verksamhet	» 4,255: —

Ersättning af statsverket utöfver förslagsanslaget till naturaunderhåll	kr.	90,915: 61
Extra ordinarie anslag för genomförande af senaste löneregleringen	»	50,000: —
Af extra ordinarie anslaget till minväsendet för minpersonalens aflöning	»	6,486: 30
Vakansafgifter för vissa rusthåll i Blekinge och Kalmar län	»	107,861: 17
Rust- och rotehållares prestationer vid båtsmanshållet	»	545,393: 56
tillsammans	»	2,854,045: 64.

Härtill kunna ytterligare räknas de tillgångar för bestridande af viss andel i personalens aflöning under sjökommendering äfvensom för ved, lyse och renhållning i kasernerna, hvilka tillgångar för närvarande äro anvisade å reservationsanslaget till flottans öfningar och å förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., men komiterade uppfört under anslagen för personalen.

Förslagsstaten slutar för personalen med ett anslagsbelopp af 2,857,533 kronor 57 öre; och yttra komiterade å sidan 133 att detta belopp öfverskjuter personalens nuvarande kostnad med 218,704 kronor 57 öre.

Af ofvanstående utredning behagade Eders Kongl. Maj:t i nåder finna att förslagsstaten i denna del deremot understiger sjöförsvarets nuvarande tillgångar för personalen.

Vidkommande komiterades förslagsstater för underofficers- och sjömanskårerna, bil. a N:ris 13 och 14, såvidt derigenom beredes tillgång för upförande å stat af 3 maskinistunderofficerare och 5 första klassens sjömän, hvilkas aflöning, såsom ofvan förmäles, bestrides genom de till minväsendet å extra stat anvisade medel, äfvensom för aflöning till två flaggunderofficerare af de tekniska afdelningarne i stället för 2 underofficerare af de andra afdelningarne, torde marinförvaltningen underdånigst få erinra, att frågan om den personal, som erfordras för mindetaljen, icke torde blifva fullständigt löst genom komiterades förslag i denna del, i hvilket afseende marinförvaltningen, för undvikande af vidlyftighet, underdånigst hänvisar till den utredning i förevarande ämne som förekommer i bil. N:o 4 vid Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 1 till 1879 års riksdag sid. 28—31.

I samma nådiga proposition föreslog Eders Kongl. Maj:t att nio deri nämnda militära befattningar skulle få i gällande stat för inqvarteringsbidrag uppföras; men denna framställning vann icke riksdagens bifall. Uti komiterades förslagsstat för inqvarteringsbidrag äro några af ifrågavarande befattningar uppförda. Härvid har marinförvaltningen ingenting att erinra, derest Eders Kongl. Maj:t finner lämpligt göra förnyad nådig framställning till riksdagen om ändring i inqvarteringsstaten. Och får marinförvaltningen härvid tillägga, att den ifrågasatta ändringen icke föranleder ökad anslagsbehof.

Enligt förslagsstaten för femte hufvudtiteln skulle tillgångarne å nuvarande anslaget för flottans kårer och stater till dagaflöning, till beklädnadspenningar åt underofficerare och till inqvarteringsbidrag åt officerare och underofficerare komma att från nämnda anslag utbrytas samt öfverföras till ett reservationsanslag för dagaflöning till flottans militärpersonal och läkarestat, ett förslagsanslag för beklädnad åt underofficerare och ett anslag för bidrag till officerares och underofficerares inqvartering. Häremot erinras i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:ts dispositionsrätt öfver besparingarne å ifrågavarande tillgångar, hvad angår dagaflöningen och beklädnadspenningarne, skulle genom den föreslagna förändringen komma att minskas; och att öfver utgifterna för inqvarteringsbidrag till officerare och underofficerare årligen till Eders Kongl. Maj:t afgifves särskild redogörelse, hvarigenom komiterades skäl för förändringen i denna del förfaller.

Emot förslagsstaten, i hvad derigenom de å nuvarande anslagen till flottans nybyggnad och underhåll, till flottans öfningar, till sjökrigs- och skeppsgosseskolorna samt till sjömätningar och sjökartekontorets verksamhet anvisade tillgångar för dagaflöning till vissa officerare och underofficerare, öfverföras till ofvannämnda nya reservationsanslag för dagaflöning till flottans militärpersonal och läkarestat, är i lika måtto, som ofvan förmäles, att erinra, att Eders Kongl. Maj:ts dispositionsrätt öfver besparingarne å samma tillgångar skulle genom den ifrågasatta öfverföringen komma att minskas.

Nuvarande anslaget till flottans materiel torde hädanafter såsom hitintills egt rum, böra användas till flottans nybyggnad i den mån tillgång å anslaget för detta ändamål förefinnes utöfver erforderliga medel för flottans underhåll; och som anslagets öfverskrift: »flottans nybyggnad och underhåll» sålunda står i full öfverensstämmelse med anslagets ändamål, torde den i förslagsstaten upptagna förändrade öfverskrift: »flottans underhåll» icke böra komma till användning.

I sammanhang härmed får marinförvaltningen, med åberopande af hvad marinförvaltningen här ofvan anført, i fråga om flottans styrka i fredstid samt den utredning angående behovet af ordinarie anslag för flottans vidmakthållande genom nybyggnad af krigsfartyg, som marinförvaltningen framlagt i en den 30 september 1880 aflåten underdånig skrifvelse underdånigst hemställa, huruvida icke Eders Kongl. Maj:t skulle finna skäligt hos riksdagen äska tillökning i ordinarie anslaget till flottans materiel med 1,000,000 kronor eller från 1,078,800 kronor till 2,078,800 kronor att användas till flottans nybyggnad och underhåll enligt gällande bestämmelser, och med iakttagande, att flottan, i mån af tillgängliga medel och efter de närmare föreskrifter Eders Kongl. Maj:t i nåder meddelar, kommer att erhålla en styrka i fredstid af 14 större och 94 mindre strids- och öfningsfartyg samt erforderligt antal fartyg för transport och andra ändamål, af hvilka fartyg alla de större stridsfartygen böra vara försedda med pansar och displacementet å dessa fartyg vara emellan 2,500 och 3,000 ton. För undvikande af vidlyftighet genom upprepande af hvad nämnda skrifvelse innehåller bifogas härhos underdånigst ett bestyrkt transsumt af densamma.

I afseende å den i förslagsstaten vidtagna fördelning af förslagsanslaget till skrifmaterialier, ved m. m. i ett förslagsanslag under denna benämning och två särskilda reservationsanslag till inqvartering åt sjömans- och skeppsgossekårerna torde böra uppmärksammas, att såsom komitébetänkandet å sid. 144 innehåller kostnaden för inqvartingsbidrag till dem af flottans sjömanskår, som icke äro inkasererade, bestrides från ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, enligt gällande stat för anslagets fördelning, hvilken stat i denna del sedan ålder förblifvit oförändrad.

Anslagen till sjukvård och till durchmarschkostnader äro i förslagsstaten uppförda till lika belopp, som i gällande stat. Med anledning häraf får marinförvaltningen fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet deruppå, att nämnda anslag nödvändigtvis behöfva ökas, derest komiterades förslag om värnepligtiges tjenstgöring vid flottan i fredstid skulle komma att genomföras, det senare anslaget dock endast under öfvergången från den nuvarande till den föreslagna organisationen.

För anslaget till diverse behof upptager förslagsstaten några hundra kronor lägre belopp, än gällande stat. Hela tillgången å detta anslag är för dess ändamål väl behöflig. Med afseende härå lär den föreslagna nedsättningen icke vara tillräddig, helst hinder icke möter, att för jemnande af hufvudtitelns slutsumma, det enda skäl som komiterade för sin åtgärd anført, nedsätta något af de i förslagsstaten uppförda förslagsanslag.

Från förslagsanslaget till sjömans- och skeppsgossekårernas beklädnad hafva komiterade i förslagsstaten uteslutit ordet »högst» äfvensom förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. deri upptages till förhöjdt belopp. Vid dessa ändringar, hvarom förslag förut varit framställda, har marinförvaltningen icke något att erinra, derest Eders Kongl. Maj:t skulle finna lämpligt att härom göra förnyad nådig framställning hos riksdagen.

Vidkommande det i förslagsstaten uppförda anslag till flottans öfningar och öfrige här ofvan icke särskildt nämnda till lika belopp, som i gällande stat upptagna anslag lär vidare underdånigt yttrande af marinförvaltningen icke erfordras.

I förslagsstaten upptages femte hufvudtitelns behof af extra ordinarie anslag till 2,000,000 kronor; deraf enligt komiterades yttrande å

sidan 139, 1,900,000 kronor skulle komma att afses till krigsfartygs byggande och 100,000 kronor för andra ändamål. Meningen med förslaget i denna del torde icke vara att för närvarande skall bestämmas huru stor tillgång å extra stat som flottan årligen eger att påräkna. Med anledning häraf får marinförvaltningen rörande denna del af komiterades förslag hänvisa till sin underdåniga skrifvelse den 29 sistlidne September angående anslagsbehofven för år 1884, med tillägg att det deruti uppgifna behofvet af extra ordinarie anslag för fartygsmateriel minskas med 1,000,000 kronor, derest ofvannämnda förslag om beviljande af motsvarande förhöjning i ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll skulle vinna nådigt bifall.

Slutligen får marinförvaltningen, för den händelse att komiterades förslag skulle vinna nådigt bifall, underdånigst tillägga, att marinförvaltningen icke funnit något att påminna mot de af komiterade å sid. 139—144 framlagda öfvergångsförslag utöfver de yttranden i denna del, som här ofvan äro meddelade i anledning af komiterades förslag till förändrade villkor för manskapets uppflyttning från lägre till högre sjömans- och aflöningsklass, om upphörande af vissa inqvarteringsbidrag och om beräkning af durchmarschkostnaden.

Stockholm den 19 Oktober 1882.

Underdånigst

R. VON FEILITZEN.

A. K. GASSLANDER,
Föredragande.

A. FACKS.

J. A. Nelander.

Transsumt af marinförvaltningens underdåniga skrifvelse till Kongl. Maj:t den 30 September 1880, med förslag öfver behovet af extra anslag m. m. för flottan under år 1882.

Flottans materiel.

Flottans nybyggnad och underhåll, reservationsanslag.

För åren 1852 till och med 1871 funnos å riksstaten uppförda särskilda ordinarie anslag dels till flottans nybyggnad och dels till flottans underhåll. Det förra anslaget uppgick under hela denna tid för år räknadt till 162,000 kronor. Årliga anslaget till flottans underhåll utgjorde för samma tid 592,888 kronor 30 öre i penningar jemte värdet af 19,177,2 kubikfot spanmål. I riksstaten för år 1872 sammanfördes dessa båda anslag under ett gemensamt anslag till flottans nybyggnad och underhåll sålunda att till båda ändamålen beviljades sammanlagdt 783,227 kronor 32 öre, motsvarande lika stort anslag som förut, efter afdrag för ett mindre belopp i följd deraf att flottans underhåll samtidigt befriades från vissa detsamma derförinnan påförda utgifter. Särskildt med hänsyn till underhållet af ökad antal ångpannor och maskiner samt för förbättring af handtverks- och maskiniststaternas aflöning har anslaget sedermera tid efter annan blifvit förhöjdt till 1,078,800 kronor. Dock har under tiden till anslaget öfverflyttats vissa utgifter, som förut bestridts af andra tillgångar, hvaremot anslaget å andra sidan befriats från utgifter, som varit derå anvisade, men numera från andra anslag godtgöras.

För flottans nybyggnad hafva följande belopp från ifrågavarande anslag blifvit afsatta, nemligen:

af anslaget för år 1872		kr. 162,000: —
» » » » 1873		» 162,000: —
» » » » 1874		» 148,400: —
» » » » 1876		» 30,036: 53
» » » » 1877		» 53,334: 04

hvaremot återstoden af anslaget under nyssnämnda år och hela anslaget för åren 1875, 1878 och 1879 behöft anlitas till flottans underhåll.

Vid fördelningen af ifrågavarande anslag för innevarande år har likaledes ingenting kunnat afsättas till flottans nybyggnad, utan är hela anslaget anvisadt till underhållet, nemligen: 500,325 kronor 50 öre till underhåll af fartyg och båtar, 191,200 kronor till underhåll af hus och byggnader, 232,718 kronor 50 öre till vissa aflöningar, 111,020 kronor 66 öre till åtskilliga behof och 43,535 kronor 34 öre till betäckande af föregående års brist för flottans underhåll.

I fråga om ökad behof af ordinarie anslag till sådana utgifter, som afse flottans underhåll, framgår af varfschefernes beräkningar att för detta ändamål erfordras vid Karlskrona station 760,000 kronor och vid Stockholms station, efter afdrag af vissa utaf varfschefen upptagna utgifter, som böra godtgöras af andra tillgångar, 338,183 kronor 94 öre eller för båda stationerna sammanlagdt 1,098,183 kronor 94 öre. Efter dessa beräkningar uppgå nämnda utgifter sålunda till 19,338 kronor 94 öre mera än hela anslaget. Denna i förhållande till anslagets storlek jemförelsevis obetydliga brist torde dock icke i och för sig böra anses föranleda behof af ökad anslag, då bristen möjligen utjemnas genom uppkomna besparingar. Deremot framstår behovet af förhöjning i anslaget, på grund deraf att detsamma icke lemna något öfverskott, som kan afses till ersättande af sådana fartyg, som för deras ålder behöfva utrangeras. Den del af anslaget, som ursprungligen varit afsedt till flottans nybyggnad eller 162,000 kronor har väl icke någon tid fyllt detta behof och frånvaron af ständig tillgång för samma ändamål innebär följaktligen icke någon synnerlig rubbning i äldre förhållanden, enligt hvilka extra ordinarie anslag till fartygsbyggnad tid efter annan äskats och blifvit beviljade. Sålunda hafva till detta ändamål anvisats

för år 1872		660,000 kr.
» » 1873		700,000 »
» » 1874		700,000 »
» » 1875		1,000,000 »
» » 1876		1,700,000 »
» » 1877		1,700,000 »
och » » 1878		1,000,000 »

eller tillsammans för dessa sju år 7,460,000 kr., utgörande i medeltal för hvart år 1,065,714 kr.; hvaremot för år 1879 likasom för innevarande och nästpåföljande år inga medel blifvit för ändamålet på

extra stat anslagna. Ovissheten i denna tillgång måste emellertid föranleda dertill, att befintlig materiel bibehålles så länge som möjligt för att tidsats minska behovet af dylika anslag. Då nu underhållskostnaden, efter år räknadt, växer med materielens ålder, torde härigenom kunna förklaras en af anledningarna dertill, att hela nybyggnads- och underhållsanslaget numera måste afses för sistnämnda ändamål ensamt. Genom ett ständigt årligt anslag som lemnar full tillgång för anskaffning af ny materiel inom viss med hänsyn till de olika fartygens varaktighet bestämd tidrymd, vinnes otvifvelaktigt den fördel, att materielen ofafbrutet kan hållas i ett mera tidsenligt och för försvaret kraftigt skick, än med gammal materiel låter sig göra. En dylik förändring torde icke heller förorsaka större uppoffring för statsverket, än då all nybyggnaden hufvudsakligen göres beroende af tillfälliga anslag.

Såsom grund för beräkning af årliga nybyggnadskostnaden för den flytande materielen med dess artilleri och öfriga inventarier, får marinförvaltningen underdånigst åberopa bilagda inom dess ingenjör-afdelning upprättade tabell. De olika fartygens nybyggnadskostnad, tiden för deras varaktighet samt fartygens värde efter denna tids förlopp äro i tabellen angifna med hänsyn till den nuvarande materielen, och har varaktighetstiden blifvit utsträckt så långt, som för materielens bibehållande i ett fullt användbart skick må anses ändamålsenligt.

Enligt tabellen skulle årliga kostnaden för flottans nybyggnad uppgå till 1,099,535 kronor. Men då någon nedsättning i underhållskostnaden emellertid kan emotses genom ständig tillgång för erforderlig nybyggnad, torde behovet af sådan tillgång, utöfver befintligt anslag, kunna beräknas till 1,000,000 kronor, nära motsvarande, enligt ofvanstående redogörelse, årliga medeltalet 1,065,714 kronor af beviljade extra ordinarie anslag till fartygs nybyggnad åren 1872—1878. Om denna tillökning beviljas å ordinarie stat torde flottans vidmakt-hållande inom den begränsning, som bestämmes i den nuvarande materielens kostnad, kunna i väsendtlig mån främjas; men härmed vill marinförvaltningen ingalunda förespegla, att flottan kan undvara nya anslag i den mån kraftigare eller talrikare fartygsmateriel för försvaret bör anskaffas.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt torde det kunna anses ådagalagdt att riksstatens ordinarie anslag för flottans materiel är otillräckligt för den nuvarande fartygsmaterielens underhåll och nybyggnad jemte öfriga utgifter, för hvilka nämnda anslag måste anlitas och att anvisning å ordinarie stat till bristens afhjelpande genom samma

anslags förhöjning med 1,000,000 kronor gagnar flottan mera, än ovissa extra ordinarie anslag till motsvarande belopp; och som den utredning angående sjöförsvarets ordnande efter nya eller förändrade grunder, som för närvarande är åt särskilde komiterade, enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga förordnande öfverlemnad, icke lär afse nedsättning eller minskning i den styrka, sjöförsvaret för närvarande eger, får marinförvaltningen alltså underdånigst föreslå, att Eders Kongl. Maj:t måtte i nåder hos riksdagen äska tillökning i det ordinarie anslaget för flottans materiel med 1,000,000 kronor eller från 1,078,800 kronor till 2,078,800 kronor.

Rätt transumeradt, betygar

Ex officio:

Edv. Ploman.

Registrator.

Militärchefen vid flottans station i Karlskrona.

Till Kongl. Marinförvaltningen.

Genom skrifvelse den 26 sistlidne Augusti hafven I infortrat mitt utlåtande öfver ett af särskilda komiterade upprättadt underdånigt förslag angående sjöförsvarets ordnande, hvilket utlåtande borde till Eder inkomma senast den 14 uti innevarande månad.

Med anledning häraf har jag tagit del af förslaget innehåll; men då frågan om sjöförsvarets ordnande är af ganska genomgripande och vidtomfattande beskaffenhet och hvad som i frågan förekommit, enligt komiténs betänkande, delvis måste öfvervägas i sammanhang med förslaget om landtförsvarets ordnande, har jag under den korta tid, som stått mig till buds för granskning af det föreliggande förslaget, icke kunnat medhinna att deröfver afgifva ett fullt genomfördt yttrande, hvadan jag nödgas inskränka mig till utlåtande öfver de delar af förslaget hvilka beröra förhållanden, som närmast falla inom området för min embetsverksamhet, och får jag i detta hänseende anföra följande, dervid iakttagande den ordning de olika stadgandena emellan, som iakttagits uti komiténs »förslag till grunder för ordnandet af Sveriges sjöförsvär».

Uti 1 § säges, att flottan är fördelad å två stationer en i Karlskrona, en i Stockholm och af hvad komitén uti inledningen till sitt betänkande anfört å sid. 45 framgår, att den förra stationen skulle vara den större och utgöra, såsom hittills, en slags hufvudstation. För

min del skulle jag vilja gå ännu längre i det sistnämnda hänseendet och låta Karlskrona station blifva den enda och Stockholms allenast en depôt, försedd med den materiel, som med hänsyn till skärgårdens beskaffenhet kunde anses för försvaret behöflig och en mindre reparationsverkstad för underhållandet af denna materiel. Den i Stockholm förlagda personal, som icke behöfdes för handhafvandet af depôtens materiel, kunde öfverflyttas till Karlskrona station och befälhafvaren vid sistnämnda station förordnas till chef för den militära personalen samt inspektör för öfningar och undervisningsanstalter. Härigenom vunnas otvifvelaktigt både mera enhet i organisationen och besparing i förvaltnings- och administrationskostnaderna.

Den fartygsmateriel, komitén förordat, finner jag särdeles lämplig med afseende på den roll, som kan komma att tilldelas sjöförsvaret vid ett försvarskrig och efter min tanke torde den äfven vara någorlunda väl afpassad efter det sannolika behovet.

Enligt 23 § skulle föredraganden för militärärenden i marinförvaltningen vara inspektör för stationsskolorna samt skeppsgosseskolan och inspektionen af flottans fartyg och öfningar samt sjökrigsskolan förrättas af den, Kongl. Maj:t dertill förordnade. Den sålunda föreslagna anordningen anser jag synnerligen olämplig, under förutsättning att annan person än bemälde föredragande förordnas att inspektera fartygen och öfningarna. Då nemligen öfningarna ombord egentligen grunda sig på och äro en tillämpning af hvad som både teoretiskt och praktiskt inhemtats uti stationernas undervisningsanstalter och vid sjökrigsskolan och, enär sålunda undervisningsanstalterna i land måste verka i nära samband med öfningarna ombord, synes det mig uppenbart att en och samma person bör vara inspektör såväl vid skolorna i land som för öfningarna ombord och riktigheten af denna åsigt torde till fullo styrkas af de senare årens erfarenhet. Jag håller således före att, om med inspektionen skall vinnas hvad dermed åsyftas, förevarande stadgande bör ändras derhän, att till inspektör för skolorna i land och öfningarna ombord bör af Kongl. Maj:t förordnas en officer af flaggmans grad.

Beträffande befälet vid stationen föreslås i 25 § att detsamma skall utöfvas af en stationsbefälhafvare, som tillika är varfscchef och vid Karlskrona station öfverkommendant. Att stationsbefälhafvaren i Karlskrona är öfverkommendant derstädes och att denna stations sjöbefästningar lyda under honom torde vara i sin ordning. Deremot synes mig förenandet af varfscchefsbefattningen med stationsbefälhafvarembetet vara allt annat än välbetänkt, äfven om, såsom i en följande

paragraf föreslås, en varfsdirektör för de tekniska ärendena lemnades stationsbefälhafvaren såsom biträde. Frågan härom är icke ny. Redan de af Kongl. Maj:t den 30 Oktober 1866 tillsatte komiterade för afgifvande af förslag angående förändrad organisation af sjöförsvarets ekonomiska förvaltning m. m. upptogo uti deras den 15 Juni 1868 afgifna betänkande ett förslag i samma syfte, hvilket förslag dock icke vann Kongl. Maj:ts bifall. På hufvudsakligen samma skäl, som uti ett den 4 Mars 1869 af dåvarande stationsbefälhafvaren i Karlskrona öfver komiterades betänkande afgifvet underdånigt yttrande finnas anförda mot berörda förslag och hvilka skäl synas mig fortfarande i det väsendtligaste ega full giltighet, kan jag icke annat än på det bestämdaste afstyrka de ifrågavarande båda chefskapens förenande hos en person. Enär till och med under vanliga och fredliga förhållanden varfschefens åligganden äro af det omfång och den beskaffenhet, att en person är fullt upptagen med desammas skötande och deraf föranledda omsorger, anser jag det vara alldeles otvifvelaktigt, att stationsbefälhafvaren icke skall kunna, utan olägenhet för tjensten, betungas med detta chefskap; och under krigstid, då varfvets verksamhet måste tänkas uppdrifven vida utöfver hvad som under andra förhållanden eger rum och då stationsbefälhafvaren måste ordna och öfvervaka försvarsanstalterna på stationerna och, vid Karlskrona station, jemväl sjöbefästningarna vore det, enligt min åsigt, i hög grad betänkligt, om stationsbefälhafvaren skulle behöfva jemte sina egentliga åligganden såsom högste befälhafvare på platsen äfven egna varfvet den speciela tillsyn i detalj, som måste fordras af en varfschef. Fördenskull synes mig stationsbefälhafvarens befattning med varfvet böra inskränkas till hvad som före militärchefsbefattningarnas införande vid stationerna var bestämdt och till varfschef sättas en af Kongl. Maj:t förordnad regementsofficer af högre grad.

Komiténs förslag i 27 § 1 mom. att varfvet skall omedelbart lyda under stationsbefälhafvaren och uti samma §:s 2 mom. att stationsbefälhafvarens närmaste man för tekniska ärenden skall vara en varfsdirektör kan jag, i enlighet med hvad jag här ofvan yttrat, icke biträda. Till varfschefens handläggning komma alltid att höra åtskilliga militära och disciplinära mål och under nämnde chefs befäl kommer alltid att ställas en ganska stor militärpersonal, hvarföre jag anser nödvändigt att varfvet står under omedelbart befäl af en militärperson.

Ej heller anser jag sekreterarebeställningarna hos militärchef och varfschef kunna sammanslås till en sekreterarebefattning hos stationsbefälhafvaren, såsom komitén föreslagit uti 27 § 3 mom. Äfven om,

såsom komitén tänkt sig, en under stationsbefälhafvaren närmast lydande varfsdirektör skulle blifva den egentligen verkställande myndigheten på varfvet, komme tvifvelsutan så många expeditionsgöromål på hans lott, att en sekreterare vore väl behöflig för desammas skötande; och då jag icke anser en militär varfschef kunna undvaras följer häraf äfven att jag så mycket mindre anser med tjenstens fördel förenligt att sekreterarebefattningen hos varfschefen indrages. Vidkommande det civila biträde, som bör i stationsbefälhafvarens expedition anställas och hvilket enligt komiténs förslag skulle bestå af en sekreterare och en kanslist, torde få erinras att, enär på den tid öfverbefälet vid Carlskrona station utöfvades af befälhafvande amiral eller stationsbefälhafvare för berörda ändamål erfordrades en sekreterare, en registrator och en kanslist, och de civila göromål, som skulle komma att den blifvande stationsbefälhafvaren åläggas, ingalunda lära i antal eller betydenhet understiga göromålen under nyssnämnda tid, skäl synes mig saknas att i denna personal göra inskränkning, under annan förutsättning än att till bestridande af kanslistgöromålen finge användas extra ordinarie tjenstemän eller ifrågakommande renskrifnings- och dylika arbeten bekostas af expensmedlen, i hvilket fall kanslisttjensten borde indragas, men deremot en registrator anställas, hvilken i aflöningshänseende skulle göras likställd med regementsskrifvare, revisorer och bokhållare och närmast vara att påräkna för att vid förfall för sekreteraren öfvertaga dennes åligganden.

Hvad komitén föreslagit i 27 § 4 mom. eller varfsdepartementens inskränkning till tre departement genom artilleri- och ekipage-departementens sammanslagning kan jag icke biträda. De med chefsskapet för artilleridepartementet förenade åligganden att närmast ansvara för artilleri- och ammunitionsmaterielens hållande i tjenstbart skick, att inhemta kännedom om utlandets uppfinningar och förbättringar inom detta område, att öfvervaka försöksskjutningar m. m. synas mig vara af den särskilda och viktiga beskaffenhet för försvaret att för detta chefsskaps behöriga skötande kräfvades en person, som deråt kan utslutande egna sina krafter, och hvad chefen för ekipagedepartementen beträffar äro hans åligganden och hans verksamhetsområde, såsom de angifvas i reglementet för flottan 2:dra delen, så vidsträckta att äfven sistnämnda departement behöfver en särskild chef.

I sammanhang härmed kan jag icke underlåta att påpeka, huru som det synes mig lämpligast och riktigast att chefsbefattningarna vid artilleri-, ekipage- och mindepartementen anförtras åt regementsofficerare, såsom med ekipagedepartementet alltid och med de öfriga de-

partementen ända tills de senare åren varit förhållandet; och af hvad jag förut yttrat följer att jag anser chefen för ingenjördepartementet icke böra vara varfsdirektör.

Vid komiténs förslag i 29 § angående personalens fördelning har jag icke att anmärka annat än hvad som måste blifva en följd af mina här ofvan uttalade åsigter angående befälet vid stationen och förvaltningen derstädes och hvilket icke torde behöfva här upprepas.

Vid komiténs förslag uti 32 § 1 mom. angående sjömanskårens rekrytering torde få erinras att, då komitén föreställt sig, att denna kår årligen skulle kunna rekryteras till minst två tredjedelar af det behöfliga antalet med dertill sig anmälade värnpliktige, denna kon-tingent synes mig något för högt beräknad. Då sjömannens yrke är af den natur, att han i regeln vistas utom landet, och då de förmåner, som komitén föreslagit för sjömanskåren, ingalunda kunna anses motsvara inkomsterna under handelssjöfart, synes det mig föga sannolikt att ett tillräckligt antal af de vid flottan värnpliktige skall kunna på-räknas att inträda vid stammen för att der under två års tjänstgöring mot en ringare inkomst underkasta sig de stränga disciplinära förhål-landena under anställningen vid stationen och ombord i örlogsfartyg; åtminstone berättigar mig min kännedom om kofferdisjömannens lynne och hans åsigter i berörda hänseende till detta antagande.

Uti 32 § 4 mom. lemnas osagdt, huru med legan för värnpliktig skall förfaras, om denne efter kapitulationstidens slut ur tjensten afgår utan vitsord derom att han under tjenstetiden förhållit sig väl.

I fråga om sjömanskårens aflöning har komitén uti 39 § 1 mom. föreslagit, att densamma skulle utgå efter innehafvande sjömansklass med visst belopp i månadslön och visst belopp i dagaflöning och dessa belopp hafva derjemte satts lägre än hvad nu gällande aflöningsstat upptager. Hvad den förstnämnda förändringen vidkommer, anser jag visserligen, lika med komitén, att densamma bör leda till mera reda i aflöningsförhållandena; men i vidsträcktare mån kan jag icke biträda den af komitén uttalade åsigt. Tvertom anser jag den gällande aflö-ningsstaten ega ett afgjort företräde just derutinnan att den upptager så många löneklasser. Det torde nemligen ligga i öppen dag, att för den, som i unga år inträder vid kåren, och då kan åtnöja sig med en ringare inkomst än den som längre tid tjenat der det måste i regeln vara af mera fördel att efter kortare mellantider komma upp i högre löneklass intill dess den högsta är uppnådd, än att endast efter längre tjenstetid blifva uppflyttad inom ett ringare antal löneklasser. På grund deraf kan, efter min tanke, den åsyftade förenklingen i aflöningsför-

hållandena icke anses uppväga olägenheten för manskapet. Beträffande de föreslagna aflöningsbeloppen förekommer, att desamma, med undantag för underofficerskorporaler, äro vida lägre, än hvad som uti nu gällande aflöningsstat upptages. Annat skäl för detta förslag än att vidtaga »någon jemkning utaf aflöningsbeloppen» är väl icke af komitén åberopadt, så vidt icke hvad komitén anförde å sid. 91 uti betänkandet angående kostnaden för stammen skulle få sålunda betraktas. Men om jemkning skall ske, bör densamma dels vara behöflig och dels grundas på rättvisa och billighet, hvilket icke kan sägas vara förhållandet, då en ingalunda för högt tilltagen aflöning ytterligare nedsättes i flera fall till belopp, som vida understiga lefnadskostnaderna för de individer, hvilkas aflöningsförmåner äro i fråga. Det är en känd sak att lefnadskostnaden i vårt land på de senare åren icke minskats och någon minskning deraf lär väl icke heller vara att emotse. Lägges härtill, att den hittills bestådda aflöningen för sjömanskåren är ungefärligen så afpassad efter manskapets lefnadskostnad, att något öfverskott på aflöningen icke uppstår, torde det få anses uppenbart att, om nedsättning utaf aflöningen åvägbringas, manskapet ställes i den belägenhet att det icke längre kan förskaffa sig sin utkomst i flottans tjänst. På grund häraf och då det måste vara af stor vikt, med afseende å stammens tjänstbarhet, att sjömanskåren förses med tillräcklig aflöning, kan jag icke annat än på det kraftigaste, för min del, afstyrka komiténs förslag uti 39 § 1 mom., med uttalande tillika af den mening, att den ökade kostnaden för stammens tillräckliga aflönande synes mig uppvägas af de fördelar, som tillskyndas sjöförsvaret genom möjligheten att hålla stammen fulltalig och stridsduglig.

I fråga om inqvarteringen till officerare har komitén uti 44 § hänvisat till upprättadt förslag till stat för de militära befattningar, som skulle vara dermed förenade; hvarförutom komitén å sid. 129 i betänkandet uttalat såsom sin åsigt att den af 1877 års riksdag för sådana till stationerna kommenderade kaptener och subalternofficerare, hvilka icke innehade ständig befattning i land, medgifna rätt att derunder uppbära inqvarteringsbidrag med för hvardera stationen lika belopp borde upphöra; och har komitén såsom grund härför åberopat att komitén genom förslaget om full dagaflöning för en hvar, som vistades på sin station, sökt bereda dessa officerare ersättning för inqvarteringen. Då det hittills, sedan den nya aflöningsstaten för Kongl. flottans officerskår fastställdes, allenast i sällsynta undantagsfall inträffat att kaptener och subalternofficerare med undantag af dem, som varit båtsmanskompanichefer eller tjänstgjort i öfverstyrelsen, icke varit till

tjenstgöring vid någon af stationerna inkallade och sålunda berättigade till det tillfälliga inqvarteringsbidraget, lärer indragningen deraf för dessa officerare föranleda en nedsättning uti aflöningsförmåner, hvar-till, då det af komitén åberopade motivet härför icke torde kunna till-erkännas giltighet, all anledning synes mig saknas.

Slutligen får jag, med anledning af komiténs anförande å sid. 90 i betänkandet, beträffande organisationen af sjömanskåren, dervid komitén ansett eldare- och handtverkskompanierna böra upphöra såsom särskilda kompanier, värdsamt tillkännagifva att jag finner en sådan förändring olämplig. Utom det att förenämnda kompaniers manskap måste från ungdomen utbildas för sina särskilda yrken efter helt andra grunder än det öfriga manskapet vid sjömanskåren och kompetensvilkoren för uppflyttning till högre sjömansklass inom berörda kompanier äro ganska olika de fordringar, hvilka måste uppfyllas för sådan uppflyttning inom de öfriga yrkesafdelningarna, har erfarenheten under tiden sedan dessa kompaniers uppsättning tydligen visat att det varit af fördel för tjensten att dessa kompanier skiljts från de öfriga, och de af komitén anförda skälen för den tilltänkta förändringen synas mig icke vara tillräckligt talande för att man skulle, på grund af desamma, förkasta en organisation, om hvars företräde man vunnit erfarenhet.

Carlskrona militärchefens kansli den 9 Oktober 1882.

OTTO LAGERBERG.

C. E. Petersson.

Varfschefen vid flottans station i Karlskrona.

Vördsamt utlåtande.

Sedan Kongl. Maj:t medelst nådig remiss den 25 sistlidne Augusti anbefalt Kongl. marinförvaltningen att efter militär- och varfschefernes hörande inkomma, så fort ske kunde och senast den 1 instundande November, med utlåtande öfver ett af särskilde komiterade upprättadt, i aftryck den nådiga remissen bilagdt underdånigt förslag, angående sjöförsvarets ordnande, så har Kongl. marinförvaltningen påföljande dag anmodat mig att så fort ske kunde och senast den 14 dennes till nämnde embetsverk inkomma med utlåtande öfver samma förslag.

Denna föreskrift går jag att så fullständigt, som den knappa tiden vid sidan af andra embetsgöromål det medgifvit, härmed fullgöra.

Vid uppgörandet af det föreliggande förslaget har komitén icke varit bunden af några förbehåll eller särskilda föreskrifter. Komitén har haft i uppdrag att utarbета ett *fullständigt förslag till sjöförsvarets ordnande*. Men såsom det i fråga om hvarje arbete, åt hvilket, i likhet med det föreliggande, kan gifvas en, snart sagdt, obegränsad omfattning, är nödigt att, innan arbetet börjas, utstaka vissa gränser, hvarinom det borde hållas, så har ock komitén funnit sig angeläget att

Ingress.

Sid. 4.

för det uppdrag, som blifvit honom anförtrödt, först af allt förskaffa sig en fast utgångspunkt. En sådan har han trott sig funnit anvisad i det anförande, som h. exc. statsministern afgifvit till det vid komiténs tillsättande inför H. Maj:t konungen i statsrådet förda protokoll, dervid h. exc. förklarat sig anse, att den utgång, som Kongl. Maj:t till 1880 års riksdag afgifna förslag till värnpligtslag erhållit, ej mindre än de vid behandlingen af särskilda förslag till härordningar vid förutgångne riksdagar förda öfverläggningar och fattade beslut, torde gifva stöd åt den uppfattning, att indelningsverket icke vidare kan bibehållas så vida landets försvar skulle ordnas med tillämpning af en utsträckt allmän värnpligt, hvarjemte h. exc. bland annat yttrat följande:

»Då emellertid vid ordnandet af rikets försvarskrafter klokheten bjuder att draga all möjlig fördel af vårt geografiska läge, och följaktligen, vid bedömande af hvad som erfordras för ett effektivt, landets frihet och sjelfständighet betryggande försvar, icke bör förbises det stöd, som kan vinnas i ett efter våra förhållanden lämpadt kustförsvar, vågar jag i underdånighet hemställa, det Eders Maj:t tacktes besluta, att samtidigt med förslag till landtförsvarets ordnande skall utarbetas förslag till den sjökrigsmateriel och den bemanning, som vid vårt kustförsvar erfordras.

Vid bedömande af den utsträckning, som åt landets försvar i dess helhet skall ifrågakställas, bör tagas i öfvervägande så väl i militäriskt och tekniskt hänseende lämpliga anordningar, som äfven landets förmåga att utreda dermed förenade kostnader, samt folkets vanor och föreställningssätt. Enligt mitt förmenande böra således anspråken på försvarets organisation i fredstid ställas i jembredd med, men icke högre än folkets förmåga att bära dermed förenade uppoffringar».

Sidd. 5—32.

Komitén, som med detta anförande såsom rättesnöre alltså gått till sitt arbete, uppdrager en kortfattad historik, åskådliggörande den olika vikt och betydelse, som sedan äldre tider under olika politiska förhållanden fästats vid sjövapnet, jemte en förtjenstfull utredning af hvilken plats inom vårt försvarswerk flottan under nuvarande förhållanden bör intaga, yttrar sig om i hvad mån nationens offervillighet bort tagas i anspråk för sjöförsvarets behof, redogör för den sjökrigsmateriel med hvad dertill hörer, som skulle motsvara de angifna fordringarne, uttalar sig angående materielens förläggning, sjöbefästningarnes vid Karlskrona och det fasta minförsvarets ställning inom administrationen och öfvergår derefter till den återstående delen af sin förelagda uppgift eller frågan om den för sjövapnet erforderliga bemanning jemte annan dertill hörande personal. Öfver dessa ämnen

Sid. 32.

Sidd. 33—34.

Sidd. 44—46.

Sidd. 46, 47.

torde det tillhöra mig att uttala ett omdöme såvidt dertill gifves anledning. Men då komitén vid behandlingen af sist berörda fråga snart hade funnit hurusom densamma, genom hvad som derunder innefattades rörande personalens rekrytering, fördelning, användning m. m., skulle till någon del ingripa i nu bestående administrativa förhållanden inom flottan och fördenskull funnit sig föranlåten att härutinnan föreslå åtskilliga förändringar, har detta föranlett komitén att uti ett särskildt förslag, benämndt: »Grunder för ordnandet af Sveriges sjöförsvär» till ett helt sammanfatta sina åsikter i förevarande ämne. Då nu detta förslag är af den omfattning att detsamma torde gifva anledning att beröra äfven de förut behandlade ämnena i den mån de utgöra föremål för särskilda förslag, samt de erinringar, som framställas vid betraktandet af dessa »Grunder», sålunda äfven borde innebära hvad som vore att erinra vid komiténs förslag i förberörda afseenden, så har jag trott mig bäst uppfylla afsigten med det mig affordrade utlåtandet, då jag, med förbigående af de i betänkandet tidigare motiverade meningarne, för att å skilda ställen i erforderliga delar dertill återkomma, genast öfvergår till den del af komitébetänkandet, som behandlar merberörda grunder, dervid jag till undvikande af större vidlyftighet torde böra uppehålla mig endast vid de paragrafer eller delar af sådana, hvilka jag ansett föranleda till någon erinring.

Sid. 47, 48.

§ 1 innehåller en bestämmelse så lydande:

»Flottan, afsedd till våra kusters värn, är fördelad å två stationer, en i Karlskrona, en i Stockholm, och räknar följande slags stridsfartyg, nemligen:

Den flytande materielen.

»sjögående pansarbåtar samt minbåtar.

Härtill komma för öfning, transport och andra särskilda ändamål erforderliga fartyg».

Ehuru komitén uttryckligt förklarar, att det förslag, hvarutaf paragrafen är en del, skulle utgöra en sammanfattning af komiténs åsikter, beträffande personalens och förvaltningens organisation och icke något förslag angående sjökrigsmaterielen med hvad dertill hör, för hvilket komitén i det föregående gjort redo, så har komitén likväl här intagit en bestämmelse, hvarmed vid det anmärkta förhållandet afsigten icke är rätt tydlig, helst komitén, efter att hafva förordat vissa typer och förklarat frågan om det för kustförsvaret behöfliga antalet fartyg af den förnämligare typen vara lätt nog besvarad, i motiveringen till samma paragraf uttalat att »hvarken certer eller antal, såsom beroende af på förhand icke bestämbara förhållanden» vore »närmare angifna» i den-

Sid. 48.

Sid. 75.

samma. Skulle afsigten med bestämmelsen vara den att gifva ett uttryck åt komiténs åsigt om hvilka fartygscerter, som för flottan under den närmaste tiden borde byggas? Om så är, vore visserligen intet att deremot erinra, ty tvifvelsmål böra lika litet finnas derom att den sjökrigsmateriel, Sverige i närvarande stund bäst behöfver, är sjögående pansrade fartyg, som om att den hufvudtyp, hvilken härför af den så kallade certkomitén, med hvilken sjöförsvarskomitén instämt, föreslagits, är af beskaffenhet att böra vinna godkännande. Men detta kan näppeligen vara afsigten. Ej heller kan meningen vara att uttrycka hvilken materiel, som bör räknas till stridsfartyg om 20 å 30 år. År 1860 motstod pansar af 114 å 120 mm. tjocklek då tidens kraftigaste skeppskanon, 68 ~~mm~~gen, som vägde 4,825 kg. År 1882 finnes det kanoner, vägande endast 4,064 kg., som genomskjuta 180 mm. pansar 2,000 meter från mynningen, andra kanoner, som genomskjuta 850 mm. pansar och fartyg, som beklädas md 700 mm. jernpansar på 500 mm. träbackning. Inför sådana siffror, angifvande endast några momenter i de 22 senaste årens framsteg i fråga om artilleri och pansar, borde det vara otänkbart att någon försökte sig på att bestämma hvad som efter 20 å 30 år bör vara vår stridsmateriel; och behöfves någon ytterligare bekräftelse härpå, så har komitén lemnat en sådan i sin redogörelse öfver huru en komité, hvilken äfvenledes hade att yttra sig om rikets sjöförsvär i hela dess omfång, innan den afslutat sitt arbete, stannade i tvekan huruvida dess förslag beträffande den lämpligaste sjökrigsmaterielen längre vore tidsenligt. Afsigten kan då icke vara någon annan, ehuru sådant motsäges af hvad komitén yttrar på sidan 33, än den att dermed gifva ett uttryck åt uppfattningen att opansrade kanonbåtar och korvetter äro olämpliga såsom *stridsfartyg*, och emot en sådan mening anser jag mig böra inlägga en gensaga. Komitén torde, såsom nyss nämnts, lika litet som någon annan kunna förutsäga hvad som, när våra större kanonbåtar utrangerats, hvilket enligt komiténs beräkning skulle börja först om 20 år, bör betraktas såsom stridsfartyg, och till dess har enligt min åsigt *opansrade kanonbåtar* och *korvetter* fullt lika stor rätt att få räknas till stridsfartyg som någonsin *opansrade minbåtar*. Och hvarför skulle icke för öfrigt den opansrade kanonbåten och korvetten, om den senare bygges efter hvarje tids anspråk, få räknas till stridsfartyg, då man dit räknar den opansrade minbåten?

Komitén yttrar sjelf »huru vetenskapen ännu ej sagt sitt sista ord om den utveckling och den betydelse minväsendet kan komma att erhålla, lärer åtminstone för det närvarande den anmärkningen icke vara oberättigad, att det endast är såsom ett hjälpmedel till sjövapnet i sin

Certkom. bil.
VIII.

Sid. 29.

Sid. 36.

helhet som minan med fördel kan användas. Kanonen träffar sitt mål på längre afstånd och med större säkerhet. Minan är svårriktad och måste föras nära sitt mål för att kunna anfalla. Dertill kommer att, så snart fienden lyckats att landstiga, är sjöminans verksamhet slut, hvaremot skeppskanonen ännu kan sprida förstörelse och förvirring i hans led». »Kanonbåtarne af Blendas art», säger komitén vidare, »göra visserligen tillräcklig fart och hafva kraftigt artilleri». Om den opansrade kanonbåten gör tillräcklig fart, om hans kanon träffar sitt mål på längre afstånd och med större säkerhet än minbåtens mina och ännu kan sprida förstörelse och förvirring i fiendens led sedan sjöminans verksamhet är slut, hvarföre, må man väl fråga, må icke denna opansrade båt räknas till stridsfartyg lika väl som den opansrade minbåten?

Sid. 36.

Jo, säger komitén, »antalet fartygscerter bör nedbringas till det minsta möjliga».

Sid. 39.

Antalet fartygscerter bör icke vara flere än *nödigt*, det medgifves, men det är icke detsamma som »*det minsta möjliga*» och en sådan utrotningsdom borde väl i alla fall icke tillämpas på hvad man har, som finnes dugligt, som man afser att inemot 30 år behålla, som har sitt bestämda ändamål, som man icke vet när det kan ersättas med annat och som hvarje annan nation använder såsom stridsfartyg. Icke satte någon i fråga så länge vi hade rodd-kanonjollar och kanonslupar att desse skulle uteslutas bland stridsfartygen endast för att kunna nedbringa antalet fartygscerter till det minsta möjliga. Så länge de motsvarade sitt ändamål och man icke hade ång-kanonbåtar, pansrade eller opansrade, att ersätta dem med, var det icke någon som försökte nedsetta förtroendet till dem genom att påyrka det de skulle utstrykas bland vår stridsmateriel. Och hvilken utaf komiténs *stridsfartyg*, de sjögående pansarbåtarne eller minbåtarne, skulle fylla det ändamål, kanonbåtarne nu uppfylla, nemligen kraftigt artilleri, framfördt på en snabbgående, grundgående, lättmanövrerlig, sjöduglig, jmförelsevis prisbillig lavett? Naturligtvis pansarbåten. Om komiténs åsigt finge göra sig gällande skulle således svenska flottan icke ega en enda skeppskanon, som kunde framföras på grundare vatten än 17 fot eller i en skeppskropp, som kostade mindre än 2¼ millioner kronor. Kan Sverige för värnande af sina kuster undvara kanoner, som kunna framföras på grundare vatten än 17 fot eller, om så är förhållandet, kunna vi hoppas få så många 2¼ millioners fartyg att vi på detta sätt erhålla ett tillräckligt talrikt artilleri? Jag vågar betvifla detta och derföre anser jag ock kanonbåtar af Blendas cert med tillämpning af senare vidtagna förbättringar vara en fartygscert, som efter våra för-

hållanden väl fyller sin plats som stridsfartyg. Men säger komitén äfven: »deras underlägsenhet mot en pansarskyddad fiende lärer vara uppenbar äfven om de uppträda flera mot en». Ja, om pansaret *skyddar* mot de projektiler kanonbåtarna utslunga. Men om så inte är fallet? Tab. IX till så kallade certkomiténs betänkande, jemförd med bil. VIII sammastädes, visar att samtliga våra opansrade kanonbåtars svåra kanoner på ett afstånd af 2,000 meter (6,736 fot) under en anslagsvinkel mot normalen af ända till 20° genomskjuta pansaret, *der detta är tjockast*, på icke mindre än 48 af de 58 pansrade fartyg, som i bil. A. n:o 4 till sjöförsvarskomiténs betänkande finnas uppgifna egas af våra närmaste grannar. Återstår, fördelade på 3 af dessa grannar, 10 fartyg, hvilkas pansar våra kanonbåtar icke genomskjuta. Och hvarför skall man för öfrigt förutsätta »en pansarskyddad fiende»? Jag föreställer mig att det i främsta rummet, om en landstigning försöktes å våra kuster, vore fiendens icke pansarskyddade fartyg, de, som förde landstigningstrupper, hvilka borde utgöra föremål för vårt anfall. Sådana fartyg förekomma enligt komiténs beräkning om vi hotas af någon af våra närmaste stormagtsgrannar med en härsmagt af 36,000 man, fördelaktigast för fienden i förhållandet 7 å 8 opansrade till 1 pansrad, hvilket gent emot våra kanonbåtar ändock, såsom nyss visats, icke är detsamma som att vara pansarskyddad. Underligt skulle vara om icke under sådana förhållanden »flere» kanonbåtar med ett sammanlagdt anskaffningsvärde, icke öfverstigande kostnaden för det ena eller andra pansarfartyget skulle sprida lika mycken »förstörelse och förvirring» i fiendens led som pansarfartyget.

Komitén utesluter, såsom nämnts, jemväl våra öfningskorvetter från stridsfartygens antal, ehuru sådana fortfarande föreslås att byggas. Något skäl anföres icke, men de förordas »af korvetten Sagas cert» och häruti kan ligga skäl nog för att dessa fartyg uteslutits. Ett fartyg, hvilket såsom Saga kostar 1,200,000 kronor, gör 10½ knops fart och för ett svagt artilleri, kan i krig göra föga nytta såsom *stridsfartyg*. Men hvarföre skulle de byggas af Sagas cert? Ingen annan nation finnes mig veterligen, som anser sig rik nog att anskaffa fartyg för personalens öfning så beskaffade att de icke blifva af nytta äfven vid kriget. Se på vår närmaste granne, Danmark; han behöfver ock öfva sin personal, men han bygger fartyg, som göra 13 knop och hafva talrikt och kraftigt artilleri. Man har under senare åren bygt och bygger fortfarande i England korvetter af den så kallade C-klassen, hvarom en österrikisk författare af ett arbete om sjömagternas sjökrigsmateriel yttrar:

»Es kann keinem Zweifel unterliegen, dass die englische Marine mit diesen Korvetten ausgezeichnete Kreuzer gewonnen hat». Fartygen äro af stål och af i det närmaste lika dimensioner med den föreslagna så kallade pansarbåten A. Stäfvar och aktersta stycket af kölen äro af metall. Ett ståldäck, 38 mm. tjockt, ligger öfver maskin, ångpannor och ammunitionsdurkar, nära 3 fot under vattnet. Fartyget är indeladt i 6 vattentäta afdelningar och klädt med trä under vattnet för att kunna koppras. Bestyckningen utgöres af 2 st. 17,8 cm. och 12 st. 16 cm. kanoner, hvarjemte fartyget kan utskjuta Whiteheads minor under vattnet. Farten är 13 knop. Kostnaden enligt certkomiténs uppgift 1,520,000 kronor för skrof och maskiner. Kan det finnas någon egenskap hos detta fartyg, som skulle göra det mindre tjenligt till öfningsfartyg än korvetten Saga? Jag kan icke föreställa mig det. Det kostar vid pass 25 proc. mera, det är sant, men det är ett fartyg, som med heder kan visa vår flagga i främmande farvatten och som vid krigstillfälle kan göra god nytta.

Att i en bestämmelse om hvilka fartyg, som böra räknas till Sveriges stridsmateriel, utesluta våra opansrade kanonbåtar och våra öfningskorvetter under det att såsom sådan uppräknas minbåtar är, enligt mitt förmenande, att söka förringa förtroendet till hvad man har och som är nästan det enda man har, till följd hvaraf jag anser att en sådan bestämmelse, som den föreliggande, om den kan finnas erforderlig, jemväl bör såsom stridsfartyg erkänna opansrade kanonbåtar och korvetter; hvarjemte jag anser mig böra uttrycka den mening att byggnad af öfningsfartyg efter korvetten Sagas förebild skulle innebära en i ögonen för mycket fallande misshushållning med de medel, som kunna erhållas till fartygsbyggnad.

Komitén föreslår i § 2 att »till flottan höra det fasta minförsvaret äfvensom sjöfästningarna vid Karlskrona», »hvilka under krigstid erhålla sin infanteribesättning från hären».

§ 2.
Sjöfästningarna.

Inom Sverige finnas för närvarande tre befästade orter, nemligen vid Karlsborg, vid Vaxholm=Oscar Fredriksborg och vid Karlskrona. Karlsborg är en förrädsfästning, fästena vid Vaxholm=Oscar Fredriksborg äro afsedda att spärra inloppet till Stockholm, och de vid Karlskrona dels för att spärra inloppen, dels till skydd mot landssidan. Förrädsfästningen, spärrfästena vid inloppet till Stockholm samt landbefästningen vid Karlskrona lyda så till underhåll som utredning och bemanning under landtförsvarsdepartementet, men spärrfästena vid Karlskrona lyda till underhåll och delvis bemanning under nämnde departement, men till utredning och öfrig bemanning under sjöför-

svarsdepartementet. Komitén har, ehuru, som det vill synas, icke utan tvekan, ansett detta förhållande böra fortfara »enär» sjöfästningarna vid Karlskrona »sedan gammalt ansetts tillhöra flottan samt det å desamma befintliga logementsutrymme lärer behöfva tagas i anspråk för en del af det sjöbeväringssmanskap, som kommer att till undergående af vapenöfningar vara å stationen inkalladt». Häremit torde dock kunna invändas att häfd väl icke bör få utgöra ett giltigt skäl — då det är fråga om en fullständig reorganisation af hela vårt försvarsväsende — emot att föreslå förändringar, der så erfordras, till åstadkommande af enhet och fasthet. Att dessa fördelar icke kunna ernås med mindre samtliga sjöfästena förläggas under samma myndighet borde vara själfklart. Likaledes vill det synas — då gamla fartyg, hvarå flottans för fartygens bemannande erforderlige värnpliktige kunna inlogeras, väl icke komma att saknas — som logementsutrymmet å fästningarna icke borde tagas i anspråk af andra värnpliktige än de som i krig skulle tillhöra dem, hvarföre icke heller detta skäl borde utgöra en giltig orsak, hvarföre icke fästningsväsendet i denna del skulle erhålla en ändamålsenligare organisation. Men detta är icke den enda brist, som jag anser vidlåda komiténs förslag i denna paragraf. Skall flottan hafva befattning med några sjöbefästningar, så borde det väl vara angeläget att erforderlig bemanning vore utbildad med särskild hänsyn till de uppgifter, som tillhöra sjöfästningsbesättningar. Komitén föreslår icke, såsom förhållandet lärer vara vid armén, särskild trupp för detta ändamål, ja! icke ens särskilda, dertill afsedda kompanier vid sjömanskåren. Här af vill det synas som komiténs afsigt vore att den trupp, som vid krigstillfälle skulle bemanna sjöbefästningarna, skall gifvas samma dyrbara för honom delvis öfverflödigt mångsidiga utbildning som den, hvilken flottans till bemanning af den flytande materielen afsedda stampersonal erfordrar. En sådan afsigt finnes uttalad i § 29 III. Detta kan icke vara välbetänkt. Och är komiténs mening den, att andra än för sjöbefästningarna afsedda värnpliktige skulle derstädes inlogeras och öfvas, så komme det egendomliga förhållande att inträffa, att, under det den stamtrupp, som vid krigstillfällen skulle bemanna fästningarna, erhöles sin utbildning ombord å flottans fartyg, öfvades en del af de värnpliktige, som vid krigstillfällen skulle tjenstgöra å fartygen, å fästningarna.

Komitén säger sig hafva »förutsatt» att Karlskrona sjöfästningar erhålla sin »infanteritrupp» från hären. Härvid torde det böra anmärkas, att i den enligt fastställda besättningslistor för sjöfästningarna vid Karlskrona af armén utgående andelen, 1,410, — befäl, underbefäl och

manskap — lärar ingå icke blott infanteri utan äfven och hufvudsakligast artilleri och jemväl fortifikationstrupper, hvarföre, och då komitén icke beräknat flottans andel större än för närvarande är bestämdt, en brist i bemanningen å sjöfästningarne kommer att uppstå af omkring 31 officerare, 90 underofficerare och 968 man artilleri samt 3 officerare, 4 underofficerare och 60 man fortifikationstrupper, så vida icke, på sätt komitén förutsatt beträffande infanteritrupp, jemväl dessa erhållas från hären.

Slutligen torde vid denna paragraf jemväl böra erinras att, då komitén bland våra stridsfartyg utesluter all sådan materiel, som våra monitorer och nuvarande pansarbåtar, hvilkas artilleri, såsom komitén uttrycker sig, »skulle snarare kunna betraktas såsom hufvudsakligen ett bihang till det fasta försvar i land, som vid inloppen till Stockholm och Karlskrona finnes anordnad», men detta försvar lärar få anses vara af allt annat öfverordnad vikt, derest icke en fiende genom öfverrumpling skall kunna bemäktiga sig dessa viktiga platser, komitén bort såsom ersättning för ofvannämnde materiel bland sina beräkningar intaga kostnaden för de försvarsverk i land och tillhörande bemanning, som bör komma i densammas ställe. Den så kallade cert-komitén yttrar i detta afseende: »Komitén föreställer sig nemligen, beträffande positionsförsvaret, att den roll, som man dervid velat lemna åt ett flytande artilleri af så dyrbar beskaffenhet, som pansrade och med ångkraft försedda fartyg i alla händelser måste blifva, och hvilka under sjelfva positionsstriden endast i ringa mån kunna draga nytta af sin rörelseförmåga, uti många fall skulle med fördel kunna öfvertagas af för ändamålet, antingen för beständigt eller för tillfället, uppförda och bestyckade batterier på land». Att hafva dessa inlopp stängda för en fiendtlig flotta lärar, såsom nyss nämnts, vara vårt försvars första uppgift. Att icke de för ändamålet redan uppförda permanenta befästningarne äro tillfyllest, visar komitén sjelf, då han bibehåller minlinierna vid Siarö och Grinda, hvilka måste af artilleri försvaras. Men för dettas uppställning och betjenande fordras antingen permanenta verk eller flytande lavetter så prisbilliga som möjligt äfvensom bemanning, men intetdera finnes upptaget i komiténs förslag.

Enligt hvad af särskilda specialtabeller (Bil. A. n:r 9—11) framginge, har komitén i fråga om flottans fartyg icke ansett beräkningen af storleken af den till dessa erforderliga personal böra grunda sig ensamt på de typer, komitén till framtida anskaffning föreslagit, enär tidpunkten för en så fullständig förändring af vår sjökrigsmateriel att densamma uteslutande utgjordes af sådana, i alla händelser syns allt-

Sid. 36.

Sid. 14.

§ 5.
Officerskåren.
Sid. 77.

Bil. A. N:o 7. för aflägsen samt försigtigheten bjöde att förutsätta möjligheten af en långt förr inträffande mobilisering. Komitén har i stället trots sig kunna taga till utgångspunkt för beräkning af personalbehovet materielens tillstånd år 1889 enligt det af komitén uppgjorda byggnadsprogrammet. På denna grund har komitén beräknat officersbehovet för den *flytande materielen* till 163 officerare, derutaf 104 skulle tillhöra stammen och 59 tagas ur reserven, till följd hvaraf komitén, med beräkning att 24 poster i land skulle kunna fyllas med »reservstabsofficerare» föreslagit, att officersantalet å aktiv stat skulle ökas med 25 eller till 165, under det att den permanenta reservstaten skulle upphöra. Detta officersantal på aktiv stat är, såsom nedan skall visas, alldeles otillräckligt, om flottan skall kunna uppfylla de fordringar, som komitén för densamma uppställt, ty för detta ändamål erfordras helt säkert en sjökrigsmateriel med icke svagare befälskadrar än de, som af komitén föreslagits till den materiel, som enligt byggnadsprogrammet skulle finnas om 30 år.

Sid. 42.

Med begagnande af de besättningslistor, som af komitén uppgjorts, skulle såsom Bil. 1 utvisar den materiel, som enligt komiténs program borde finnas år 1898 fordra 124 officerare å aktiv stat och den, som skulle finnas år 1913 fordra 175 officerare å aktiv stat, eller i förra fallet 20 och i det senare 71 flere än som för ändamålet beräknats *ändock att icke en enda beräknats såsom sjuk eller på annat sätt på grund af laga förfall* hindrad att göra tjänst eller i reserv. Redan således om 15 år skulle officerskåren vara alldeles otillräcklig. Enligt min öfvertygelse bör man, då man organiserar, i främsta rummet tillse, att man har en fullt tillräcklig personal för den materiel, som anses oundgänglig, personalen behöfver år att utbildas, materielen kan fås i den mån den behöfves. Om derföre komitén, som anser flottans stridsfartyg böra bestå af endast pansarbåtar och minbåtar, såsom framhålles å sidorna 39 och 40, funnit frågan om det för kustförsvaret behöfliga antalet pansrade fartyg vara lätt nog besvarad, — svaret såväl härpå som hvilka fartyg äro erforderliga för att kunna motsvara flottans uppgift skulle ligga i komiténs byggnadsprogram — så har komitén uppenbarligen föreslagit den aktiva staten alldeles för liten.

Det af komitén föreslagna officersantalet å aktiv stat utgör dessutom snarare en minskning än en ökning i det antal officerare, som enligt fortfarande gällande bestämmelser får finnas. Kongl. flottans stat räknar visserligen endast 140, men derjemte är till aflönande af officerare af kaptens och högre grader å den permanenta reservstaten anslagna 114,000 kronor, hvarmed, derest de förres antal kommer att

stå i ett något fördelaktigare förhållande till de senares än som var fallet med ingången af innevarande år, då de utgjorde 20, flera än 25 officerare kunna aflönas.

Lika otillräckligt i förhållande till den föreslagna materielen som officersantalet är, lika ofördelaktiga blifva ock befordringarne inom kåren, om det af komitén föreslagna förhållandet emellan flaggmän och regementsofficerare å ena sidan samt kaptener och subalterner å den andra skulle komma att godkännas. »Sträng sparsamhet» må vara nödvändig, men tillämpa den med skyldig hänsyn till vapnets effektivitet. Icke borde man väl öfverskrida sparsamhetens gräns, om man för officerskåren bibehölle hvad som för närvarande är anslaget till flottans särskilda officerskårer, och gör man det, så finnes det medel nog till att med bibehållande af det nuvarande förhållandet emellan antalet högre och lägre officerare öka officersantalet på aktiv stat till ett antal, som står i någorlunda förhållande till behovet. Dessutom kan å den föreslagna staten en utgift inbesparas, hvilken, enligt hvad som vid § 37 skall visas, icke billigtvis bör utgå, och som är tillräcklig för att kunna fylla icke så få officersplatser. Man må uppmärksamma, att det icke längre är hvar och en gifvet att med oafkortade löneförmåner qvarstanna i tjenst så länge han sjelf åstundar. Ett större antal kaptener och äfven kommendörkaptener kommer genom rubbning af förhållandena emellan antalen i de olika graderna att nödgas afgå tidigare och med betydligt lägre inkomster än om de gamla förhållandena bibehöllos oförändrade eller åtminstone icke ändrades i den riktning, komitén föreslår, och denna afgang kommer att ännu kännbarare inverka, om, såsom komitén äfven föreslår, den, som icke har något att göra i tjensten, skulle vara förhindrad att utan förlust af löneförmåner, han nu har, använda sin tid på annat ställe än stationsorten.

I betraktande af hvad sålunda anförts och med hänsyn jemväl dertill att med den permanenta reservstatens upphörande befordringar till regementsofficer måste komma betydligt senare än nu, torde den aktiva officerskåren icke allenast böra ökas betydligt mera än komitén föreslagit utan äfven kunna förvänta att förhållandet emellan antalet flaggmän och regementsofficerare å ena sidan samt kaptener och subalterner å den andra icke göres sämre än hvad det nu är.

Före flottans delning år 1866 hade icke allenast hvardera stationen sin underofficerspersonal, utan denna var derjemte fördelad i tre stater; hvardera stationens stater med egen tur och befodringsrätt. Vid sammanslagningen år 1873 återvände man icke till det gamla förhållandet utan stadgade att underofficerarne skulle bilda *en* kår, hvar-

Sid. 79.

§ 6.

Underofficers-
kåren.

inom befordran skulle ske, oberoende såväl af den station, å hvilken de tjenstgjorde, som af den stat, å hvilken de voro indelade; och stadgades i sammanhang dermed att med bibehållande af dittills varande tre underofficersstater en fjerde skulle bildas under benämning ekonomistaten. Maskinisterna tillhörde fortfarande varfven, och några handtverkare, särskildt afsedde för den maktpåliggande upp-
 bördstimmermannabefattningen ombord å fartygen, funnos ej. År 1875 upprättades för att fylla detta behof en särskild handtverks-underofficersstat, hvilken tillika med maskinistunderofficerarne ställes under samma chef som de öfrige underofficerarne; dock båda såsom civila stater, skilda från den öfriga underofficerskåren. Nu har komitén jemte en antydan om återgång till något liknande de förra staterna och med tillägg af en ny sådan, minkonstaplar, föreslagit att maskinist- och handtverksunderofficerarne skulle utgöra särskilda afdelningar af underofficerskåren och blifva *militära* i likhet med kåren förut tillhöriga underofficerare. Mot de förra anordningarne, hvarigenom den nuvarande underofficerskåren skulle fördelas å 5 afdelningar och tillökas med maskinist- och handtverksunderofficerarne, uppförda jemväl å hvar sin afdelning — hvarje afdelning med sin särskilda tur- och befodringsrätt i stället för gemensam tur och befodringsrätt för hela kåren såsom för närvarande — synes väl icke något skäligt hinder, om det än icke kan inses, hvarföre icke mindetaljen fortfarande må kunna tillhöra styrmansafdelningen; men att maskinist- och handtverksunderofficerarne skulle blifva *militära*, deremot framställer sig den anmärkningen, att de i sådant fall jemväl skulle blifva behörige att ombord taga militärbefäl, hvilket vore stridande mot gällande föreskrifter och skulle sakna sitt motstycke i hvarje annan marin. En del af de skäl, som komitén såsom stöd härför anført, synes dessutom sakna all giltighet. Komitén anför nemligen såsom sådana dels »att den ena som den andra af dem, hvilka det åligger att handhafva och föra det gemensamma vapnet mot fienden, borde anses såsom krigsman» dels ock »att, såsom under nuvarande förhållanden är fallet, en sådan underofficer i tjenstgöring vid stationen icke är förman för det manskap, med hvilket han i och för sin tjenst står i stundlig och omedelbar beröring». Härvid tyckes komitén hafva förbisett att gällande krigslagar stadga dels i § 2 »Till krigsmän hänföres a) officerare och underofficerare vid krigsmakten», sålunda äfven maskinist- och handtverksunderofficerare, dels ock i § 2 Disciplinstadgan att »Hvar, som inom krigsmagten enligt tjenstgöringsreglemente eller till följd af särskildt förordnande innehar ständig eller tillfällig befäls-

K. Br. d. 2/9
 1873.
 Se Sv. Ffs.
 n:o 53: 1873.

Regl. III § 4,
 5, 6, 525.
 Sid. 80.

§ 2 Kr. 1.

rätt öfver annan, än dennes förman», hvaraf lärers följa att förmanskapet icke beror på huruvida personen är militär eller civil utan derpå att han tillhör krigsmagten och eger befälsrätt, hvilket hittills veterligen icke dragits i tvifvelsmål hvad maskinist- och handtverksunderofficerare beträffar, det senare, så vidt det angår personer, som tjenstgöra direkt under dem, vare sig ombord eller vid stationen.

Regl. III.
§ 525.

Bil. I utvisar att, om komiténs förslag skulle oförändradt godkännas, brist på underofficerare å aktiv stat skulle finnas till ett antal af 41 år 1898 och 104 år 1913. Komitén säger väl att, då det sammanlagda underofficersantalet upptagits till 237, detta antal skulle utgöra sammanlagda numerären af den å nuvarande underofficerskåren, maskinist- och handtverksstaterna. Men komitén har då utelemnat de nämnde kår tillhörande underofficerarne på varfsstat, som enligt gällande stat utgör 23. Då dessa underofficerare fortfarande äro behöflige och icke föreslagits att med annan personal ersättas, då aflöningen till dem utgår af de medel, som anvisas åt varfvet, då, enligt hvad komitén själf erkänner, det uppförda antalet 237 icke obetydligt understiger det verkliga behovet vid en inträffande mobilisering af flottan, oafsedt den brist, som ofvan omförmäls, samt då, om underofficerarne å varfsstat utelemnas, befordringen till underofficerare skulle ytterligare försämrans än som blefve en följd af sjömanskårens tredubbling, så vill det synas, som tillräckligt skäl funnes att öka det af komitén föreslagna antalet 237 underofficerare med det antal, som nu finnes och fortfarande lärers blifva behöfligt för varfvens behof eller till 260.

Sid. 81.

Vid sjömanskåren, sådan den föreslagits för att kunna fylla den lucka, som komme att uppstå med båtsmansinstitutionens försvinnande, har jag funnit mig böra uppehålla mig i fråga om sättet för *stammens rekrytering, uppflyttningen i tjensteklasser samt fördelningen i sjömanskompanier*.

§ 7.
Sjömanskåren.

Att man med den uppgift, som komitén haft sig förelagd, sökt »så vidt möjligt närma sig en värnpligtsorganisation samt främja ett naturligt samband med handelsflottan», är förtjent af allt erkännande. Men att, hvad flottan angår, bygga på en värnpligtsorganisation, der öfningstiden inalles är föreslagen till *högst* 90 dagar, fruktar jag kan ske endast på bekostnad af byggnadens bestånd. Det måste blifva en vid skilnad emellan det manskap, som flottan själf uppfostrar från 14 å 16 års ålder och de, som kanske först vid 21 års ålder, och då icke måhända af någon fallenhet för yrket, samt för en tid af 2 år, antages till rekryt. Sambandet med handelsflottan åter föreställer jag mig

Sid. 87.

bättre främjas derigenom att flottan utbildar befäl och förhandsmän åt henne, än tvärtom.

Sid. 76.

»Största delen af ett krigsfartygs besättning i våra dagar 'måste' utgöras af *sjökrigsmän*, som erhållit särskild yrkesutbildning och förvärfvat färdighet i vapen»; »flottans stam, som ensamt kan skänka vapnet fullt utbildade sjökrigsmän, får icke vara mindre än att krigets kraf på tillräckligt förhandsmanskap till materielens behöriga skötande blir tillfredsställande fylld»; stammen finge »icke hastigare omsättas än att tillräcklig fasthet och en utbildning, som möjliggör behörigt urval vid uppflyttning till förhandsmannens led, kunde ernås och vidmagthållas». Dessa af komitén så sant och riktigt uttryckta fordringar på flottans stammanskap tror komitén skulle komma att uppfyllas af ynglingar,

Sid. 88.

som måhända först vid 19 å 21 års ålder börjat sin bana på sjön, som antoges på 2 år med rätt att med viss begränsning gång efter annan rekapitulera på lika lång tid och som erhöle en aflöning af 133 kronor om året utan synnerlig utsigt att vinna befordran till underofficer. Hvad slags folk, som på detta sätt blifver att vinna, kan icke vara svårt förutsäga; det blir en del lös ungdom utan vidare fallenhet för yrket, som låter inskrifva sig å sjömanshusen för att på detta sätt vid flottan vinna sitt bröd. De, som verkligen hafva håg för yrket, lockas icke af de utsigter, flottan erbjuder, helst om de under bevaringsöfnin-

Sid. 87.

garne vore bland dem, som blefvo inqvarterade å sjöfästningarne; de längta att få dessa öfningar undangjorda för att å den stora verldsmarknaden skaffa sig en rikligare utkomst. Jag betvivlar icke att »endast på detta sätt en fullt homogen och beräknelig (till antalet) stam stode att vinna», men jag betvivlar att han blifver af beskaffenhet att kunna danas till »fullt utbildade sjökrigsmän». Vi veta hvad vi hafva, men, lindrigast sagdt, vi veta icke hvad vi få. Om icke af annat skäl, så borde klokheden och försigtigheten bjuda att icke här såsom i första punkten har i fråga om sjökrigsmaterielen skett, förringa förtroendet till hvad vi ega, innan vi erhållit ens en skymt af säkerhet för att vi kunna få hvad som är bättre. Af dessa skäl anser jag att rekrytering ur de värnpliktigas led bör ske endast i den mån skeppsgossekåren, fylld till sin nuvarande nummerstyrka enligt stat eller 400, icke förmår fylla uppkomna vakanser, en grundsats så mycket viktigare, som enligt min tanke en för flottan *duglig* reserv, såsom jag längre ned skall söka visa, måste erhållas från den personal, flottan sjelf uppfostat.

Af hvad komitén yttrar, beträffande stammens *styrka* lika väl som af innehållet i föreliggande paragraf, jemförd med § 39, framgår tyd-

ligen att all uppflyttning i *tjensteklass* skulle vara beroende af huruvida ledighet finnes i motsvarande *löneklass*. Detta förslag måste enligt min åsigt ovilkorligen förkastas såsom stridaude icke blott emot flottans eget intresse utan ock emot de enskildes. Flottan kan omöjligen hafva någon olägenhet af att i stället för 700 det funnes till exempel 900 1:a klassens sjömän eller att i stället för 700 det funnes 1,000 2:dra klassens sjömän. Tvärtom. Då, såsom komitén visat, det beräknats endast 1,700 man förhandsmän, deraf icke en enda vore upptagen i reserv eller såsom frånvarande för att möta ett krigsbehof af 1,927, så borde det vara af den yttersta vigt att antalet icke allenast motsvarade utan öfverstege denna siffra. För individen sjelf, äfven om det får antagas att alla möjliga examina fingo tagas medan han ännu stode i 3:e eller 2:a sjömansklassen, borde det vara af fördel att utan afseende å huru snart lönen komme, blifva uppflyttad till den *tjensteklass*, hvartill han genom sin flit och uppmärksamhet uppfyllt kompetensvilkoren, ty det är klart, att vill han lemna flottan för att ingå i handelsflottan, så erhåller han fördelaktigare vilkor, om han kan visa sig vara 1:a klassens sjöman än om han, fastän kompetensvilkoren äro uppfyllda, ännu står kvar såsom 3:e klassens sjöman.

Sid. 90.

Hvad slutligen *kompaniindelningen* angår, är det icke lätt att inse, att någon fördel skulle kunna vinnas med att sammanföra manskap af skilda yrken såsom maskinpersonal, artillerister, handtverkare, minörer, ja, enligt komiténs mening, jemväl fästningsartillerister inom samma kompani. Det borde snarare vara en fördel att, likasom komitén beträffande underofficerskåren föreslagit en återgång till den fördelning å ett slags stater, allt efter deras olika befattningar, som tidigare förefunnits, manskapet vid sjömanskåren fördelades på kompanier efter enahanda grunder. En blick i kompanirullan visade då genast huru många af den yrkesgrenen, som funnos vid stationen, och alla kommanderingar inom samma yrkesgren berodde af *en* kompanichef i stället för att enligt komiténs förslag samtliga kompanirullorna måste genom-sökas för att få känt huru många af en viss yrkesgren, som funnos vid stationen. 6 eldare kanske komme att kommenderas af 6 kompanichefer. Då härtill kommer att det väl icke borde kunna på allvar ifrågasättas, att samma folk, som utbildats till *sjökrigs*män, skulle användas till *fästnings*manskap, utan den härtill erforderliga styrka bör utgöra, om icke en särskild trupp, så åtminstone särskilda kompanier af sjömanskåren, så torde äfven i öfrigt nu befintliga yrkeskompaniindelning böra bibehållas och möjligen vidare utvecklas.

Sid. 65.

§ 14.
Skeppsgosse-
kåren.

Jag har vid behandlingen af § 7 anført, att jag, om indelningsverket kommer att upphöra, ansåge skeppsgossekåren böra utgöra den främsta rekryteringskällan för sjömanskåren, hvarjemte jag derstädes äfven antydte, att jag anser först nämnde kårs nummerstyrka icke böra vara mindre än hvad staten för närvarande upptager. Deremot tror jag det skulle vara en fördel i flera hänseenden för vapnet att rekryteringen, som nu verkställes endast i Karlskrona och Stockholm, skedde på långt flere orter inom landet.

Reserven.
§§ 15, 16, 17.

Vid uppgörande af ett fullständigt förslag till sjöförsvarets ordnande, dervid särskild hänsyn borde tagas till folkets förmåga att bära dermed förenade uppoffringar, är det väl icke någon fråga, som jemte den om anskaffning af erforderlig materiel, är mera maktpåliggande än den om huru, med indelningsverkets upphörande, en icke blott tillräcklig utan äfven *duglig* reserv må kunna erhållas. Åtskilligt har i detta hänseende under senare åren blifvit förberedt och det har derföre tillkommit komitén att bedöma, i hvad mån dessa förberedande åtgärder vore ledande till målet samt i hvad mån ytterligare mått och steg borde vidtagas för att få en sådan reserv till stånd. Frågans betydelse kan ses derutaf att redan om 7 år, derest komiténs förslag komme att följas, det skulle, utan att någon ersättning för sjuke eller eljest frånvarande blifvit beräknad, fordras 105 reservofficerare och 41 reservunderofficerare för att flottan skulle kunna bemannas. Komitén har icke föreslagit någon ändring i hvad som redan är stadgadt, men väl det tillägg, att, då man hittills icke medgifvit inträde i reserven åt annan än den, som i flottans tjänst erhållit sin utbildning, så skulle den nu öppnas äfven för *värnpliktig*, som vid underbefälsskola aflagt godkänd styrmans- eller maskinist- eller sjökaptens- och ångfartygsbefälhafvareexamen och nöjaktigt genomgått derför stadgad praktisk militärkurs, hvilken med inberäkning af den teoretiska examen skulle räcka ett år för den, som ville blifva underofficer, och ytterligare ett år för den, som ville blifva officer. Det torde icke utan skäl kunna frågas, om den, som icke haft annan beröring med flottan än *högst* 90 dagars beväringsexercis samt en militärkurs på ett år, hvarunder jemväl en teoretisk examen skulle afläggas, kan anses i *militäriskt* hänseende kompetent att såsom underofficer och efter ytterligare ett år såsom officer handhafva nutidens sjökrigsmateriel. Jag fruktar att detta vore ett experiment, som skulle komma förtroendet till hela reservinstitutionen att svigta. Men komiténs förslag i denna del synes dessutom vara byggt på en icke vidare fast grund. »Bland de värnpliktige, såväl de, som till stammen rekryterats, som de, hvilka till de sedvanliga

Bil. A. n:o 11.

Sv. Ffs. n:o 26.
1879.
Sid. 68.

Sid. 103.

värnpliktsöfningarne inkallats», skulle »efter slutet af den tjenstgöring, hvartill »värnpligtige» sålunda genom frivilligt ingånget kontrakt eller på grund af lag förpligtigats» årligen erhållas 20 sjökaptenselever och 30 styrmanselever, som skulle »finna det med sin fördel förenligt att, i sammanhang med genomgåendet af en praktisk militärkurs, vid flottans underbefälsskola i stället för vid navigationsskola inhemta den undervisning han för sin vidare framkomst inom handelsflottan behöfver». Men vänder man sig till det sammandrag, komitén meddelat, angående värnpligtigt sjöfolk, inskrifne å sjömanshus före eller vid 21 års ålder år 1881, det vill säga det sjöfolk, som enligt värnpliktslagen skulle utgöra flottans värnpligtige samma år, så finner man att deribland finnas högst 4 sjökaptenselever och högst 23 styrmanselever från hela riket. Eftersinnar man vidare att efter 20 år, hvarunder årligen 30 styrmanselever och 20 sjökaptenselever skulle utbildats till reservunderofficerare och reservofficerare, antalet sådana, om hvarken afgang till följd af bortgång ur tiden eller öfvergång från reservunderofficerare till reservofficerare tages i betraktande, skulle utgöra respektive 600 och 400, och jemför detta antal med hela antalet sjökaptener och styrmän, som enligt samma sammandrag skulle finnas inom den nuvarande värnpliktsåldern eller under 36 år samt tillika lägger märke till att antalet å sjömanshus inskrifne sjökaptener och styrmän, som äro 35 år gamla, utgjort 1881 de förre 6 och de senare 8, så läser man vara berättigad att draga den slutsatsen att antalet reservofficerare och reservunderofficerare, som enligt komiténs beräkning skulle komma att finnas, är större än hela antalet å sjömanshus inskrifne sjökaptener och styrmän i åldern emellan 20 och 40 år, intill hvilken senare ålder de skulle i reserven qvarstå. Jag tror därför att den af komitén föreslagna reservinstitutionen skall visa sig kvalitativt i militäriskt hänseende otjenlig och kvantitativt långt större än hvad som kan erhållas. Upprepande hvad jag här ofvan yttrat vid § 7 tror jag därför att det bör fasthållas vid den grundsatsen, att det är flottan, som bör uppfostra befäl åt handelsflottan och icke tvärtom, och att det således bör läggas vinning om att de, som från ungdomen tillhört flottan, utbildas till sjökaptener och styrmän, men att dessa bibehållas i reserven ända till 55 års ålder och då tillerkännas en lämplig pension samt förpligtas att undergå vissa repetitionsöfningar. Endast på detta sätt kan enligt mitt förmenande en fullt brukbar och tillräcklig reserv erhållas. Det bör besinnas, att antalet befordringar från den föreslagna sjömanskåren på 2,500 nummer till underofficerare på stat icke blifver större än hvad den nu är från en kår, som är endast en tredjedel så talrik, och att man der-

Bil. A n:o 1.

Sid. 69.

före är skyldig tillse att annan utkomst bjudes dem vid sjömanskåren, som visa sig duglige, men icke kunna komma fram i brist på plats, än att i bästa fall gå såsom underofficerskorporaler tills tjänstbarheten aftager.

Men jag tror dessutom icke att det är nog med att bilda en reserv af officerare och underofficerare. Den torde böra utsträckas äfven till underofficerskorporaler och 1:a klassens sjömän. Vid behandlingen af den 7:e § har antydts huru otillräcklig stammen enligt komiténs förslag vore redan år 1889, beträffande förhandsmän, och Bil. 1 utvisar att bristen år 1898 skulle utgöra 32 underofficerskorporaler och 133 1:a klassens sjömän samt år 1913 122 underofficerskorporaler och 329 1:a klassens sjömän.

Enligt § 37 i förslaget till lag om allmänna värnplikten skulle visserligen värnpliktig, som vunnit anställning i flottans stam eller reserv, efter erhållet afsked så länge han i följd af sin värnpligt kvarstår i *beväringen* (d. v. s. till fyllda 32 år) tillhöra det första uppbådet. Denna föreskrift komme naturligtvis att vid krigsutbrott tillföra flottan f. d. underofficerskorporaler och 1:a klassens sjömän samt äfven f. d. officerare och underofficerare. Men 32 år är icke en ålder då personer, hvilka erhållit sin uppfostran vid flottan, kunna anses oanvändbara i sina förra befattningar i synnerhet om tillfälle erbjödes dem att periodvis genomgå repetitionsöfningar. Men de skulle efter värnpliktslagen från nämnda ålder tillhöra landsstormen. Borde icke dessa då hellre vinnas för reserven? Alla lämpliga officerare, underofficerare, underofficerskorporaler och 1:a klassens sjömän, hvilka inom värnpliktsåldern erhålla afsked från innehafvande tjänst vid kongl. flottan, borde genast vid afskedet anställas vid reserven i den grad, hvartill de fullgjort stadgade kompetensvillkor, och med skyldighet att periodvis undergå repetitionsöfningar samt att vid krig eller större rustningar, då så påfordras, intill någon viss ålder inställa sig till tjänstgöring. En så beskaffad reserv skulle med vida större heder fylla en plats vid sidan af stammen. Så vidsträckta skyldigheter komme dock väl icke mången att underkasta sig med mindre han derföre erhöle någon slags godtgörelse, i hvilket afseende, förutom förmåner i likhet med sina i tjänst varande vederlikar vid inställelse till tjänstgöring, en lämplig pension vid 55 års ålder, äfven för underofficerskorporaler och 1:a klassens sjömän, synes vara den för individen ändamålsenligaste och för statsverket minst betungande. Det belopp af 26,858 kronor årligen, som komitén beräknat för åstadkommande af reservofficerare och reservunderofficerare, hvilka, enligt ofvan antydts, näppeligen komme att motsvara ändamålet,

skulle sannolikt vara tillräckligt under den tid, komiténs förslag omfattar, till bekostande af så väl repetitionsöfningar som pensioner.

Vid förslaget i denna del framställer sig den frågan, huruvida — då komitén föreslagit att, med undantag af infanteribesättning, öfrig bemanning till sjöbefästningarne vid Karlskrona skulle tagas från flottan — det icke bort bland värnpliktige vid flottan upptagas kustbefolkningen från något område närmast samma befästningar för att ingå i deras bemanning. Enligt komiténs förslag öfver hela den för flottan, jemte dennas andel i sjöfästningarnes besättningar, erforderliga personal, skulle väl för dessa sist nämnda icke erfordras flera än 84 värnpliktige, men såsom ofvan anmärkts (§ 2) torde — derest komiténs förutsättning i fråga om den kontingent, som skulle lemnas af hären, är riktig — en brist komma att finnas i krigsbesättningarne å sjöfästningarne af öfver 1,100 man officerare, underofficerare och manskap; och, skall denna brist fyllas af flottan, lär ingen annan utväg finnas, äfven om ett särskildt fästningsartilleri uppsättes, än att fylla större delen af ofvan nämnde 1,100 man från de värnpliktiges led. Skall så ske, så borde det väl icke ens kunna på allvar i fråga sättas, att desse skulle tagas af det sjöfolk, som finnes inskrifvet å sjömanshusen. Det skulle vara ett brott mot den af komitén uttalade, enligt min åsigt, så vidt den afser flottans flytande materiel, riktiga grundsats »att icke andra värnpliktige böra i flottan inskrifvas än sådana, hvilkas lefnadsyrke göra dem för tjenstgöringen vid detta vapen fullt lämpliga» med den begränsning »att i flottan inskrifvas endast sådana värnpliktige sjömän, hvilka så uteslutande gjort sjöfart till sitt yrke, att de äro å sjömanshus inskrifna». Och är detta återigen riktigt, så lär värnpliktige till fästningstjensten böra uttagas bland kustbefolkningen å de orter, som ligga närmast de sjöbefästningar, som de skola bemanna.

Komitén har i § 20 under förutsättning, att chefens för flottans militärpersonal embete skulle komma att upphöra, föreslagit en bestämmelse så lydande: »Chefen för sjöförsvarsdepartementet är flottans chef». För att kunna bedöma huruvida en sådan ställning kan vara förenlig med chefens för sjöförsvarsdepartementet rådgifvarekall och för vapnet icke blott oskadlig utan nyttig, torde i främsta rummet böra undersökas hvaruti det ifrågavarande chefskapet skulle bestå. I detta hänseende upplyser betänkandet att »chefen för sjöförsvarsdepartementet blifve den, som antoge, befordrade och afskedade underofficerare»; att »komitén funnit sig böra föreslå, att flottans militära öfverstyrelse måtte utöfvas på sätt före år 1875, eller före inrättandet af chefens för flottans militärpersonal embete, egt rum»; samt att »vidare

§ 19.
Värnpliktige.
§ 2 sid. 46.

Bil. A. n:o 11.

Sid. 106.

§ 20.
Sjöförsvars-
departementet.

Sid. 125.

Sid. 117.

Sid. 48.

utförande i detalj» af de bestämmelser, grunderna innehålla, »ansetts tillhöra sådana föreskrifter af reglementarisk natur, hvilka icke torde hafva sin plats bland stadganden, som endast afsett att framställa de väsendtligaste hufvuddragen af den föreslagna organisationen». Vidare lemnas några upplysningar om vissa, personalchefsembetet nu tillhörande åligganden, som skulle till andra myndigheter öfverflyttas, såsom inspektion af skolor och öfningar. Men annan ledning erhålles icke. Skall härutaf nu hemtas den uppfattningen att med chefsens för sjöförsvarsdepartementet chefsskap för flottan menas — förutom åliggandet beträffande underofficerskåren — hvad som tillhörde honom enligt Kongl. brefvet den 1 April 1845, deruti det stadgades »att chefsbefattningen vid flottan i hvad reglementet för styrelsen och ekonomin vid stationerna den 28 September 1836 derom stadgar tillkommer chefen för sjöförsvarsdepartementet i denna hans egenskap och såsom tillika föredragande i kommandoärenden för flottan», eller skall deraf kunna slutas att de vidare bestämmelserna utöfver den, angående underofficerskåren, vore af reglementarisk natur, och derföre af komitén förbigåtts. Är det förra afsigten, så vore förslaget åtminstone oskadligt, ty hvad 1836 års reglemente stadgade om chefsbefattningen vid flottan var, såsom af bil. 2 kan inhemtas, med undantag af skyldigheter att utfärda placeringsrulla och semesterfördelning för officerare, att bortgifva expectantlöner samt att medelst konstitutorial antaga förhörde officerare, ingenting annat än att vissa förslag, rapporter och ansökningar skulle till chefen för flottan insändas, ärenden, som till sin natur numera tillhöra kommandoexpeditionen, dit de också redan den 19 Maj 1840 anbefaldes skola ingå; och skulle något vidare behöfvas till ådagaläggande att den chefsbefattning vid flottan, som enligt Kongl. brefvet den 1 April 1845 tillhörde chefen för sjöförsvarsdepartementet, »i denna hans egenskap och såsom tillika föredragande för kommandoärenden för flottan» endast var nominel, så torde endast behöfva påpekas, att, ehuru det embete (Sveriges Storamirals), hvarmed förut chefsskapet för flottan var förenadt, upplöstes den 19 Maj 1840, det dröjde till den 1 April 1845 eller nära 5 år, innan hvad som i 1836 års reglemente derom förekom förklarades tillhöra chefen för sjöförsvarsdepartementet. Men afsåge komiténs förslag i detta afseende sålunda endast namnet och derföre vore oskadligt, så kunde det å andra sidan frågas, hvarföre icke föreskriften i 1 § 1 delen af nu gällande reglemente för flottan eller att »Närmast Konungen är chefen för sjöförsvarsdepartementet befälhafvare för flottan» kunde leda likaväl till målet som den nu föreslagna att vara »chef för flottan»,

helst den nu gällande föreskriften gör chefen för sjöförvarsdepartementet med hänsyn till flottans personal likställd med chefen för landtförvarsdepartementet gent emot arméns. Att detta oaktadt förslaget framstälts tyckes häntyda på, antingen att komitén icke sökt utreda, hvad det var som före 1875 tillkom chefen för sjöförvarsdepartementet såsom chef för flottan, eller ock att komitén tänkt sig några nya åligganden skulle vara dermed förenade, hvilka borde bestämmas genom reglementariska stadganden; i detta fall hade man behöft veta, huruvida befattningen skulle tillhöra honom i hans egenskap af departementschef, d. v. s. att chefskapet för flottan skulle utöfvas af den, som utöfvade chefskapet öfver departementet eller om det skulle tillhöra den *person*, konungen utsett till chef för nämnde departement, hvilken således skulle utöfva detsamma, ehvad han förestode departementet eller icke. Jag måste dock förutsätta det förra vara komiténs mening, enär i det senare fallet befattningen såsom chef för flottan väl icke kunde betraktas annorledes än såsom ett »annat embete», hvilket enligt § 34 Regeringsformen ledamot af statsrådet icke må tillika utöfva, hvarförutom i sådant fall förslaget bort innehålla hvem som, i händelse af förfall för departementschefen, skulle förrätta tjensten. Då således afsigten lärer få anses vara att chefen för sjöförvarsdepartementet »i denna hans egenskap» skulle vara flottans chef; och ehuru det vore någonting nytt, att en ledamot af Konungens statsråd skulle hafva att vända sig till flottans reglemente för att erhålla kännedom om sina skyldigheter »i denna hans egenskap», måste jag tillsvidare antaga detta senare vara komiténs mening. Det återstår då att med ledning af den för chefen för flottans militärpersonal gällande nådiga instruktion sluta sig till hvilka af hans åligganden som skulle tillhöra chefen för sjöförvarsdepartementet, och hvilka, som skulle öfverflyttas på andra myndigheter såsom marinförvaltningen och stationsbefälhafvarembetena, hvilka tillsammans med sjöförvarsdepartementet komitén ansett »utan svårighet kunna upptaga dem alla». Enligt nämnde instruktion åligger det chefen för flottans militärpersonal, förutom hans befattning med båtsmanshållet, hvilken skulle upphöra, hufvudsakligen:

Sid. 120.

1:o) att i hvad på honom ankommer ansvara Kongl. Maj:t för vidmagthållande af tjenstbarhet och disciplin inom underlydande personal (§ 3);

2:o) att vid befordran till och med kommendörkapstens grad till Kongl. Maj:t afgifva förslag å den eller de, som till befordran böra ifrågakomma, samt att till Kongl. Maj:t göra framställning, hvad löjt-

nanter och underlöjtnanter angår, om för särskildt fall undantag från den i allmänhet stadgade befordran i tur borde ega rum (§ 4);

3:o) att antaga och befordra underofficerare (§ 4);

4:o) att hos Kongl. Maj:t föreslå de regementsofficerare, hvilka böra ifrågakomma att bekläda lediga tjänstebefattningar i land äfvensom chefer och sekonder å 1:a och 2:a klassens fartyg (§ 4);

5:o) att själf kommendera officerare och underofficerare till öfriga befattningar äfvensom till öfrig sjötjenstgöring (§ 4);

6:o) att hos Kongl. Maj:t föreslå officerares placering äfvensom ändring i underofficerarnes och sjömanskompaniernas fördelning å stationerna, då sådan ändring kan erfordras (§ 5);

7:o) att bestämma om underofficerares placering samt huru många ynglingar vid hvardera stationen, som skola antagas till skeppsgossar (§ 5);

8:o) att öfvervaka undervisningens och öfningarnes bedrifvande;

9:o) att till Kongl. Maj:t ingifva förslag till program för de årliga öfningarne till sjös (§ 6);

10:o) att inspektera undervisningsverk och från öfningar till sjös återkomna fartyg (§ 7);

11:o) att gifva vederbörande i erforderliga afseenden del af Kongl. Maj:ts nådiga bud och befallningar (§ 9);

12:o) att afgifva åtskilliga förslag och rapporter (§ 11);

13:o) att förrätta årsmönstringar (§ 12);

14:o) att bevilja tjänstledighet i vissa fall (§ 15);

15:o) att uppgöra semesterfördelning samt besluta i fråga om semesters medgifvande (§ 16);

16:o) att med afseende å afskeds beviljande, utstrykning och aföring ur rullorna m. m. ställa sig gällande lagar och författningar till efterrättelse (§ 17); samt

17:o) att hvarje år afgifva underdånig berättelse öfver underlydande personals tjänstbarhet samt föreslå de åtgärder, liggande utom hans befogenhet, han anser erforderliga för afhjelpande af brister i undervisningens och öfningarnes bedrifvande (§ 21).

De i punkterna 3 och 16 omförmälda åligganden, de senare så vidt de angå underofficerare, skulle enligt komiténs förslag tillhöra chefen för sjöförsvarsdepartementet, i hans egenskap af departementschef eller icke är ej upplyst, och de i punkterna 8 och 10 förekommande skulle enligt samma förslag (§ 23) tillhöra dels föredraganden för militärärenden i marinförvaltningen, dels »den Kongl. Maj:t dertill förordnar», hvilka myndigheter antagligen hvar för sig jemväl skulle

komma att afgifva den i punkten 12 förekommande rapport, angående undervisning och öfning; de i punkterna 4 och 5 förekommande förslag, så vidt landttjenstgöringen angår, kunde visserligen öfverflyttas till stationsbefälhafvarne för att direkt till Kongl. Maj:t ingå, likasom det i § 6 omförmälda till officerares placering samt fördelningen af underofficerare stationerna emellan; jemväl kunde äfven semesterfördelning (punkt. 15) uppgöras i sjöförsvarsdepartementet och vederbörande stationsbefälhafvare äfven besluta i fråga om semesters medgifvande; men de öfrige åliggandena, hvilka de flesta förutsätta båda stationernas personal såsom ett homogent helt, hvem skulle öfvertaga dessa eller huru skulle de kunna fördelas på flera skilda händer? Om man t. ex. håller sig till de viktigaste bland dem, eller det omedelbara ansvaret inför Kongl. Maj:t för vidmakthållandet af personalens tjenstbarhet och disciplin, hvarmed sammanhänger öfvervakandet det en hvar med allvar och nit fullgör sina skyldigheter äfvensom hvad som derifrån borde vara oskiljaktigt, såsom att föreslå chefer och sekonder samt kommendera officerare och underofficerare till sjötjenst, att bestämma i hvad mån den ena eller andra stationens gemenskap bör blifva delaktig af de gemensamma öfningarne m. m. Hvilken utaf de tre myndigheterna skulle detta tillhöra? Kan chefen för sjöförsvarsdepartementet tillförbindas detta ansvar? Nej! Såväl konstitutionella som praktiska hinder uppställa sig häremot. Konstitutionella, ty grundlagen, som bestämmer statsdepartementschefernes skyldigheter »i denna egenskap», antyder icke något sådant åliggande. Grundlagen lemnar dessutom icke statsråd rätt att af egen makt gifva andra befallningar än föreskrifter och erinringar om verkställighet af Konungens beslut, hvarmed väl icke kunde vara nog då en mängd detaljbestämmelser, angående öfningar m. m. icke lämpligen borde kunna dragas inför Konungen. Och om äfven icke grundlagen lade hinder i vägen, huru skulle det blifva i praktiskt hänseende? Huru skulle detta åliggande komma att utöfvas? Under de 42 år, som förflutit sedan departementalstyrelsens införande, har chefsskapet öfver sjöförsvarsdepartementet nära halfva tiden innehafts af personer, som icke tillhörde flottan och derföre saknade den kännedom om personer och institutioner, som borde vara nödvändiga för åliggandets utöfvande, en kännedom, som han i följd af sitt embetes beskaffenhet icke heller vore i tillfälle att förvärfva. Hvem skulle utöfva dessa åligganden, när departementet, såsom vanligen inträffar en eller flera månader hvarje år, förestodes af annat statsråd? Af någon, som vore i ännu större saknad af denna kännedom? Följden af att lägga detta ansvar på departementschefen

blefve under dessa förhållanden möjligen den, att chefen för kommandoexpeditionen blefve den bestämmande, hvilket, om görligt, vore föga lyckligt, men sannolikast vore, att stationsmyndigheterna lemnades att dermed syssla bäst de ville, något, som enligt hvad nedan skall visas, icke vore fördelaktigt för så vida man dermed afser homogen duglighet hos båda stationernas personal och ett det hela genomgående system.

Då sålunda chefen för sjöförvarsdepartementet hvarken »i denna sin egenskap» eller personligen lär kunna öfvertaga denna del af personalchefens åligganden, torde det böra tillses huruvida densamma kan öfverflyttas till någon af de andra af komitén antydda arftagarne efter personalchefsembetet, ty eljest borde väl detta böra bibehållas.

Att icke marinförvaltningen skulle kunna vara Kongl. Maj:t ansvarig för personalens tjänstbarhet och disciplin, torde ligga i åliggandets inre beskaffenhet, då detta är praktiskt militäriskt och embetsverkets natur är teknisk ekonomisk, hvartill dessutom kommer att enligt komiténs förslag alla ärenden derstädes skulle kollegialt behandlas, hvilket svårligen läte sig göra med sådana rent militäriska angelägenheter. Men af verkets chef eller någon af dess ledamöter? Ja af den förre, visserligen! Ett sådant förslag väcktes af den komité, som näst före den, hvars arbete nu föreligger, behandlade frågan om embetsverkets organisation, men det afstyrktes af förvaltningen af sjöärendena och vann icke Kongl. Maj:ts godkännande. Detta är knappast icke heller komiténs mening. Återstår sålunda stationsbefälhafvarne, hvilka äfven innan personalchefsembetets inrättande utöfvade detta ansvar, hvar för sin del af personalen. Men förhållandena voro då väsentligen olika. Flottan bestod intill den tiden af så att säga två skilda vapen, det ena för strid på öppna sjön, det andra för strid i våra skärgårdar, förlagda hufvudsakligen å hvar sin station, med hvardera till största delen egen personal, egen materiel, egna öfningar och såsom en följd häraf egna reglementen. Under sådana förhållanden både kunde och borde ansvaret för personalens tjänstbarhet tillhöra stationsbefälhafvarne, ty det var *de*, som voro chefer för hvar sin del af flottan, om än denna befattning *nominelt* innehades af chefen för sjöförvarsdepartementet vid det hela. Då var en verklig gemensam chef fullkomligt obeförlig. Men sedan numera dessa vapen blifvit *ett*, fördeladt på två stationer, personalen vid den ena stationen för vinnande af sin utbildning ofta måste kommenderas å fartyg, som tillhöra den andra samt båda stationernas personal måste bibringas en fullständigt likformig utbildning, kan icke ansvaret för denna personals

tjenstduglighet vara fördeladt på flera händer, det är icke görligt med mindre den likformighet i tjensten, som åstadkommits, skulle förloras, och stationsintresset, som tack vare personalchefsinstitutionen är fullkomligt utdödt, skulle ånyo som ett ogräs uppspira och förqväfva det nit och den gemensamhetsanda, som nu råda. Så som det är med ansvaret för personalens tjenstbarhet med derifrån såsom mig synes oskiljaktiga rätten till initiativ uti allt hvad till undervisning och öfning hörer samt att i allmänhet bestämma i hvad mån, hvardera stationens personal deraf bör blifva delaktig, så är det ock med största delen af de öfriga åliggandena, som tillhöra chefen för flottans militärpersonal. De kunna icke, oafsedt andra omständigheter, öfverflyttas till vare sig chefen för sjöförvarsdepartementet, marinförvaltningen eller stationsbefälhafvarne eller utan skada för det hela skiljas. Jag anser derföre att något verkligt chefsskap för flottans hela militärpersonal icke kan af chefen för sjöförvarsdepartementet utöfvas samt att för denna personal fortfarande måste finnas *en* chef, som icke står att finna i någon af komitén föreslagen myndighet.

Men ämnet är af den vikt, att anledning torde vara att äfven till granskning upptaga de skäl, komitén anfört för sitt förslag. Komitén yttrar då främst: »Beträffande den ekonomiska öfverstyrelsen, har någon gång anmärkts, att hvarje mellanhand mellan den högsta beslutande myndigheten och de verkställande organen vore hinderlig och skadlig, och denna anmärkning, ehuru af erfarenheten vederlagd i hvad angår det embetsverk, som har att handlägga de ekonomiskt tekniska frågorna, torde dock beträffande personalchefsembetet icke sakna giltighet». Är det bättre att de verkställande organen gå hvar sin väg och att ärenden, som böra höra tillsammans, flyttas från en mellanhand till flera sådana? Detta är hvad komitén föreslår, då han vill borttaga den mellanhand, som i militäriskt hänseende sammanhåller och öfvervakar det hela, och fördela hennes åligganden på andra. Komitén yttrar vidare: »Detta slags embete må vara lämpligt och möjligen äfven nödvändigt i ett land med en flotta och dertill hörande personal, sådan som en af stormagternas, men knappast för en flotta så liten som Sveriges. Det förefaller, som om i vårt land en dylik institutions tillvaro skulle innefatta ett slöseri med kraft, så vida de åligganden, som denna institution tillhöra, annorledes kunna lämpligen skötas». Jag svarar: Detta slags embete, må vara *öfverflödigt* i ett land med en flotta och dertill hörande personal sådan, som en af stormagternas, emedan derstädes traditioner och jemn aktiv tjenst fostra system och enhet, som göra annan sammanhållning öfverflödig, men

knappast för en flotta så liten som Sveriges, ty vi hafva för litet aktiv tjänst för att skapa några traditioner, hvilka derföre måste ersättas med *en* vilja, som leder det hela och utan hvars tillvaro vi skulle snart slösa bort, hvad vi af system i öfningar och undervisning lyckats vinna.

Sidd. 119, 120.

Slutligen säger komitén: »Det vill dock synas komitén, som om icke genom sagda förändring» (sammanslagningen år 1873) »några så helt nya och för denna del af sjövapnets administration obekanta förhållanden inträdt, att de kunnat nödga till upprättandet af en ny institution. Äfven före vapnets delning på två kårer lærer väl flottans militärpersonal hafva varit afsedd för ett gemensamt ändamål och haft en gemensam chef, chefen för sjöförsvarsdepartementet, hvilken säkerligen fortfarande kunnat utöfva detta chefsskap på det sätt och i den omfattning förut egt rum. Sammanslagningen af Kongl. flottan och skärgårdsartilleriet, som i och för sig blott var en återgång till det förutvarande, synes icke heller hafva kräft någon särskild åtgärd i detta fall, blott man fortfarande låtit stationsbefälhafvarne behålla sin forna myndighet öfver den till stationen förlagda personal». Ja! Flottans militärpersonal var äfven före vapnets delning på två kårer afsedd för ett gemensamt ändamål: fäderneslandets försvar; och han hade *nominelt* en gemensam chef, chefen för sjöförsvarsdepartementet, men han var delad på två stationer under två chefer, som voro Kongl. Maj:t ansvarige hvar för sin del, med olika materiel att föra emot fienden. Delarne öfvades aldrig tillsammans och utgjorde i praktiskt hänseende hvar sitt vapen; men med sammanslagningen blef flottan *ett* vapen, fördeladt på två stationer. Chefen för sjöförsvarsdepartementet kunde icke öfvertaga en befattning, som han hvarken praktiskt eller konstitutionellt kunde utöfva; men som stationsintresset snart skulle uppväckt nya söndringar inom detta ena vapen, derest icke militärpersonalen bibringats en fullkomligt likartad öfning och undervisning, så var en gemensam, med vapnet fullkomligt hemmastadd chef nödvändig. Sannolikt var detta den hufvudsakligaste anledningen, som bestämde Kongl. Maj:t »till upprättandet af en ny institution», en institution, som — om äfven i formelt hänseende något har varit att deremot anmärka — med hänsyn till hvad den uträttat har gjort hvad som af honom förväntats. Han har nemligen krossat stationsintresset och ordnat undervisning och öfning på ett sätt så att den, som derom vill gifva ett opartiskt omdöme, skall nödgas erkänna att aldrig har flottans personal med hänsyn till tjänstbarhet och nit stått högre än i närvarande stund.

Vill man, utan att ånyo söndra vapnet inom sig själf eller skada dess homogenitet, borttaga personalchefsinstitutionen för att minska de fristående institutionernas antal, så är enligt min åsigt detta visserligen görligt, men icke genom att fördela dermed förenade åligganden på skilda händer utan genom deras öfverflyttande till *endera* stationen. Vore ej flottan fördelad på flere stationer, utan vore hon koncentrerad på ett ställe, detta må vara beläget hvar som helst inom Sveriges gränser, skulle det väl icke falla någon in i närvarande tid med våra små förhållanden att yrka på någon vare sig militärisk eller teknisk-ekonomisk öfverstyrelse, ty deras viktigaste ändamål torde väl vara att sammanhålla — att tillse det vapnet likformigt utvecklas å de skilda stationerna. — Funnes det endast den ena stationen och all såväl personal som materiel sålunda tillhörde denna station, så vore befälhafvaren derstädes flottans sjelfskrifne chef, och han, biträdd i det tekniska af varfschefen, som vid sidan af sig hade erforderliga fackinsigter, och i det ekonomiska af särskild civil embetsman, utgjorde äfven den tekniskt-ekonomiska öfverstyrelsen, hvarifrån ärenden, som Kongl. Maj:t förbehållit sig att afgöra, ingingo raka vägen till vederbörande departement. För detta ändamål skulle således icke blott chefsens för flottans militärpersonal embete utan ock marinförvaltningen vara öfverflödiga, men derjemte skulle den ena stationen göras till depôt under den andra. För ärendenas beredning till föredragning inför Kongl. Maj:t skulle i sådant fall, i öfverensstämmelse med hvad 1866 års komité föreslog, och inom Kongl. ecklesiastikdepartementet finnes, inrättas särskilda byråar, hvilkas antal jag antager blefve tre, en för ärenden, angående fartygsbyggnaden med hvad dermed eger sammanhang, en för ärenden, angående bestyckning, minor m. m. samt en för ärenden, angående handelsmarinen, såsom lots- och fyrärenden, navigationsskolorna och sjömanshusen, hvilka sist nämnda båda slag af ärenden skulle ingå direkt till departementet från navigationsskole- och sjömanshusdirektionerna, räkenskaperna till statskontoret. Inför befälhafvaren på hufvudstationen som, ehuru aflägsnad från regeringens säte, med hänsyn till hvad som finnes och hvad som kan åstadkommas vid de nuvarande stationerna icke lämpligen kunde blifva Stockholms, blefvo cheferne för de båda afdelningarne, hvaruti etablissementen sönderfalla — militärdepôten och varfvet — hvar för sig ansvarig. Stockholms varf blefve ett rustningsvarf och en anläggning för tillverkning af minmateriel. Större reparationer å fartyg verkställdes i Karlskrona, mindre vid de enskilda varfven i Stockholm. Ett visst antal sjömanskompanier med erforderligt befäl och underbefäl förlades för viss tid i sender till

sistnämnde station. Erforderliga medel requirerades direkte från statskontoret. Räkenskapen inginge raka vägen till Kongl. kammarrätten. Gransknings- och kontrolleringsskyldigheten, som nu åligger marinförvaltningen, utöfvades aldrig förr än stationerna med år 1872 upphörde att föra egna hufvudböcker, utan att någon olägenhet deraf förspordes, hvadan icke skada borde kunna uppstå deraf att denna mellanrevision och kontroll upphörde. Denna organisation skulle medföra flera fördelar såsom att erhålla en bättre trupp, att all söndring emellan stationerna, sedan organisationen en gång blifvit genomförd, vore omöjlig, att nya rop på reorganisation icke blefvo hörda, ty allt vore så enkelt och så naturligt som möjligt, att icke blott civilpersonalen i marinförvaltningen utan äfven en del af den vid Stockholms station kunde indragas, samt att slutligen anslagen till materielen blefvo tillräckligare. En olägenhet hade organisationen, nämligen chefsembetets aflägsenhet från hufvudstaden, men i det ångans och elektricitetens tidehvarf, hvaruti vi lefva, torde detta mindre betyda.

§ 22.
Marinförvaltningen.

Enligt den för Kongl. förvaltningen af sjöärendena den 18 Januari 1841 utfärdade instruktion var detta embetsverk ett rikskollegium, der alla ärenden, af hvad beskaffenhet som helst, således kollegialt behandlades och afgjordes. Sedan dess hafva flera komitéer yttrat sig om detta embetsverk, men ingen, utom den, hvars arbete här föreligger, har velat bibehålla verket så organiseradt.

Sid. 45 i 1861
års bet.

1861 års komité ville inskränka förvaltningens åligganden derhän, att embetsverket blefve hufvudsakligen en granskande och kontrollerande myndighet, hvaremot de verkställighetsåtgärder, som detsamma tillhörde, så vida de hade afseende på verksamheten vid flottans stationer, äfvensom skyldigheten att afgifva yttranden i rent tekniska frågor skulle till stationerna öfverflyttas;

Sid 39.
1866 års bet.
Sid. 40.

1866 års komité, som särskildt hade sig anbefaldt att yttra sig om den ekonomiska öfverstyrelsens organisation, föreslog att förvaltningen af sjöärendena skulle upphöra och de ärenden, i hvilka någon själfständig afgöranderätt varit samma embetsverk tilldelad, öfverlemnas till stationsbefälhafvarne samt endast i några få fall förbehållas Kongl. Maj:t. I stället skulle inom sjöförsvarsdepartementet inrättas tre byråer, en militärbyrå, en ingenjörbyrå samt en ekonomisk och räkenskapsbyrå, hvilka inom sig egde den hos förvaltningen af sjöärendena befintliga sakkännedom och kunde, i likhet med hvad genom förvaltningen egde rum, sammanhålla den inom de olika afdelningarne utaf vapnet sig utvecklande verksamhet, utan att dock, trädande gällande

Sid. 41.

Sid. 40.

grundlag för nära, i densamma på annat sätt ingripa än genom att lemna upplysningar för ärendenas föredragning inför Kongl. Maj:t.

1874 års komité ansåg att flottans ekonomiska öfverstyrelse borde utgöras af dels ett sjelfständigt kollegialt embetsverk, dels ock af fem byråer med hvardera sin chef, nemligen en militärbyrå, en ingenjörbyrå, en civilbyrå, en artilleribyrå och en minbyrå. Byråcheferne skulle dels afgifva upplysningar och yttranden, då sådana af Kongl. Maj:t eller chefen för sjöförsvarsdepartementet från dem omedelbart infördrades, dels inför förvaltningen af sjöärendena föredraga de förslag och afgifva de yttranden, hvar för sin detalj, deröfver förvaltningen komme att höras in pleno. Huru öfriga ärenden skulle handläggas omförmäles ej.

1874 års
bet. sid. 11.

1876 års komité ville i fråga om formen betrakta öfverstyrelsen såsom ett helt med en chef, hvilken sålunda komme att utöfva chefskapet inom styrelsens begge hufvudafdelningar, både den militära och den ekonomiska. Öfverstyrelsen för flottan skulle bestå af en stabs-expedition och marinförvaltningen, hvilken senare skulle vara fördelad uti en militär afdelning, en ingenjörsafdelning och en intendentsafdelning med ett gemensamt kansli samt en i allmänhet ensamt beslutande chef, hvilken derjemte, biträdd af sin stab, i allt som rörde militärpersonalen, under chefen för sjöförsvarsdepartementet, personligen utöfvade öfverstyrelsen i militäriskt hänseende.

1876 års
bet. sid. 74.

Såsom man härutaf finner, så har det uttalats lika många meningar, angående den ekonomiska öfverstyrelsens lämpligaste organisation som det suttit komitéer att behandla denna fråga, och dock äro härmed icke alla de former angifna, man under denna tid velat ikläda densamma, ty intet af komitébetänkandena har varit fritt från reservationer, som dels slutit sig till den gamla organisationen, dels föreslagit andra. Hvarjemte, som komitén upplyser, jemväl andra former för embetsverket varit på annan väg framställda. I ett hafva dock de flesta instämt att, hvad tekniska frågor angår, de borde afgöras under personligt ansvar, således icke kollegialt, samt att betänksamheten hos detta slags styrelse vanligen röjer sig starkare än hogen för nya förbättringar, hvarföre initiativ, som är så nödvändigt i fråga om en sjökrigsmateriels vidmagthållande, oftast saknades. Skarpast och bestämdast framträder denna mening i en reservation, som afgafs mot förvaltningens af sjöärendena utlåtande öfver 1866 års betänkande, och hvari reservanten, verkets dåvarande chef, yttrar: »Hvad nu angår förvaltningen af sjöärendena, hvars väsendtligaste uppgift skall vara, att uti

1866 års
kom.-bet.
sid. 166.

tidsenligt skick» vidmakthålla och förkofra »sjökrigsmaterielen, så kan detta embetsverk genom sina kollegiala prerogativer intaga en så fristående ställning, att det inom departementet blir likasom en liten stat i staten, i stället för att det borde vara departementschefens höggra hand. I egenskap af kollegium, och genom den kollegiala oansvarigheten till person, skulle detta embetsverk opåtaladt kunna vara, ej blott passivt, utan ock ett hinder för departementschefens viktigaste arbeten. Under de icke länge sedan förflutna år, då vi, för att följa utvecklingen i andra länder, nödgades öfvergå från den gamla träfartygsmaterielen till pansarsystemet och arbeten af högsta vikt voro för handen, var man i tillfälle att iakttaga den kollegiala administrationsförmågan. Förvaltningen af sjöärendena egde då i sina ledamöter män, hvar för sig utmärkta för framstående duglighet och mångsidig yrkeskunskap. Det oaktadt utgick från denna centrala myndighet, hvars väsendtligaste uppgift dock är, såsom förut blifvit nämnt, att vidmakthålla och förkofra sjökrigsmaterielen, icke något initiativ för lösningen af dagens förutnämnda viktiga fråga. Anskaffandet af tornfartyg, förslagen till erhållande af pansarklädde kanonbåtar, träfartygens förändring till mera lämpliga exercisfartyg, reglementariska föreskrifter m. m., utgingo utslutande från departementschefen. Denne senare erfor snarare hinder, genom den tidspillan, som vållades af de utlåtanden öfver förslagen, han måste afvakta från detta embetsverk, hvilket, om ej starkt i motstånd, dock var svagt i handling. Derjemte var räkenskapsföringen så otillfredsställande, att departementschefen sväfvade i ovisshet om departementets verkliga tillgångar. Och allt detta, som sagdt är, med utmärkta förmågor på hvarje stol vid det kollegiala rådsbordet.»

»En sådan motsägelse emellan embetsverkets och individernas förmåga kan, så vidt jag förstår, endast på så sätt förklaras, att när en fråga kollektivt och medelst kompromiss måste beslutas, blir frukten vanligen ett aggregat, som ingen riktigt godkänner och som blir utan resultat; hvartill kommer att det kollektiva ansvaret icke är en tillräcklig tyngd för att, såsom sig bör, hålla urverket i gång. Med andra ord: embetsverket var, och är ännu, ett rikskollegium, utan någon beslutande eller personligt ansvarig chef, och fullt berättigadt att, med förbiseende af den riktning departementschefen vill gå, efter eget godtfinnande förblifva stillastående eller motigt.»

Det är till denna form, som erhållit sådant vitsord af embetsverkets dåvarande egen chef, sjöförsvarskomitén nu vill återföra marinförvaltningen. I 1877 års instruktion har en medelväg blifvit följd, hvarigenom militäriskt-tekniska frågor afgöras under personligt ansvar

af den sakkunnige person, som enligt instruktion är Kongl Maj:t ansvarig att marinförvaltningens åligganden i de afseenden, hvarmed hans afdelning har befattning, varder uppfyllda, efter rådpläging, der ärendets beskaffenhet berörde annan afdelnings behörighet eller eljest, med chefen för sådan afdelning eller sakkunnig person. Jag kan icke tänka mig att en tillbakagång härifrån kan vara riktig eller nyttig. Kollegial behandling af dylika frågor skulle snart åter väcka på tal bristen på initiativ och personligt ansvar i marinförvaltningens åtgöranden, hvarför någon ändring i 1877 års instruktion för marinförvaltningen i detta hänseende icke kan vara någon förbättring utan tvärtom.

Komiténs förslag att inom marinförvaltningen hafva en särskild föredragande för artilleriärenden och saknaden af någon antydan om att komitén haft under ompröfning frågan om en för armén och flottan gemensam teknisk artilleriinstitution, synes gifva vid handen, att komitén tänkt sig, att det egendomliga förhållande skall fortfara att, ehuru armén och flottan båda hafva kanoner af samma kalibrar, hvardera skall konstruera sina kanoner och projektiler, hafva sina särskilda krutslag samt göra sina särskilda prof- och inskjutningar. Om något kan benämnas »slöseri» och detta ej blott med »kraft» utan äfven med penningar, så borde det vara detta. Rikare nationers armé- och marin-styrelser verka i detta hänseende gemensamt. Det finnes gemensamhet i hithörande frågor emellan det svenska landtartilleriet och det norska samt mellan detta senare och norska marinen, men den svenska marinen står ensam. Man skulle kunna önskat, att den komitén, som haft sig anförtrödt uppgörandet af fullständigt förslag till det svenska sjöförsvarets ordnande, påaktat detta förhållande.

Genom det af komitén föreslagna sätt för inspektionsväsendets ordnande skulle enligt min åsigt, utom det oändamålsenliga deruti, att någon annan än den, som är Kongl. Maj:t ansvarig för personalens tjänstbarhet och undervisningens samt öfningarnes tidsenliga ordnande, har inspektionsåliggandet, tvänne oegentligheter komma att uppstå, hvilka hvar för sig torde göra inspektionen mindre effektiv, och hvaraf den ena derjemte skulle ofördelaktigt inverka på kontinuiteten i undervisningen. Föredraganden för militärärenden i marinförvaltningen — en kommandör och kanske en af de yngre — skulle inspektera och — jag antager — till Kongl. Maj:t afgifva rapport om huru hans öfverordnade, stationsbefälhafvarne, en flaggman i Karlskrona och kanske en äldre kommandör i Stockholm, fullgjort, hvad som väl efter den stationsorganisation, komitén antyder, borde vara ett af stationsbefälhafvarens främsta åligganden, vården om och ansvaret för sina under-

*Inspektionen
af skolor och
öfningar.*

§ 34.

sid. 120.

lydandes undervisning och öfning. En sådan anordning skulle man velat föreställa sig vara i rak strid mot vanlig militär uppfattning, och följden blefve naturligtvis den, att hvardera stationsbefälhafvaren låte chefen för skolorna dermed styra och ställa såsom honom bäst syntes. Den andra oegentligheten komme att bestå deruti att, då inspektion af stationsskolorna, det är exercisskolan, underbefälsskolan, minskolan och skjutskolan, tillhörde föredraganden för militärärenden i marinförvaltningen, skulle inspektion af öfningarne till sjös, af hvilka vissa endast är en fortsättning af exercisskolorna och de öfriga en tillämpning af hvad som i stationsskolorna lärts, tillkomma »den Kongl. Maj:t dertill förordnar» och hvilken, ehuru han icke finnes omförmäld i § 29, som bestämmer personalens fördelning, likväl torde få antagas böra blifva en officer af Kongl. flottan och af kommendörsgrad, om än med afseende å antalet kommendörer och deras användning endast tre vore att för ändamålet tillgå. Men så mycket ymnigare kunde, då inspektören skulle tillsättas »för en viss kortare tid åt gången, nya åsikter få tillfälle att göra sig gällande», åsikter, hvilka helt visst komme att bryta i sönder den kontinuitet, som väl borde vara eftersträfvansvärd, om resultatet skall blifva annat än yttre sken. Hvarför icke åtminstone samme person skulle få hafva om händer all inspektion, skolorna så väl som fartygen, är lika svårt att inse som hvad det kan finnas för gemenskap emellan föredragandeskapet i den tekniska-ekonomiska öfverstyrelsen och inspektion af de militära skolorna. Om en inspektion skall medföra den fulla nytta man deraf har rätt att förvänta, måste den som förrättar densamma hafva både magt och kraft att på stället ingripa i och rätta möjliga brister eller försummelser. Detta kan förväntas hos en flaggman, som inför Kongl. Maj:t fortfarande bär ansvaret för personalens tidsenliga utbildning, men hvarken hos en militärledamot i den ekonomiska öfverstyrelsen, som måste antagas vara utsedd med hänsyn till helt andra fördringar, eller hos en »för en viss kortare tid åt gången», »dertill förordnad» af lägre grad än den, som har inseedet öfver skolorna.

§§ 24—27.
Stationerna.

Skall chefsskapet öfver flottans militärpersonal icke längre hvilat i en hand, utan dermed förenade åligganden fördelas på flere händer, så bör derutaf en gifven följd blifva, att stationsbefälhafvarembetena åter upprättas, ty annan myndighet lär i sådant fall icke lämpligen kunna inför Kongl. Maj:t ansvara för att, i hvad på honom ankommer, underlydande hållas i tjenstbarhet och disciplin. Skall åter stationsbefälhafvarembetena återupplifvas, så böra icke varfschefsembetena bibehållas, ty de skulle vara underordnade stationsbefälhafvarne och

sålunda två mellaninstanser uppstå emellan Kongl. Maj:t och den som vore närmast ansvarig för varfvet, hvilket vore en orimlighet, på samma gång det enligt min uppfattning är af synnerlig vikt att den, som har sig anförtrodd ett varf, också skall för varfsdriften och ekonomin derstädes vara Kongl. Maj:t personligen ansvarig. Huruvida åter det kan låta sig göra att på en persons hand sammanföra hvad som på denna station tillkommer öfverkommendant, militärchef och varfschef, det är en fråga, som kan leda till olika svar, allt efter som hon betraktas subjektift eller objektift. Ty att personer kunna finnas, som icke tveka att åtaga sig ansvaret för allt detta är lika sannolikt som att den, hvilken under någon tid beklädt varfschefsembetet i Karlskrona, i betraktande af detsamma tillhörande göromål, om han är samvetsgrann, måste afstyrka en förening af dessa tre embeten, såsom öfverskridande en persons krafter. År 1881 utgjorde antalet till varfschefen inkomne ärenden 4,044 och antalet skrivelser derifrån enligt registratur 1,212. Jag antager antalet mål hos militärchefen icke är synnerligen mycket lägre, och då det är uppenbart, att det är en mängd ärenden, som de, hvilka sköta sin tjänst, måste sjelf handlägga, så förefaller det omöjligt för en person, biträdd såsom förslaget innehåller af endast en sekreterare, och denne, vid denna station, af en kanslist, att pligttroget och samvetsgrant kunna sköta alla tre dessa embeten. Samma förslag väcktes af den år 1866 förordnade komité för utarbetande af förslag till förändrad organisation af sjöförsvarets ekonomiska förvaltning, men afstyrktes af en ledamot, numera chefen i marinförvaltningen, af stationsbefälhafvaren i Karlskrona, som ansåg en varfschef derstädes vid krigstillfällen eller större rustningar» alldeles oundgängligen behöflig», samt af förvaltningen af sjöärendena. Förslaget vann icke heller Kongl. Maj:ts bifall.

1866 års
kom.-bet.
sid. 24.

D:o sid. 81.

D:o sid. 115.

Vänder man sig nu, för att stadga sitt omdöme i frågan, först till komiténs bevisföring, så vill den synas temligen svag, till och med — då man jemför tankegången deri med den, som framkallat föregående förslag — motsägende. Vid fråga om de åligganden, som tillhöra den myndighet, hos hvilken ansvaret för hela personalens tjänstbarhet i militäriskt hänseende för närvarande hvilar, då heter det, att de »kunna väl skötas, fördelade på olika händer i stället för på en». Här åter, der det är fråga om å ena sidan personalens utbildning och underhåll och å den andra materielens vidmagthållande, säges det: »Inför komiténs uppfattning framstår derföre stationen såsom en administrativ-enhet, hvilken enhet betingas af det gemensamma ändamål, flottans tjänstbarhet, för hvilket de å stationen befintliga anstalter dels

Sid. 120.

Sid. 121.

för personalens utbildning och underhåll, dels för materielens underhåll och vård hafva att verka. Men denna enhet måste finna sitt uttryck i en för berörda anstalter gemensam vilja, som ingriper i ärendenas handläggning och hvars ledning bringar till öfverensstämmelse med hvarandra de härvid erforderliga åtgärder och beslut.» — Den vilja, hvars ledning bringar till öfverensstämmelse med hvarandra de åtgärder och beslut, som erfordras för att den personal, som skall föra vapnet till framgång och seger, skall kunna blifva vuxen sitt kall, *den* kan fördelas på olika händer, men den, som skall leda i två så skilda saker, som å ena sidan personalens utbildning vid stationen och å den andra att bygga och underhålla fartyg, *den* skall vara en. Saken är den, att de, som i likhet med komitén vilja hafva stationernas olika anstalter förenade i en hand, se till dessa stationer såsom ändamål, då deremot de, som lika med mig betrakta stationerna endast såsom medel för att kunna å ena sidan utbilda en tjenstduglig personal och å den andra att hålla materielen i krigsdugligt skick — om det militära öfverbefälet öfver stationen såsom en strategisk punkt är här icke fråga — tro att anstalterna bäst uppfylla sin bestämmelse om de lyda under hvar sin chef, som är personligen ansvarig så väl inför Kongl. Maj:t som inför de myndigheter, hvilka hafva att öfvervaka, den ena allt det militära, den andra det tekniskt-ekonomiska. Att det finnas beröringspunkter vid stationerna emellan dessa båda grenar af vapnet bestrides lika litet som att det måste finnas skriftvexling mellan cheferne för desamma, men hvarken det ena eller andra, åtminstone vid denna station, är af någon sådan betydelse, att det kan på minsta sätt tynga i vågskålen och det kan knappast vara förmätet påstå att, skulle den af komitén föreslagna organisation komma till stånd, den så kallade varfsdirektören kommer att underhålla en skriftvexling med stationsbefälhafvaren flerfaldigt vidlyftigare än den, som förekommer emellan militärchef och varfschef.

Vänder man sig åter till erfarenheten och begär dess vittnesbörd, så tviflar jag att någon med oförvilladt omdöme skall kunna neka att båda linierna, den militära och varfslinien, under de 8 år, den nuvarande organisationen bestått, vunnit en utveckling, som tidigare icke funnits. Och hvilken är anledningen härtill? Jo den, att vederbörande chefer varit personligen ansvarige och att de icke haft mera att öfvervaka än hvad en person i allmänhet kan följa.

Men det är icke endast på nu anförda skäl, jag måste afstyrka den föreslagna stationsorganisationen. Chefen för ingenjorsdepartementet, såsom varfsdirektör, blir de facto varfschef; han måste för

detta ändamål hafva sitt kansli, och göromålen der komma att draga honom från hans egentliga, vid denna station synnerligen magtpåliggande varf. Chefsskapet för ingenjorsdepartementet, bland departementscheferne och deras underlydande otvifvelaktigt den ansvarsfullaste och mest tidsfordrande befattningen på varfvet, behöfver sin man, och detta chefsskap komme genom förslagets antagande att försummas. De andra departementscheferne, med afseende å sina befattningar chefs för ingenjorsdepartementet jemlikar, kunna väl icke till honom ställas i subordinationsförhållande. Den föreslagna varfsdirektörsbefattningen blefve derföre ett frö till schismer. — Ekipagemästaretjensten, en rent praktisk befattning, som vid denna station tager sin man i anspråk från bittida på morgonen så länge dagen räcker, skulle indragas och hans åligganden öfverflyttas på tygmästaren, hvilkens tjänst är af vetenskaplig-teknisk natur, och som dessutom, om han fortfarande skall hafva uppsigten öfver sjöfästningarnes artillerimateriel, sedan denne numera börjar blifva fulltalig, ofta måste besöka dessa. Det går icke. Och hvad slutligen den besparing angår, som skulle uppstå till följd af ena sekreterarebefattningens indragning, torde denna blifva illusorisk. Först och främst lär icke någon af de nuvarande sekreterarne kunna mot sin vilja förpligtas öfvertaga jemväl den andres åligganden. Det blir således — då det väl icke bör komma i fråga att sätta båda på indragningsstat och antaga en ny — tillsvidare en sekreterare för hvardera linien. — Vidare är det knappast tänkbart att deras göromål skulle kunna i framtiden skötas af en sekreterare och en kanslist; hvartill kommer att varfsdirektören näppeligen torde kunna undvara civilt skrifbiträde vid sin skriftvexling med stationsbefälhafvaren.

Till sist bör jag framhålla hurusom, derest komiténs förslag, beträffande varfsorganisationen vid denna station, vore utförbart, här måste under en lång följd af år hafva varit, för att begagna komiténs ord »ett slöseri med kraft» om, såsom komitén föreslår, hvarenda regimentsofficer, som finnes å varfvet — i allmänhet 3 å 4 — skulle utan olägenhet kunna sopas bort och hela officersantalet, som enligt nu gällande stat utgör 12 vid härvarande varf, skulle kunna minskas till 7, utan att varfsverksamheten derigenom skulle komma att lida.

I § 28 säges: »Till sjöförsvarsdepartementet höra ock följande verk och inrättningar, nemligen: »Lotsstyrelsen», »Sjökarteverket» samt »Navigationsskolorna». Amiralitetskrigsmanskassan och sjömanshusen omförmälas icke såsom lydande under detta departement. Den förra lär väl få anses såsom en från sjöförsvaret oskiljaktig del och torde

Sid. 58.

§ 28.
Verk och
inrättningar
under
sjöförsvars-
departementet.

derföre med fullt lika skäl böra upptagas såsom sjöförsvarsdepartementet tillhörande som någon af de uppräknade. Hvad åter de senare angår, tillhör enligt Kongl. stadgan den 16 Maj 1840 allmänna tillsynen öfver dem sjöförsvarsdepartementet, men som de stå under kommerskollegium, hvilket lyder under Kongl. civildepartementet, lärar dithörande ärenden handläggas af sist nämnde departement. Om emellertid största delen af allt å sjömanshusen inskrifvet folk skall under vissa förhållanden hafva en nära gemenskap med flottan, vill det synas, som borde allmänna tillsynen öfver dessa, lika väl som öfver navigationsskolorna, till sjöförsvarsdepartementet öfverflyttas. I anförandet till protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen den 2 Mars 1875, bilagdt Kongl. Maj:ts Prop. n:r 31 till samma års riksdag, yttrade dåvarande chefen för Kongl. civildepartementet bland annat: »Om flottans styrelse redan under nu gällande lagstiftning har behof af en närmare förbindelse med sjömanshusen, torde detta behof låta i ännu större mån känna sig, derest, med försvarets grundande på utsträckt allmän värnpligt, den hufvudsakliga källan för erhållande af bemanning åt flottan blefve just den tillgång på sjöfolk, sjömanshusens rullor utvisa. Äfven för den händelse, att man skulle vilja åstadkomma en väl behöflig krigsreserv af befäl, underbefäl och manskap för flottan, oberoende af försvarsväsendets ordnande i öfrigt, hänvisas man offlätligen till sjömanshusens rullor», och vidare: »Af hvad jag sålunda anført torde framgå, att, så vida man vill åstadkomma en verklig kontroll öfver den del af Sveriges sjöfartsidkande befolkning, som enligt gällande lag är skyldig att vid krigstillfällen tjenstgöra å flottan — — både önskligt och nödigt är, att sjömanshusen sättas i ett mera omedelbart och underordnad förhållande till flottans styrelse, än för närvarande eger rum.» — Han ansåg det derföre borde tagas i öfvervägande, huruvida icke vid dåvarande förhållanden de åligganden med afseende å sjömanshusen, som för närvarande tillhörde kommerskollegium, lämpligen kunde och borde öfverflyttas å förvaltningen af sjöärendena. Frågan föll för det dåvarande, men torde böra åter upptagas om ett sådant närmare samband emellan flottan och de å sjömanshusen inskrifne skulle komma till stånd, som det komiterade föreslagit.

Kongl. Maj:ts
proposition
N:o 31 år
1875 sidd. 16,
17.

§ 31.
Underofficers-
kåren.

Jag har redan vid behandlingen af § 20 fäst uppmärksamheten på att chefen för sjöförsvarsdepartementet af såväl praktiska som konstitutionella skäl icke torde kunna *utöfva* något chefsskap för flottan. — Han skulle enligt § 31 utnämna eller såsom det i motiverna heter, han »blefve den, som antog, befordrade och afskedade underofficerare».

Detta innebär väl onekligen utöfning af ett chefsskap. — Lämpligare synes då under den föreslagna organisationen vara, att, alldenstund Kongl. Maj:t skulle bestämma underofficerspersonalens fördelning emellan stationerna, hvardera stationsbefälhafvaren finge fylla de luckor, som uppstodo bland den underofficerspersonal, som lydde under honom, äfvensom meddela afsked. Så lärers tillgått från tiden för sammanslagningen af de båda underofficerskårerna 1873 till dess personalchefs-embetet inrättades. Härigenom förlorades visserligen den vevelferkan, som uppstår derigenom, att personalen vid den ena stationen understundom rekryterats från den andra; men denna olägenhet vore mindre än att få en underofficerskår, till och inom hvilken uppflyttning skulle ske utan att i regeln den, som gjorde uppflyttningen, kände de personer, som voro i fråga att uppflyttas, hvarigenom stationsintresset komme att spela en viktig roll.

Sid. 64.

Vid § 14 har jag anført de skäl, hvarföre jag anser skeppgosskåren böra förblifva den förnämsta rekryteringskällan för den fasta sjömanskåren, och torde derföre här få inskränka mig till att hänvisa till hvad jag der yttrat.

§ 32.
*Sjömanskårens
rekrytering.*

Äfven i fråga om utbildningen af underbefäl och reservunderbefäl torde jag få åberopa hvad jag ofvan yttrat i samma ämne och hvilket återfinnes vid § 15.

§ 36.
*Reservbefälets
och reserv-
underbefälets
utbildning.*

Hvar och en, som förskaffat sig en sjelfständig uppfattning om beskaffenheten af den aktiva officerskårens nuvarande aflöningsförmåner genom att jemföra dem med aflöningsförmånerna sådana de voro före den senaste löneregleringen vid flottan och för sådant ändamål gjort sig underrättad så väl om de särskilda löneförmånernas belopp, enligt den gamla och den nya staten, som om de villkor, hvarunder de utgingo, han vet, att den fasta lönen enligt den nya staten, som åtnjutes under alla förhållanden, antingen löntagaren gör tjenst eller icke, motsvarades af lönen och $\frac{3}{4}$ -delar af dyrtidstillägget enligt 1876 års stat; att den halfva dagaflöningen eller det så kallade beredskapstillägget enligt nya staten, hvilket utgår såsom ett tillägg till hvar och en, som utan att hafva någon befattning är till tjenstgöring redo, motsvarades af tjenstgöringspenningarne och $\frac{1}{4}$ -del af dyrtidstillägget enligt 1876 års stat; samt att fyllnaden i hel dagaflöning enligt nya staten, hvilken utgår såsom ett ytterligare tillägg till den, som är i verklig tjenst, motsvarades af arvodena enligt 1876 års stat. Att boställena eller ersättning derför i penningar enligt nya staten, som utgår till innehafvare af vissa befattningar, motsvarades af förmånen af boställe, som

§ 37.
Aflöning.

Sid. 127.

tillkom ett mindre antal förut, lärar icke behöfva sägas. När då komitén yttrar: »Uppenbart torde vara, att den löneförbättring, som sålunda kom till stånd» (år 1877) »och som endast hvad den halfva dagaflöningen beträffar var af beskaffenhet att gälla officerskåren i sin helhet, emellertid i sjelfva verket icke innebar mer än half rättvisa. Principiellt taget lärar ingen hafva något att invända deremot, att lönerna vid hären och flottan blefvo lika, men det var principens tillämpning, som för flottan fortfarande blef ogynsam» samt vidare: »Komitén kan emellertid icke betrakta berörda angelägenhet såsom blott en fråga om lika aflöning för officerare af flottan och hären. Det är lika mycket en fråga om likställighet mellan officerare af samma vapen, och om undanrödjande af den oegentligheten, att för tjenstemän inom samma löneklass af samma kår, aflöningsförmånerna kunna efter godtfinnande tillmätas den ene med ringare mått än den andre, utan att den förre mindre lifligt än den senare önskar att egna sig åt sin tjenst. Vid härens garnisonsregementen intjena alla den i stat bestämda dagaflöningen med undantag för semester och längre tids tjenstledighet, enär alla äro i ständig tjenst. Billigheten torde då fordra, att vid flottan äfven alla de, som äro på sin garnisonsort, stationen, tillstädes, erhålla full dagaflöning, så mycket hellre som vid härens garnisonsregementen hvarje officer åtnjuter inqvarteringsersättning, under det att vid flottan inqvartering in natura eller inqvarteringsbidrag medföljer endast vissa tjenstebefattningar» och för den skull — »för att häfva ett missförhållande, hvilket synes komitén icke utan skäl vara öfverklagadt» — föreslås »att hel dagaflöning må icke allenast medfölja hvarje uppdrag i tjensten utan äfven medgifvas hvar och en, som, genom att vistas å den station, der han är placerad, ställer sig redo till tjenstgöring», så visar komitén dermed klarligen, att komitén icke gjort den ofvan antydda jemförelsen. Hade en sådan gjorts, skulle nämligen komitén kommit till klar insigt derom, att hvad komitén gifver epitet: »half rättvisa», »missförhållande» och »oegentlighet» är, såsom af bilagan 3 kan inhemtas, ingenting annat än hvad som af ålder, utan att det vederligen, principiellt åtminstone, öfverklagats, *tillmätts i vida ymnigare mått än efter den nu gällande löneregleringen*. Kan det benämnas »half rättvisa», att den, som icke har någon tjenstgöring, uppbär så mycket mindre aflöning än den, som har verklig tjenst, som den del af dagaflöningen, hvilken svarar mot det gamla arvodet, så skulle naturligtvis efter komiténs åsigt den som före den sista löneregleringen *utan att hafva någon särskild tjenstgöring* uppehöll sig å sin station, *för att vara i åtnjutande af full rättvisa, bort få uppbära arvode*. Men icke nog här-

Sid. 128.

Sid. 128.

med. Det ytterligare tillägg till aflöningen, som enligt den nya staten tillkommer hvar och en, som gör verklig tjenst i land, nemligen fyllnaden i hel dagaflöning, är ett belopp, som är lika för alla inom samma tjenstegrad, under det att det motsvarande tillägget enligt äldre stater, arvodena, såsom af sistnämnda bilaga synes, vexlade så, att inom samma tjenstegrad den ene kunde hafva ända till 5 gånger högre arvode än den andre, oaktadt den förres tjenstebefattning icke kunde anses mera ansvarsfull än den senares, på samma gång det understundom gafs åt samma tjensteman icke blott ett utan två, tre, ja kanske flere af de 110 arvoden, som staten upptog. Icke hjälpte det då att någon, lifligt önskande att egna sig åt sin tjenst, stälde sig redo till tjenstgöring. Nej, fans det icke någon tjenstgöring, fick han stå utan något arvode alldeles såsom den, för hvilken icke nu tjenstgöring finnes, får åtnöja sig med sitt beredskapstillägg. Derföre — är det något af de båda aflöningsätten — det gamla medelst arvoden eller det nya medelst en bestämd dagaflöning till den, som har verklig tjenst — på hvilket skulle kunna tillämpas de af komitén begagnade epitet, eller komiténs sats, att aflöningsförmåner kunde »efter godfinnande tillmätas den ene med ringare mått än den andre utan att den förre mindre lifligt än den senare önskade att egna sig åt sin tjenst», så vore det visserligen det gamla.

Men har komitén, såsom i det föregående visats, kunnat yttra sig om den nu gällande löneregleringen, på sätt som skett, endast till följd deraf att komitén icke företagit den jemförelse inom flottans egna förhållanden, som innan dess borde hafva varit nödig, så vill det synas som om den i samma ändamål gjorda jemförelsen mellan flottans och härens garnisonsregementen, innebure en bevisning endast i det fall att det må medgifvas att göra jemförelser emellan faktorer som sins emellan äro incommensurabla. Komitén betraktar stationerna såsom flottans garnisonsorter, hvarest löntagaren, antingen han derstädes hade någon tjenst att fullgöra eller icke, ansåges vara i ständig tjenst, såsom fallet är vid garnisonsregementena. Låt officerare, underofficerare och manskap tjenstgöra hvar och en å det fartyg, hvarmed han skulle gå emot fienden, och jemförelsen är riktig. Men detta är icke förslaget och vore dessutom till ingen nytta, om icke fartygen jemväl finge gå till sjös. Såsom förhållandet nu är, torde, om en jemförelse skall göras mellan officerares tjenstgöringsförhållanden vid hären och flottan, endast de, som tjenstgöra på sina respektive fartyg, kunna förliknas vid garnisonsregementenas officerare, under det att de, hvilka hafva tjenstgöring vid stationerna, borde vara att förlikna dels vid

officerare af armén, som äro kommenderade till underbefäls-, rekrytm. fl. skolor, dels vid sådana, som hafva särskilda beställningar vid eget regemente eller eljest, hvaremot de öfrige borde jämföras med sådana officerare af nuvarande indelta armén, som få vistas hvar de vilja inom regementets stånd eller med sådana officerare i det nya härordningsförslaget, som för tillfället icke tjenstgjorde vid någon trupp. Göres jämförelsen på detta sätt, tror jag icke man skulle kunna tala om att, fastän principiellt taget ingen lär hafva något att invända deremot, lönerna vid hären och flottan blefvo lika, »det var principens tillämpning, som för flottan fortfarande blef ogynsam.»

Den princip, som komitén vill tillämpa, att »hvar och en, som genom att vistas å den station, der han är placerad, ställer sig redo till tjenstgöring», skulle erhålla lika aflöning med den, som verkligen tjenstgjorde, är derföre en princip, som hvarken någonsin har varit erkänd vid flottan, ej heller kan motiveras genom någon jämförelse med hären. Och skulle den godkännas, komme den icke blott att medföra en kostnad, uppgående för officers- och underofficerskårerna, ordnade efter komiténs förslag, till omkring 47,000 kronor, hvarmed bättre nytta för vapnet skulle åstadkommas, om de användes till flera officersplatser, hvarvid förhållandet emellan antalet högre och lägre officerare rättades, men, hvad som värre är, den skulle genom att gifva lika aflöning åt den, som utan att hafva tjenstgöring uppehölle sig vid sin station, som åt den inom samma löneklass, hvilken hade den ansvarsfullaste post, instifta en premiering å sysslolöshet. För närvarande kan den, som icke är inkallad i tjenstgöring, med bibehållande af det så kallade beredskapstillägget hafva sitt hemvist hvar han vill inom riket till vinnande af sysselsättning och äfven ekonomiska fördelar. Skulle komiténs förslag godkännas, skulle han för att icke blott få behålla detta tillägg, den halfva dagaflöningen, utan äfven för att få fyllnaden i hel, tvingas att uppehålla sig vid stationen, der han, åtminstone hvad Karlskrona beträffar, har svårt att finna vare sig sysselsättning eller ekonomiska fördelar, utan endast, såsom en framstående riksdagstalare en gång uttryckte sig, då han beskref denna del af officerstjenstgöringen: »att två gånger i veckan efterhöra om det var några order — och det var inga order». I stället för att de sedan långt tillbaka befintliga arvodena, likasom nu fyllnaden i dagaflöningen, äro egnade att framkalla nit och intresse, skulle den nya principen säkerligen alstra liknöjdhet, ty, vore man lika väl betald antingen man gjorde tjenst eller ej, är det otvifvelaktigt mången, som komme att föredraga det senare.

Hvad som blifvit yttradt om full dagaflöning för officerarne, som icke göra tjenst, gäller ock om underofficerare. Men som desse senare för närvarande icke äro berättigade till half dagaflöning, torde sådan böra dem tilläggas. Skulle en underofficer, som icke har någon tjenstgöring och således helt och hållet förfogar öfver sin tid i ett nu erhålla en tillökning af 33 procent af alla sina aflöningsförmåner, såsom komitén föreslår, eller till lika belopp med sina gradkamrater, som äro skyldiga att vara vid sin tjenst 10 timmar hvarje dag hela året om, fruktar jag detta — och det med skäl — kunde kallas obilligt samt att detta blefve en anledning för de senare, likasom för varfvets verk-mästare, hvilka med dem äro ungefärligen lika aflönade, att påyrka förhöjning, som, så vidt jag kan finna, i sådant fall icke kunde annat än tillstyrkas.

Det torde dessutom böra påpekas, att det af komitén föreslagna aflöningssätt med full dagaflöning äfven till den, som icke har någon särskild tjenstgöring sig anvisad, skulle, så vidt jag förstår, vid tillämpningen möta svårigheter. Officerare, som blifvit till den permanenta reservstaten öfverflyttade, äro visserligen icke tillförsäkrade annat än att så länge de å staten qvarstå varda bibehållne vid de af dem vid öfverflyttningen innehafda löneförmåner oafkortade, och härmed må nu vara, om de sjelfve anmält sin önskan att blifva till staten öfverflyttade. Men, om så icke skett, utan någon blifvit mot sin vilja dit öfverflyttad och han vistas å den station, der han är placerad och »lifligt önskar att egna sig åt sin tjenst», kan denne då förvägras full dagaflöning under det hans gradkamrater vid den aktiva kåren, som äro i samma ställning, åtnjuta den? Motsatsen kunde näppeligen kallas rättvisa. Jag kan dock icke finna, att komitén tänkt sig honom likberättigad med sina likar, från hvilka han mot sin vilja blifvit skild.

Men har komitén sålunda, såsom mig synes, utan behof och utan att derigenom stärka vapnet, snarare motsatsen, föreslagit en icke obetydlig förhöjning för de officerare och underofficerare, hvilka utan att hafva någon verklig tjenstgöring, uppehålla sig vid vederbörlig station, så har komitén å andra sidan föreslagit en försämring i sjömanskårens aflöning, uppgående till nära en femtedel eller omkring 19 procent af den aflöning, som nu utgår till denna kår. Aflöningen enligt den af komitén föreslagna staten för 825 man, som utgör matros- samt eldare- och handtverkskompaniernas nuvarande nummerstyrka enligt stat, fördelade i löneklasser efter samma förhållande de särskilda löneklasserna emellan, hvori hela den af komitén föreslagna styrkan, 2,500 man, är indelad, skulle uppgå till endast 220,392 kronor 15 öre under det de

§ 39.
*Sjömanskårens
aflöning.*

för nuvarande matros- samt eldare- och handtverkskompanierna aflöningen enligt stat uppgår till 271,959 kronor 50 öre, således för 825 man en försämring af 51,567 kronor 35 öre och för hela den nya kåren en försämring af 156,264 kronor 69 öre. Hade denna nedsättning i aflöning föreslagits i den lägsta löneklassen, så hade deremot måhända varit mindre att säga, men den har föreslagits i den löneklass, som är afsedd för 1:a klassens sjömän, korporaler, eller det manskap, som icke allenast är det, hvarpå stridsbarheten hos och disciplinen inom ett fartyg måhända i främsta rummet beror, utan äfven är hunnet till den ålder, då en hvar med full rätt borde få kunna göra anspråk på att skaffa sig ett eget hem. Den andra löneklassen, till hvilken hittills icke någon fått uppflyttas, som icke vore 1:a klassens sjömän, och hvari aflöningen utgör, månadslön 20 kronor och dagaflöning 50 öre, eller 422 kronor 50 öre per år, skulle bortfalla och 1:a klassens sjöman efter den föreslagna nya staten erhålla den aflöning, som nu är bestämd för 3:e löneklassen eller månadslön 15 kronor och daglön 40 öre, eller 326 kronor per år, således en försämring af nära 25 procent. Vidare skulle i stället för 16 rum i högsta löneklassen för segelsömmare, vapensmeder, timmermän och smeder uti en kår på 825 *man* komma att finnas endast 10 rum uti en kår på 2,500 *man*. Huru skall man få dugliga 1:a klassens sjömän och handtverkare om det så illa sörjes för deras utkomst? En fartygsbesättning, hvarinom 1:a klassens sjömän och handtverkare icke hafva högre lefnadsålder än 28 år, saknar erforderlig fasthet och allvar. Komitén har föreslagit att den, som antagits ur de värnpliktiges led och uppnått 28 lefnadsår, utan att vara kompetent för uppflyttning till 1:a klassens sjöman, icke må rekapitulera, men, har han fullgjort kompetensvilkoren, skulle han väl följaktligen få stanna qvar, tills han sjelf begär afsked eller vid generalmönstring blir afskedad. Den, som uppflyttats från skeppsgossekåren, får enligt komiténs förslag på egen begäran afsked vid denna ålder. Kan man nu tänka sig att någon 1:a klassens sjöman, som duger någonting till, som får en aflöning af 326 kronor om året, som enligt hvad i § 44 föreslås skall vara inqvarterad i kasern, så vidt utrymme finnes, och som icke genom lag eller kontrakt är skyldig tjena längre, skall stanna qvar i tjänst en enda dag, om icke utsigt möjligen för honom finnes, att inom kort få underofficerskorporals aflöning? Det är knappast troligt; hvarutaf följden ovilkorligen måste blifva den, att icke några andra dugliga 1:a klassens sjömän komma att finnas än ungt folk af 24—27 års ålder, hvilka icke på egen begäran kunna få afsked. Jag har ansett mig böra framhålla detta, om än, till följd af

Kongl. Maj:ts beslut så nyligen som den 8 sistlidne September, att hvarje 1:a klassens sjöman må uppflyttas till den uteslutande för underofficerskorporaler hittills afsedda 1:a löneklassen, anledning torde vara att komiténs förslag i denna del icke kan utan betydliga ändringar vinna godkännande.

Komitén har förutsatt att manskapet utan undantag skulle vara inqvarteradt i kasern så vida icke utrymme saknades. Om man fäster någon vikt vid att få behålla 1:a klassens sjömän och underofficerskorporaler qvar i tjenst, vill det synas som om något mera mot detta mål stridigt förslag knappast skulle kunna framställas. Att de unga hållas under ständig tillsyn kan vara nyttigt både för tjensten och individerna, men att tvinga någon, som redan tillbragt 8 ända till 14 år i kasern, att, kommen till mogen ålder, fortfarande så länge han icke vore underofficer vara inkasernerad skulle förstöra denna kår, på hvars tjenstbarhet hela vapnet beror. Låt underofficerskorporalerne och 1:a klassens sjömän erhålla inqvarteringsersättning i stället för inqvartering in natura och ökad kasernutrymme komme att erfordras för endast några hundra man i stället för 1,100, som är det antal, för hvilket komitén uppgifver att kasernutrymme borde genom nybyggnad anskaffas.

§ 44.
Inqvartering.

Beträffande denna §, torde jag få hänvisa till hvad som här nedan yttras vid § 37 i förslaget till lag om allmänna värnpligten.

§ 53.
*Värnpligtiges
tjenstgöring.
Anslagen.*

I det föregående är framhållet, huruledes en särskild trupp är erforderlig för sjöfästningarne, om någon eller några af dem skall af flottan bemannas; att officerskåren är för liten ej mindre för att den af komitén föreslagna fartygsmateriel må kunna bemannas än ock för att flottan må kunna uppfylla de fordringar komitén ansett kunna och böra ställas på henne; hurusom den för sjömanskåren föreslagna lönestat bör förbättras om kåren fortfarande skall kunna lika tillfredsställande som hittills uppfylla de fordringar, som på densamma måste ställas; men att den för officers- och underofficerskårerna, derest de skola, hvad antalet platser angår, blifva, hvad komitén föreslagit, beräknade aflöning utan skada hvarken för vapnet eller individerna kan något nedsättas. Att uppgifva någon ungefärlig siffra, hvarmed anslaget till flottans personal för dessa ändamål borde ökas, anser jag mig icke mäktig, enär jag saknar sådana uppgifter, som erfordras för att kunna beräkna den första posten eller kostnaden för en fästningstrupp äfvensom dess sammansättning. Hvad åter de öfriga posterna beträffar, torde ökning och minskning kunna beräknas ungefär sålunda:

Officerskårens ökning med ytterligare minst 35 officerare	93,686: 82
tillökning i sjömanskårens aflöning	156,264: 69
Summa	249,951: 51,
hvilken kunde minskas med omkring	46,951: 51

eller den halfva dagaflöningen för de officerare och under-officerare, som icke voro i tjänstgöring, samt således tillökningen belöpa sig till kr. 203,000: —

Anslaget till flottans nybyggnad och underhåll har föreslagits att nedsättas med 78,800 kronor af den anledning, att, enär all dagaflöning till personalen skulle från ett gemensamt aflöningsanslag utbetalas, dylika utgifter icke vidare komme att af förstberörda anslag bestridas. Så länge båtsmanshållet finnes qvar, anser jag under den af komitén gjorda förutsättning samt derest icke underofficerare å varfsstat skulle längre finnas, den föreslagna nedsättningen vara möjlig. Men när båtsmanshållet försvinner, så kan en del af derifrån utgjordt arbete å varfvet icke ersättas med arbete af sjömanskåren, hvadan ett icke obetydligt antal daglönare utöfver det nuvarande måste antagas. Äfven borde det vara klart, hvad underhållskostnaden för fartyg beträffar, att denna måste växa i mån som materielen ökas. Underhållskostnaden för fartyg anses i allmänhet böra beräknas till $1\frac{1}{2}$ à 3 procent af anskaffningsvärdet, beroende af olika byggnadssätt och storlek. Under de 30 år, komiténs förslag afser af hvilka för de 15 förslagsstater redan blifvit uppgjorda och för de återstående normalstaten (Bil. A. n:o 24) borde tillämpas, skulle 60,000,000 kronor användas till nybyggnad. Efter den lägsta underhållsprocenten skulle således vid denna tid underhållet endast af fartyg gå till 900,000 kronor. Hvarmed skulle då allt annat underhållas? Men vid den tiden torde komiténs stater för länge sedan hafva undergått betydande förändringar, hvadan jag anser det vara gagnlöst att här ingå i bedömande af de olika anslagens tillräcklighet annat än för den allra närmaste tiden.

För öfrigt torde jag vidkommande anslagen böra åberopa hvad jag ofvan yttrat angående sjömanskårens inqvartering (§ 44) eller att, om underofficerskorporaler och 1:a klassens sjömän, som icke för särskilda militära ändamål böra vara förlagda i kasern, lemnas frihet att bo i kvarter inom stationen, den för kasernbyggnader beräknade summan torde kunna nedsättas åtminstone hvad denna station angår, alltid under förutsättning, att f. d. marinkasern blifver för flottans behof tillgänglig. Deremot lär det få anses vara ett ovilkorligt behof, derest undervisningen skall kunna så utvidgas, som redan är föreskrifvet och förslaget afser, att skolbyggnaden härstädes tillbygges samt att tomten vid ka-

sernen i öfrigt ordnas enligt den i sådant hänseende nådigst gillade plan. Härtill äro icke några medel beräknade, likasom icke heller till några andra behöfliga byggnadsföretag under en följd af 30 år, såsom till konversationsdockor för den föreslagna dyrbara materielen m. m.

Beträffande öfvergångsförslaget, har jag icke funnit vidare att erinra än att, då komitén — under åberopande att försigtigheten bjöde förutsätta möjligheten af en långt tidigare mobilisering än vid den tidpunkt, då flottan egde hela den af komitén föreslagna nya sjökrigsmaterielen eller år 1913 — till utgångspunkt för beräkning af personalbehovet begagnat den materiel, som skulle finnas år 1889 och denna materiel skulle erfordra en tillgång af 165 officerare å aktiv stat eller hela det antal, hvaraf komitén ansett officerskåren böra bestå, komitén detta oaktadt föreslagit tillökningen på sådant sätt, att nämnde år skulle ännu fattas 12 officerare och hela tillökningen blifva gjord först år 1895. Detta förhållande vill synas så mycket märkligare, som hela tillökningen skulle betinga endast 72,821 kronor 35 öre, under det att till och med år 1889 komitén beräknat en besparing genom afgang å reserv- och indragningsstaterna af inalles 83,747 kronor 75 öre.

Öfvergångs-
förslaget.

Bil. B. tab. 2.

Bil. B. tab. 2.

Enligt § 14 i Värnpligtslagen är hvarje, till inskrifningsförrättning inkallad värnpliktig skyldig att personligen inställa sig. Från sådan inställelse är värnpliktig, inskrifven å sjömanshus, frikallad, men ingen annan. Uppskof med *tjenstgöring* till det år, hvarunder han fyller 22 år, kan under fredstid jemlikt § 17 medgifvas värnpliktig, som idkar studier. Kadett vid sjökrigsskolan skall enligt § 25 inskrifvas till *tjenstgöring* i flottan. Enligt § 37 anses väl den, som vunnit anställning vid flottans stam eller reserv så länge anställningen varar, dermed fullgöra sin värnpligt, men då sjökadett icke är anställd vid flottans stam utan endast skulle räknas till Kongl. flottan, så vill häraf synas, som om sjökadett icke blott skulle vara skyldig personligen inställa sig vid *inskrifningsförrättning* utan ock, om han fortfarande tillhör sjökadettkåren det år, då han fyller 22 år, vara skyldig inställa sig till *tjenstgöring* för att undergå stadgad öfning. § 53 i grunderna torde icke, alldenstund afsigten icke synes vara att dessa grunder skulle erhålla natur af »lag», befria från sådan öfning. Då allt tvifvel, beträffande sjökadetterne, i detta hänseende torde böra undanrödjas, har jag ansett mig böra härpå fästa uppmärksamheten. Förhållandet torde lämpligen kunna rättas genom ett stadgande derom, att alla, som tillhöra sjökadettkåren eller skeppsgossekåren, anses *anställda vid Kongl. flottan*.

Värnpligts-
lagen.
§ 14.

§ 4 sid. 49.

Åberopande hvad som yttrats vid § 19 i grunderna, torde det böra ifråga sättas, huruvida icke, derest någon eller några af sjöbefästnin-

§ 25.

garne skola bemannas af flottan, utöfver hvad § 25 bestämmer, det antal af kustbefolkningen från sådan sjöbefästning närmast liggande ort, som Kongl. Maj:t bestämmer, borde i flottan inskrifvas.

En öfningstid af högst 90 dagar för att kunna användas såsom *sjökrigsman* är så i ögonen fallande för kort att denna inställelse till öfning icke torde få synnerligen mycken annan nytta med sig än att den värnpligtige kan hinna erhålla någon liten föreställning om tjensten vid flottan samt att den komme att utgöra ett ypperligt tillfälle för vederbörande befäl att söka erhålla de lämpligaste rekryterna till sjömanskåren. Men att sätta i fråga sådan utsträckning af denna tid, att någon skicklighet i vapnets bruk derunder kunde inhemtas, lärer tjena till intet. För att i högsta möjliga grad vinna hvad som kan vinnas, torde emellertid de värnpligtige, som vore afsedda till bemanning å flottans fartyg, böra inqvarteras å sådana, för att blifva något invanda vid ordning och disciplin ombord, icke i kasern eller å sjöbefästningarne, såsom komitén antyddt. För närvarande torde finnas tillräckligt antal äldre fartyg, som kunna göras lämpliga för detta ändamål, och äfven framdeles borde väl sådana icke komma att saknas. Komitén har visserligen beräknat antalet af yngste årsklassens värnpligtige, in-
 sid. 107. skrifne å sjömanshusen, till 1,500, men, då ingen kontroll lär finnas att icke ett mycket stort antal af de å sjömanshus för närvarande inskrifne låtit inskrifva sig endast i ändamål att vinna befrielse från beväringsexercis samt dessutom långt flere än komitén beräknat torde komma att få afdragas såsom frånvarande och omöjliga att hemta, föreställer jag mig, att det verkligen närvarande antalet blifver närmare 1,000 än 1,500, i hvilket fall ingen svårighet att finna lämpliga fartyg för logering borde uppstå.

Redaktion. Med afseende å redaktionen torde uppmärksamheten böra fästas på följande

i »Grunderna»

att, ehuru de nuvarande benämningarne »Kongl. flottan» och »Kongl. flottans reserv» användas i en del bilagor och den förra i sjelfva grunderna, all bestämmelse saknas om hvad med dessa benämningar bör förstås (§ 3);

att i § 12 begagnas benämningen »bataljonsläkare» men i § 29 »förste bataljonsläkare»;

i Värnpligtslagen

att i § 11 mom. 2 ordet »regementsområde» förekommer, under det att på öfriga ställen ordet »inskrifningsområde» användes;

att i § 18 ordet »utsedde» i meningen »En af de sålunda utsedde ledamöterna — — —» torde böra utbytas mot ordet »valde», enär det af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förordnade juridiskt bildade ledamoten torde vara *utsedd* lika väl som de af landstinget *valde*, hvilka senare ensamt den anförda meningen synes afse;

att i § 27 värnpliktig vid rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och flottan är skyldig tjänstgöra under fredstid *högst* 90 dagar under första året, men värnpliktig vid fotfolket och trängen 70 dagar under det första och 20 dagar under det derpå följande året, utan sådan inskränkning.

Sammanfattande de erinringar, jag sålunda funnit mig befogad att göra, beträffande komiténs föreliggande förslag, anser jag detsamma vara otillfredsställande i följande afseenden, nemligen:

Sammanfattning.

att — med hänsyn till den sjökrigsmateriel, vi för närvarande ega, och omöjligheten att med någon grad af visshet förutsäga hvad som efter ett eller par tiotal af år är en för våra förhållanden tjenlig fartygsmateriel — till stridsfartyg icke skulle räknas opansrade kanonbåtar och korvetter lika väl som opansrade minbåtar (§ 1);

att de öfningsfartyg, som hos oss må komma att byggas, skulle vara efter korvetten Sags förebild (§ 1);

att det lemnar organisation af sjöfästningsväsendet i samma brist på inre sammanhang som för närvarande (§ 2);

att det icke upptager särskild trupp till bemanning å de sjöfästen, som skulle tillhöra flottan (§ 2);

att — derest komiténs förutsättning, angående den andel, som från hären skulle lemnas till nyss nämnde bemanning, är riktig — en brist komme att förefinnas i krigsbesättningen å Karlskrona sjöbefästningar af omkring 34 officerare, 94 underofficerare och 1,028 man (§ 2);

att förslaget icke tager hänsyn till fast försvar för de yttre minlinierna i Stockholms skärgård såsom ersättning för den flytande materiel, som för detta ändamål för närvarande finnes (§ 1);

att antalet officerare, tillhörande flottans stam, är för litet för fyllandet af den uppgift, som enligt komiténs mening skulle tillkomma sjöförsvaret (§ 5);

att det föreslagna förhållandet emellan flaggmän och regements-officerare vid stammen å den ena sidan och de öfriga officerarne å den andra är en betydlig försämring af det närvarande, hvilket komme att menligt inverka på officerskåren (§ 5);

att maskinist- och handtverksunderofficerarne skulle inflyttas i den nuvarande underofficerskåren såsom *militära* afdelningar af densamma (§ 6);

att — ehuru det fasta underofficersantalet föreslagits att förblifva oförändradt och mindre än hvad behovet enligt komiténs förslag är — hela antalet underofficere å varfsstat utelemnats (§ 6);

att sjömanskåren skulle i främsta rummet rekryteras ur de värnpligtiges led (§ 7);

att uppflyttningar till högre *tjensteklass* inom sjömanskåren skulle göras beroende af ledighet inom motsvarande *löne*klass (§ 7);

att indelningen af kompanier skulle blifva oberoende af de yrkesafdelningar, hvori sjömanskåren är fördelad (§ 7);

att skeppsgossekårens nummerstyrka skulle blifva beroende af huru högt rekryteringen bland de värnpliktige kan uppdrivas (§ 14);

att anställning såsom officer eller underofficer i Kongl. flottans reserv skulle kunna vinnas efter att — förutom högst 90 dagars beväringsexercis — hafva genomgått en militärkurs, hvilken med inberäkning af en teoretisk examen skulle räcka endast ett år för den, som sökte blifva underofficer, och ytterligare endast ett år för den, som sökte blifva officer (§§ 15, 16 och 17);

att förslaget icke upptager någon reserv af underofficerskorporaler och 1:a klassens sjömän (§ 15);

att, ehuru sjöbefästningarne vid Karlskrona skulle af flottan bemannas, till bemanning af dessa icke föreslagits andra värnpliktige än sådana som äro å sjömanshus inskrifne (§ 19);

att personalchefsembetet skulle upphöra och dithörande åligganden, hvilka tjänstens fördel fordrar att de äro förenade i en hand, fördelas på flere sins emellan skilda händer (§ 20);

att chefen för sjöförsvarsdepartementet skulle vara chef för flottan; ett chefsskap, hvilket, derest det skulle innebära annat än namnet, vore i så väl konstitutionelt som praktiskt hänseende oförenligt med hans kall såsom konungens rådgifvare samt dessutom i flera hänseenden olämpligt (§ 20);

att för den tekniska och ekonomiska öfverstyrelsen föreslagits en organisation, hvarunder initiativ och personligt ansvar enligt hvad en mångårig erfarenhet visat komme att saknas (§ 22);

att förslaget icke innefattar någon lösning af frågan om åstadkommande af en för armén och flottan gemensam institution för handläggning af artilleriärenden (§ 22);

att inspektion öfver skolor och öfningar skulle skiljas sinsemellan och från den eller dem, som bure ansvaret för personalens tjänstbarhet, samt öfverlemnas åt personer, hvilka voro underordnade dem, som öfver skolorna och öfningarne hade inseendet, åtminstone vid Karlskrona station (§ 23);

att för stationerna föreslagits en organisation, som otvifvelaktigt, särskildt hvad varfsdetaljen vid Karlskrona station angår, komme att lemna mycket öfrigt att önska (§§ 24—27);

att icke allmänna tillsynen öfver sjömanshusen i riket föreslagits böra tillhöra sjöförsvarsdepartementet (§ 28);

att de officerare och underofficerare, för hvilka tjänstgöring under tiden mellan öfningarne till sjös saknas, skulle vara skyldige att vistas å de respektive stationerna, hvarigenom, då en sådan vistelse skulle utgöra vilkor för åtnjutande af vissa förmåner, förslaget komme att införa premiering å sysslolöshet (§ 37);

att förslaget genom försämring med icke mindre än omkring 19 procent af den aflöning, som nu utgår till matros- samt eldare- och handverkskompanierna, och särskildt af aflöningen för 1:a klassens sjömän, komme att med tillhjälp af det föreslagna hufvudsakliga rekryterings sättet och tvungna inkaserneringen, ur den reorganiserade sjömanskåren bannlysa de egenskaper, som hittills utmärkt denna kår: duglighet, pligttrohet och stadga (§§ 39 och 44), samt

att, enligt den lydelse § 53 har i förslaget, värnpliktig sjökadett icke skulle få fullgöra denna sin pligt vid skolan under den tid, han tillhör densamma (§ 53).

Slutligen har jag ansett mig icke böra undertrycka den mening, att ett förslag till grunder för ordnandet af Sveriges sjöförsvar bör hafva formen utaf *lag*. Det borde vara båda statsmagterna lika angeläget att en fråga af den omätliga vikt för en nations och en stats sjelfständiga tillvaro, som landets försvar, icke skulle lemnas såsom en

lekboll för att af tillfälliga vindkast kunna föras än hit än dit. Detta kan förekommas endast derigenom att försvarsorganisationen till sina grunddrag fastställas genom lag, som förblifver gällande med alla sina följder af anslag och dylikt antingen *viss, i lagen bestämd tid* eller ock *tills dess bägge statsmagterna öfverenskomma, att ändring deri sker*. Komitén har visat, hvilken betydelsefull roll sjöförsvaret har att fylla vid vårt fäderneslands försvar, men för att kunna fullgöra denna roll erfordras en öfriad och tillräcklig bemanning, i hvars händer blifver lemnad en ändamålsenlig materiel. Den ena betingar den andra. Men hvilken trygghet erbjuder det föreliggande [förslaget i dess nuvarande form för att den nödvändig ansedda materielen någonsin kommer att finnas, eller att den för dess skötande föreslagna personalen, oaktadt den är en försämring så i antal som beskaffenhet mot den nuvarande, om han vore tillräcklig, kommer att bibehållas ens vid den styrka och den tjenstduglighet, som förslagets godkännande och fortfarande bestånd skulle medföra. Jo, anslagen till personalens aflöning och öfning skulle uppföras å ordinarie stat och sådana anslag hafva hittills i allmänhet fått vara i helgd. Låt så vara! Men anslaget till materielen förutom hvilken personalen ingenting kan uträtta på vapnets område? Finnes det ens sken af sannolikhet för att anslag härtill med förslaget belopp kommer att två år i rad utgå? Tyvärr icke! Ehuru det af komitén ifrågasatta årliga anslaget till sjöförsvaret det ordinarie och det extra tillsammanlagda, icke är större än att, om värdet af båtsmanshållet inberäknas, det vid ett par tillfällen öfverträffats, låter tvänne reservanter emot komiténs betänkande framskymta, att nybyggnadsanslaget vore för stort, men att de icke dervid velat uppehålla sig »då komiténs förslag i detta hänseende icke kan hafva vidare praktisk verkan, än att hvarje riksdag för sig, såsom hittills, kommer att pröfva så väl behovet af krigsfartygs byggnad som ock hvad staten för detta ändamål kan hafva råd att uppoffra». Materielen erhålles icke, personalen finnes då för talrik för den materiel som åstadkommits, den skall derföre minskas och som en följd deraf, öfver öfningsanslaget. Skall försvaret erhålla erforderlig fasthet och styrka, vill det derföre synas som om något skall med ett förslag af detta slag vinnas, det måste på sätt ofvan antyds erhålla form af lag.

I betraktande af hvad jag sålunda vid förslaget granskning funnit mig böra framhålla, får jag såsom slutligt utlåtande vördsamt anföra följande:

Slutligt utlåtande.

Komitén har haft sig anförtrodt att utarbete ett fullständigt förslag till sjöförsvarets ordnande. Detta förslag borde omfatta förslag till den sjökrigsmateriel och den bemanning, som vid vårt kustförsvar erfordrades, men anspråken på försvarets organisation i fredstid finge icke ställas högre än svenska folkets förmåga att bära dermed förenade uppgiffringar.

Komitén har uppgjort ett förslag till grunder för ordnandet af Sveriges sjöförsvar, som förutsätter en årlig budget för detta ändamål af 7 millioner kronor, något mera de närmare åren; och borde derutaf 2 millioner kronor afses till ny sjökrigsmateriel att uppföras å extra stat, de öfriga å ordinarie stat. Efter att hafva utredt sjöförsvarets vikt och betydelse vid vårt lands försvar och den plats, det dervid borde intaga, visar komitén uti en förslagsvis uppgjord nybyggnadstabla den tillökning och förnyelse af vår sjökrigsmateriel, som komitén ansett böra ega rum, och hvartill det föreslagna anslaget vore behöfligt. Denna tabla borde sålunda få anses innehålla det förslag till sjökrigsmateriel, som komitén bort uppgöra, som komitén ansåge erforderlig, för att sjöförsvaret skulle kunna intaga den utvisade platsen, och som derföre borde utgöra den grund, hvarpå förslaget öfriga delar vore byggda. Men sjelfva förslaget — »Grunder för ordnandet af Sveriges sjöförsvar» — som dessutom icke synes vara afsedt att erhålla form af lag, upptager icke något visst antal fartyg, hvarken af ett slag eller af ett annat, utan skulle det blifva beroende af i hvad mån riksdag efter riksdag dertill anvisade medel. Hvad åter bemanningen angår, så är denna icke heller grundad på den sjökrigsmateriel, som enligt nybyggnadstablan med det föreslagna nybyggnadsanslaget skulle komma att anskaffas, dertill är hon alldeles otillräcklig, utan hon är grundad på den materiel, som skulle finnas, då endast ett fåtal kraftigare fartyg hade hunnit åstadkommas. Förslaget lemnar sålunda sjöförsvaret äfven till sina grunddrag i lika saknad af fasthet som någonsin hittills.

Af denna anledning och då förslaget i öfrigt, såsom ofvan blifvit visadt, på samma sätt, långt ifrån att åt vapnet skänka stadga och styrka, tvärtom endast skulle leda det till inre slitningar och personalen, särskildt hvad de fasta officers- och sjömanskårerna angår, till försämrad ställning och mindre duglighet samtidigt med att det bygger den viktiga reserven på allt för löslig grund, kan jag icke tillstyrka

att förslaget vinner vidare afseende än som bör blifva en följd, derest indelningsverket kommer att upphöra och en ny värnpligtslag antages, samt i hvad det rör anslagen till flottans öfningar och till ny sjökrigsmateriel, men att derjemte underofficerare i likhet med officerare tilläggas så kalladt beredskapstillägg i sin aflöning.

Karlskrona varfschefens kansli den 10 Oktober 1882.

F. W. VON OTTER.

Emil Rüf.

Bil. 1.

Tabell, utvisande det antal officerare, underofficerare, underofficerskorporaler och 1:a klassens sjömän af flottans *stam*, som med ledning af den såsom förutsättning för personalbehofvet för flottans fartyg uppgjorda bemanningstabell (Bil. A n:r 9) erfordras till den materiel, flottan enligt komiténs byggnadsprogram (Bil. A n:r 7) skulle ega hvardera året 1898 och 1913, äfvensom den brist, som vid samma tidpunkter skulle finnas inom dessa tjänstegrader, om komiténs förslag skulle följas:

Fartygscert.	För ett fartyg af motstående cert erfordras enligt komiténs bemanningstabell (Bil. A n:r 9).						Nedan nämnde år skulle enligt komiténs byggnadsprogram (bil. A n:r 7) finnas.				År 1898 skulle alltså erfordras.				År 1913 skulle alltså erfordras.			
	Officerare.	Under-officerare.	Under-officerskorporaler.	1:a klassens sjömän.	år 1898	år 1913	Officerare.	Under-officerare.	Underofficerskorporaler.	1:a klassens sjömän.	Officerare.	Under-officerare.	Underofficerskorporaler.	1:a klassens sjömän.	Officerare.	Under-officerare.	Underofficerskorporaler.	1:a klassens sjömän.
Pansarbåtar (A-certen).....	5	7	10	29	7	14	35	49	70	203	70	98	140	406				
Mindre pansarbåtar (D-cert.)	1	2	4	5	—	10	—	—	—	—	10	20	40	50				
D:o d:o (Gerdas cert)	1	2	4	5	8	—	8	16	32	40	—	—	—	—				
Kanonbåtar (Blendas cert)...	2	5	3	11	9	—	18	45	27	99	—	—	—	—				
Korvetter (Sagas cert).....	4	6	13	33	4	4	16	24	52	132	16	24	52	132				
Minfartyg (Ran)	3	5	7	13	1	—	3	5	7	13	—	—	—	—				
Minbåtar (1:a klass).....	1	2	1	3	20	50	20	40	20	60	50	100	50	150				
D:o (2:a klass).....	1/3	—	1	1/3	14	30	5	—	14	5	10	—	30	10				
Depôt-fartyg	4	2	8	21	2	2	8	4	16	42	8	4	16	42				
						Summa	113	183	238	594	164	246	328	790				
Härtill komma staber							11	1	2	6	11	1	2	6				
						Summa summarum	124	184	240	600	175	247	330	796				
Den för flottans fartyg erforderliga personalen af samma grader har komitén beräknat till (se Bil. A n:r 7)							104	143	208	467	104	143	208	467				
						Brist alltså	20	41	32	133	71	104	122	329				

Ann. 1. Enär komiténs förslag öfver personalbehofvet till den flytande materielen (Bil. A n:r 9) icke upptager pansarbåtar af den föreslagna nya certen D eller korvetter af Sagas cert, men besättningsstyrkan å den förra af certkomitén angifves till 45 man eller lika med den å nuvarande pansarbåtar af Gerdas cert och besättningsstyrkan å den senare antagits komma att blifva ungefär lika med den, som sjöförsvarskomitén angifvit för korvetten Balder, så har i denna tabell personalbehofvet för pansarbåtar af D-certen upptagits lika med hvad sistnämnda komité angifvit för pansarbåtar af Gerdas cert och för korvetter af Sagas cert lika med det, samma komité angifvit för korvetter af Balders cert.

Ann. 2. Personalbehofvet lika med hvad komitén angifvit i Bil. A n:r 9.

Bil. 2.

Utdrag ur Reglementet för Styrelsen och Ekonomien vid Stationerna af Kongl. Maj:ts Flotta den 28 September 1836 af hvad det samma innehåller beträffande »Chefen för Flottan».

§ 1.

1:o. Öfverstyrelsen vid Kongl. Maj:ts Flotta utöfvas i militäriskt hänseende af Sveriges Storamiral, i egenskap af Flottans Chef.

§ 2.

1:o. Befälhafvande Amiralen och Stationsbefälhafvarne blifva i militäriskt afseende Kongl. Maj:t och Chefen för Flottan — — — — — ansvarige för sina stationer.

§ 7.

I afseende på båtsmanshållet, som står under Stationsbefälhafvarens inseende, åligger honom. — — — — —

8:o. Att till Chefen för Flottan, efter hvarje afmönstring, ingifva berättelse, huru manskapets hållning, disciplin och beklädnad varit.

§ 13.

1:o. Till Chefen för Flottan — — — — — insänder Stationsbefälhafvaren kvartaliter, inom åttonde dagen efter tredje månadens utgång, förslag med passage-rapport öfver Flottans samtliga korpser, stater och manskap, hvarförutan på mellantiderna inträffande dödsfall bland

officerarne och dem af öfriga korpser, som innehafva Konungens fullmakt, till Flottans chef inrapporteras. Om sjukrapport stadgas i 184 § 2:a mom.

3:o. När krigsfartyg afgå eller ankomma, om främmande krigsfartyg i hamnen anlända eller vid inloppet äro synlige, eller något annat af betydighet inträffar, rapporterar Stations-Befälhafvaren derom ofördröjligen till Chefen för Flottan.

4:o. Hos Chefen för Flottan föreslår Stations-Befälhafvaren: *a)* Chefer och närmaste män å större bevärade fartyg samt Bataljons-Chefer vid Skärgårdsflottan, *b)* Styrmans-chef och Informations-officerare, *c)* Chefer för Matros-, Kanonier- och Skeppsgossekompanierne, till hvilka Chefsskap helst tagas officerare af Kaptensgraden, *d)* Varfsdepartementschefer på sätt 50 § föreskrifver, *e)* Chefer för Båtsmanskompanierne, hvartill företrädesvis väljas officerare af Premier-Löjtnants grad.

§ 14.

2:o. Stations-Befälhafvarne skola hos Flottans Chef begära det antal officerare, som vid stationerne till tjenstgöring erfordras: Placeringsrulla erhålles årligen från Flottans Chef.

§ 27.

4:o. — — — — Expectant-löner bortgifvas af Chefen för Flottan, men öfrige löner af Kongl. Maj:t på Chefens förslag.

§ 29.

2:o. Semesterfördelning erhålles af Flottans Chef.

§ 43.

3:o. Förhyrda officerare njuta de graden åtföljande rättigheter och förmåner från konstitutorialets datum. Antagningen sker af Chefen för Flottan, och ingen, som icke under krig sig synnerligen utmärkt

samt undergått vederbörlig officersexamen, må till nådig konfirmation anmälas.

§ 50.

3:o. Vid inträffande Departementschefs ledighet har Varfschefen att till tjenstens återbesättande föreslå en skicklig och förtjent officer hos Stations-Befälhafvaren, som förslaget, jemte eget yttrande, till Chefen för Flottan insänder.

§ 90.

5:o. — — — — Till kompletterande af anciennetetsrullan inlemna samtliga officerarne hvarje tredje år fullständiga tjensteförteckningar in duplo, hvaraf ena exemplaret från Stations-Befälhafvaren insändes till Flottans Chef.

§ 184.

2:o. Från Sjukhus-Chefen insändes, inom den 5 i hvarje månad, rapport om förhållandet med de sjuke under förra månaden, hvilken rapport från Stations-Befälhafvaren till Chefen för Flottan öfversändes.

§ 259.

4:o. Berättelse om de i denna § nämnde mönstringar insändes till Flottans Chef.

§ 271.

1:o. Officerare kunna af Stations-Befälhafvaren inrikes permitteras på en månad: ansökan om längre eller utrikes permission insänder han med yttrande till Chefen för Flottan, att Kongl. Maj:t genom vederbörande föredragas.

§ 276.

1:o. Officerares och civila Embetsmäns underdåniga afskedsansökningar inlemnas till Stations-Befälhafvaren, som dem, med underdånigt utlåtande beledsagade, insänder, de förres till Chefen för Flottan och de senares till Förvaltningen af Sjö-Årendena.

3:o. Läkares ansökningar om afsked insändas för innehafvare af Kongl. fullmakt till Chefen för Flottan.

4:o. Begär Prest eller Skollärare afsked från innehafvande beställning, insändes ansökan derom till Chefen för Flottan, när den sökande har Konungens nådiga fullmakt.

Tabell, som utvisar de aflöningsförmåner med undantag af boställe och sjöaflöning, hvilka åtnjötas af flottans officerare å aktiv stat enligt 1876 års stater samt motsvarande aflöningsförmåner enligt 1877 års ännu gällande stat, nemligen:

- i kol. I hvad som åtnjötas under alla förhållanden antingen löntagaren gjorde tjenst eller icke { 1876 års stat: lön och $\frac{3}{4}$ af dyrtidstillägget,
1877 " " fast lön,
- i kol. II hvad som åtnjötas af löntagaren utan att han hade någon särskild tjenstgöring sig uppdraggen { 1876 års stat: tjenstgöringspengar * och $\frac{1}{4}$ af dyrtidstillägget utöfver hvad kol. I utvisar,
1877 " " half dagaflöning eller s. k. beredskapstillägg " " " " "
- i kol. III hvad som åtnjötas af löntagare, som hade särskild tjenstgöring i land sig uppdraggen { 1876 års stat: arvode utöfver hvad kol. II utvisar,
1877 " " fyllnad i hel dagaflöning.

		Kol. I.		Kol. II.		Kol. III.	
		1876.	1877.	1876.	1877.	1876.**	1877.
Flaggman	{ 1876	5,062 $\frac{1}{2}$	—	6,750	—	9,250	—
	{ 1877	—	8,000	—	9,095	—	10,190
Kommendör	{ 1876	4,500	—	6,000	—	7,200	—
	{ 1877	—	6,000	—	6,912 $\frac{1}{2}$	—	7,825
Kommendörkapten 1:a klass	{ 1876	3,450	—	4,600	—	5,450	—
	{ 1877	—	4,000	—	4,730	—	5,460
Kommendörkapten 2:a klass	{ 1876	3,450	—	4,600	—	5,450	—
	{ 1877	—	3,500	—	4,230	—	4,960
Kapten 1:a klass	{ 1876	2,298 $\frac{3}{4}$	—	3,065	—	3,457	—
	{ 1877	—	2,800	—	3,347 $\frac{1}{2}$	—	3,895
Kapten 2:a klass	{ 1876	1,972 $\frac{1}{2}$	—	2,630	—	3,022	—
	{ 1877	—	1,800	—	2,347 $\frac{1}{2}$	—	2,895
Löjtnant	{ 1876	1,110	—	1,480	—	1,879	—
	{ 1877	—	1,200	—	1,565	—	1,930
Underlöjtnant 1:a klass	{ 1876	787 $\frac{1}{2}$	—	1,050	—	1,050	—
	{ 1877	—	600	—	965	—	1,330
Underlöjtnant 2:a klass	{ 1876	581 $\frac{1}{4}$	—	775	—	775	—
	{ 1877	—	600	—	965	—	1,330

* Komitén yttrar om löneregleringen sådan den föreslogs år 1876 (sid. 127: »Men härtill kom, att vilkoren för åtnjutande af den dagaflöning, som trädte i tjenstgöringspenningarnes ställe, bestämdes så, att denna aflöning förlorades i flera af de fall, då tjenstgöringspenningarne dittills utgått». Huru ytterligt vilseledande, för att icke begagna strängare ord, detta yttrande är inses lätt, då icke blott de då föreslagna nya lönerna i 5 löneklasser utaf 9 voro högre än lön och tjenstgöringspenningar enligt den gamla staten tillsammans, utan ock deraf att dagaflöningen tillkom jemväl reservstaternas officerare, som hade sin lön och sina tjenstgöringspenningar orubbade. Häraf är klart, att dagaflöningen från början var ämnad att ersätta endast arvoden, icke att ersätta några tjenstgöringspenningar, ty de ingingo i de föreslagna fasta lönerna, men att, då dessa ned-sattes, den halfva dagaflöningen, som tillkom 1877, afsåg att ersätta tjenstgöringspenningarne, under det att den andra hälften ersatte arvoden allt på sätt tabellen utvisar.

** I 1876 års stat voro uppförda:

3	arvoden å	1,800 å 3,200	kr. med i medeltal	2,500	kr., som vanligen tillkommo	flaggmän,
4	"	å 1,200	"	"	"	"
18	"	å 400 å 2,000	"	"	850	"
54	"	å 300 å 1,000	"	"	392	"
31	"	å 150 å 800	"	"	399	"

Summa 110 arvoden.

Militärchefen vid flottans station i Stockholm.

Till Kongl. Marinförvaltningen.

Genom Eder skrifvelse den 26 sistlidne Augusti anmodad att inkomma med utlåtande öfver det underdåniga förslag angående sjöförsvarets ordnande, som blifvit af den därför i nåder förordnade komité afgifvet, går jag nu att detta åliggande fullgöra.

Att i denna för fosterlandet så ytterst viktiga fråga kunna afgifva yttrande i frågans hela vidd och i dess alla detaljer, skulle kräfva långt mera tid samt tillgång till flera källor och större arbetskrafter, än hvaröfver militärchefen har att förfoga. Och sådant torde dessutom, med hänsyn till den i Kongl. Maj:ts Nådiga remiss Eder gifna befallning, icke vara åsyftadt; Och anser jag mig därför böra begränsa mitt yttrande hufvudsakligen till hvad som rör stationen.

Komiterades förslag är uppgjordt under förutsättning af indelningsverkets upphäfvande samt anskaffande på annat sätt af erforderlig stamtrupp för flottan.

Ehuruväl de till grund för en sådan förutsättning af komiterade anförda skäl måste anses hafva varit för dem bindande vid utförandet af deras uppdrag, anser jag likvisst det vara en pligt, att uttala min åsigt att, hvad sjöförsvaret beträffar, indelningsverkets upphäfvande eller, med andra ord, båtsmanshållets försvinnande, skulle blifva menligt.

Det gagn och den nytta sjövapnet har af båtsmanshållet, såväl i

fråga om bemanningen af flottans fartyg som i afseende å tjenstgöringen och arbetena å stationerna, skall svårligen kunna ernås genom den af komiterade föreslagna stamtrupp. Denna komme icke ens att lemna full tillgång till bemanningen å flottans fartyg, utan skulle denna till nära hälften af manskapsstyrkan komma att utgöras af värnpliktige, hvaraf hela behovet af 3:dje klassens sjömän ombord skulle fyllas. Den utbildning, som numera så väl i rekrytskolan som der- efter bibringas båtsmän, som tillhöra sjömansklasserna, är af den omfattning, att de snart sagdt samt- och synnerligen kunna anses lämplige att danas till förhandsmän. Den utbildning, som kan komma de värnpliktige till del under hela den tid de skulle vara förbundne att tjänstgöra i fredstid, eller blott fjerdedelen af den tid båtsmännens rekrytkurs omfattar, måste naturligtvis blifva otillräcklig i jemförelse med den, som gifves båtsmän af sjömansklass. Och för den nytta, stationerna hafva af båtsmanskompaniernas varfsklass, saknas allt vederlag i förslaget till den nya organisationen.

I afseende å tjenstgöringen vid stationerna har jag tillförene yttrat mina åsikter såväl om angelägenheten deraf, att å stationerna finnes *en* befälhafvare för det hela, som äfven rörande obehöfligheten *vid denna station* af varfschefsbefattningen.

Dessa mina åsikter hafva icke af de senare årens erfarenhet rubbats, utan anser jag chefsskapet öfver varfvet *vid denna station* jemväl kunna utöfvas af stationsbefälhafvaren, med förbehåll likvisst att, i afseende å anskaffning af för varfvets arbeten erforderlig materiel, större både myndighet och ansvarighet än nu tillkomme departementscheferne, en hvar för sitt departement, hvilka chefer ju synas kunna lika väl vara ansvarige för *materialiernas* som för *arbetets* godhet och ändamålsenlighet.

I förslaget att den närmaste tillsynen öfver varfvets drift och vård skulle utöfvas af chefen för ingenjördepartementet i egenskap af varfsdirektör kan jag icke instämma ej mindre derföre, att jag anser ett sådant chefsskap inom varfvet vid denna station med afseende å de arbeten, som torde ifrågakomma att här utföras, icke vara behöfligt än äfven derföre, att det icke synes mig vara fullt lämpligt, att cheferne för artilleri- och ekipage- samt mindepartementen, hvilka chefer komma att bestå af äldre erfarne officerare, skulle sortera under en civil tjänsteman, hvilken möjligen kunde vara yngre både till lefnads- och tjänsteåren och hos hvilken ej kan förutsättas den erfarenhet hvarken i afseende å de till dessa departement hörande arbeten eller vården af dit hörande materiel som hos de ifrågavarande

äldre officerarne. Skulle emellertid särskild varfsdirektör anses behöflig för Karlskrona station samt, för vinnande af likformighet vid begge stationerna, äfven böra finnas vid denna station, anser jag sådant chefskap under enahanda ställning till stationsbefälhafvaren som varfschefens enligt 1837 års reglemente böra innehafvas af en officer af högre grad. Genom en sådan anordning återkommer man väl egentligen till den förra varfschefsbefattningen, men jag anser sådant vara att föredraga framför den af komiterade föreslagna åtgärden.

I fråga om inspektionen af flottans undervisningsverk och personalens praktiska öfningar anser jag det första af de tvenne i komiterades betänkande omnämnda förslag, eller att denna inspektionsskyldighet i sin helhet skulle öfvertagas af dertill på viss tid af Kongl. Maj:t förordnad person, ega företräde framför det andra, eller att densamma skulle så delas, att inspektionen af stationsskolorna samt skeppsgosseskolan skulle åtfölja befattningen som föredragande för militärärenden i marinförvaltningen, men deremot särskild inspektör för fartygen, öfningarne samt sjökrigsskolan af Kongl. Maj:t förordnas.

Det målsmanskap för undervisningsverken, som ansetts tillkomma nyssnämnde föredragande, torde väl kunna komma stationsskolorna och skeppsgosseskolan, eller undervisningsverken för underbefäl och manskap, lika väl tillgodo, utan att denne föredragande är inspektör öfver desamma, som det ansetts kunna tillgodokomma undervisningsverket för officerare, eller sjökrigsskolan, utan att föredraganden hade inspektionen deröfver. Då undervisningen och öfningarne ombord egentligen böra betraktas såsom fortsättning af undervisningen och öfningarna i skolorna, bör, enligt min åsigt, äfven för öfverensstämmelsens och kontinuitetens skull, inspektionen öfver undervisningsverken samt de praktiska öfningarne utföras af samme dertill på viss tid af Kongl. Maj:t förordnade person.

För stationsbefälhafvarnes expeditioner upptager förslaget civile tjänstemän: i Karlskrona *en sekreterare* och *en kanslist*, men i Stockholm endast *en sekreterare*; och angifves anledningen till förslaget om en kanslist i Karlskrona vara det stora antal *mål*, som, enligt komitén meddelad uppgift, vid de särskilda chefskanslierna (militärchefs- och varfschefs-) i Karlskrona blifvit handlagda. Det stora antalet *mål* vid Karlskrona station torde egentligen hafva sin grund deri, att i chefskanslierna derstädes alla handlingar, som inkomma eller företes, om de än allenast utgöras af en requision, en räkning eller dylikt, lära i diarierna införas under hvar sitt nummer eller § och betraktas såsom mål, hvilket deremot icke varit brukligt vid härvarande station,

der dylika handlingar endast försetts med påskrift om dagen då de företetts samt om den åtgärd, hvartill de föranledde samt omedelbart derpå öfverlemnats till det kontor eller den tjensteman, som hade att utföra det beslut, som innefattades i den på handlingen gjorda påskriften.

Skulle en dylik diarieföring, som i Karlskrona, gjorts eller rättare sagdt kunnat göras här, skulle skilnaden i antalet *mål* icke varit så synnerligen stor, som den ansetts vara emellan Karlskrona och Stockholms stationer. Visst är emellertid, att redan *nu* göromålen i militärchefens kansli härstädes äro af den mängd och den omfattning, att de *omöjligen* kunna *alla* medhinnas af allenast en tjensteman, sekreteraren, utan något biträde; och anställning af en kanslist jemväl vid stationsbefälhafvarens kansli i Stockholm är derföre ett *oeftergiftigt behof*.

En stor del af de mål, som förekomma vid stationernas kanslier, äro gemensamma eller lika för bägge stationerna, och en betydlig del af de ökade göromål, som haft sin grund i en större personal vid Karlskrona station, hafva egentligen fallit på vissa tjenstemän i räkenskapskontoret. Genom indelningsverkets eller båtsmanshållets upphörande skulle skilnaden i kansligöromålens mängd vid begge stationerna än mera utjemnas. Anställning af den ifrågavarande tjenstemannen i stationsbefälhafvarnes kanslier är dessutom nödvändig äfven af det skäl, att, i händelse af sjukdom eller annat förfall för sekreteraren, någon med kansligöromålen förtrogen person alltid må vid stationen finnas att tillgå; en förtrogenhet, som visserligen mycket väl *kan förefinnas*, men ingalunda *får* såsom regel *förutsättas* hos räkenskapskontorets personal.

Huruvida vid denna station skulle kunna likasom vid Karlskrona i och för ifrågavarande kanslistbefattning ifrån räkenskapskontoret öfverflyttas en kammarskrifvare, är jag väl ej i tillfälle att nu kunna med visshet bedöma; men anser dock sådant icke vara sannolikt. En på sammanlagda antalet af hela personalen vid hvardera stationen grundad jemförelse emellan civilpersonalens storlek här och i Karlskrona skulle redan nu ingalunda utfalla, och komme efter tillämpning af den nya organisationen ännu mindre att göra det, till fördel för Karlskrona station, der civilpersonalen är större i förhållande till det hela, än vid härvarande station.

Då komiterade i afseende å läkarestaten, vid omnämnande af de två i Stockholm anställda bataljonsläkarne, tillägger, »af hvilka en skall vara bosatt å Skeppsholmen» bör dervid erinras, att Kongl. Maj:t i

Nådiga Brevet den 12 Juli 1878, rörande fördelning af boställslägenheterna vid stationen, förklarar sig icke ingå i pröfning af frågan, huruvida en läkare bör vara å Skeppsholmen boende eller icke. Och har under den tid, som förflutit, icke inträffat något af beskaffenhet att förorsaka annan förändring i min vid särskilda föregående tillfällen yttrade åsigt om obehöfligheten af att någon af stationens läkare är å Skeppsholmen boende, än att denna åsigt af de rådande förhållandena fast heldre mer och mer befastats; hvarföre ock jag anser det åt läkaren anvisade boställe kunna för annat, för stationen mera behöfligt ändamål disponeras.

I komiterades förslag om inqvarteringsbidragets upphörande för alla andra än de, som äro innehafvare af vissa, i ett af komiterade i sådant afseende upprättadt förslag till stat upptagna befattningar, kan jag icke instämma. Skälet till ifrågavarande förslag, eller det af komiterade tillika gjorda förslag, att hel dagaflöning måtte icke allenast medfölja hvarje uppdrag i tjensten, utan äfven medgifvas hvar och en, som genom att vistas å den station, der han är placerad, ställer sig redo till tjenstgöring, synes mig icke vara hållbart, då i betraktande tages, att, såsom komiterade jemväl anföra, den efter 1876 års löne-reglering beviljade halfva dagaflöning åt officerare, hvilka icke, såsom varande i tjenst inkallade, uppbure full sådan aflöning, i sjelfva verket *icke innebar mer än half rättvisa*.

Jag kan nämligen icke inse någon billighet uti, att en person, som varit i åtnjutande af en förmån, som ansetts böra honom *med rätta* tillkomma, skall beröfvas denna rättighet derföre, att en *annan person*, hvilken förut i något visst afseende endast fått åtnjuta *half rättvisa*, i detta hänseende beredes full rättvisa.

Då komiterade, i fråga om sjöaflöning, yttra att, såsom bekant, förmånerna under sjökommendering för det närvarande utgöres af sjöaflöning, »hvilken utgår med ett belopp, motsvarande dagaflöningen, förhöjd med 50 procent», bör dervid bemärkas, att sådant icke är förhållandet i alla afseenden, hvad gemenskapen beträffar.

Slutligen anser jag mig böra fästa uppmärksamhet derå, att tillämpning af komiterades förslag skulle medföra behovet af ett icke så obetydligt ökad *kasernutrymme* vid härvarande station eller, i enlighet med hvad komiterade beräknat, för ungefärligen 300 man utöfver hvad nu finnes å stationen.

Stockholm den 12 Oktober 1882.

JAC. LAGERCRANTZ.

C. A. Sundin.

Varfschefen vid flottans station i Stockholm.

Till Kongl. Marinförvaltningen.

Genom skrifvelse af den 26 nästlidne Augusti har Kongl. Förvaltningen, med öfverlemnande af ett utaf särskilde komiterade upprättadt underdånigt förslag angående sjöförsvarets ordnande, anbefalt varfschefen att så fort ske kunde, och senast den 14 nästinstundande Oktober med utlåtande öfver samma förslag inkomma. Då emellertid ett yttrande öfver det vidlyftiga förslaget i sin helhet väl icke torde af varfschefen fordras, och ett sådant yttrande dessutom under den vid denna tid på året betydliga tillströmningen af löpande ärenden näppeligen kunde åstadkommas på den korta tid, som återstår till dess jag enligt Kongl. Maj:ts nådiga beslut kommer att frånträda utöfningen af varfschefsembetet, har jag, utan att ingå på förslaget i öfrigt, ansett mig böra inskränka mitt yttrande till de delar deraf, som i mer eller mindre mån beröra varfvet och dess förhållanden; och får jag i sådant hänseende härmed vördsamt anföra följande:

Under rubriken Flottans styrelse och förvaltning hafva komiterade i afseende å militära befattningar vid stationerna föreslagit, att nuvarande militär- och varfschefsembeten skola utöfvas af en stationsbefälhafvare, som tillika är varfschef, hvaremot vid stationen skall finnas en särskild kommandant. Någon minskning af personalen skulle således icke derigenom uppkomma, men den blifvande stationsbefälhafvaren deremot betungas med en mängd göromål, som väl möjligen

kunde medhinnas i fredstid, men hvilka i händelse af krig otvifvelaktigt skulle gifva honom mera att sköta, än som kunde medhinnas, särdeles vid Karlskrona station, der stationsbefälhafvaren skulle komma att i sin person förena icke mindre än tre befattningar, eller mera än som synes möjligt för en person att på ett tillfredsställande sätt fullgöra.

Med hänsyn särskildt till varfvet och dess behof, synes mig den nuvarande organisationen riktigast, hvilken tillåter både militär- och varfscchef att odeladt egna sin tid, den förre åt de militära och den senare åt de ekonomiska detaljerna och varfvens behof. Fördelarne häraf synas mig framgå af den utveckling varfven under nuvarande förhållanden vunnit, så att de båda befinnas i tidsenligt skick, hvar emot ett tillbakagående efter all sannolikhet skulle blifva följden af militär- och varfscchefsembetenas förening hos en stationsbefälhafvare, som skulle nödgas fördela sin tid och sina krafter på flera sinsemellan helt olikartade uppgifter. Härvid kan visserligen anmärkas, att en betydlig del af den nuvarande varfscchefens göromål skulle enligt komiterades förslag öfverflyttas på varfsdirektören; men då chefen för ingenjördepartementet redan nu har att i väsentlig mån ombesörja de tekniska detaljerna, utan att varfscchefen derigenom saknar full sysselsättning, så torde det enligt mitt förmenande blifva svårt att finna personer, som ega förmåga att på ett tillfredsställande sätt bestrida både den militära delen af tjensten och de mångahanda ekonomiska bestyr, som åligga varfscchefen med anskaffning, utrustningar och underhåll af fartyg m. m. för varfvet behof, jemte en del tekniska detaljer, hvilka ej kunna af marindirektören ensam afgöras.

Komiterades förslag i afseende å varfsdepartementen, att under en chef sammanföra nuvarande artilleri- och ekipagedepartement, förefaller mig icke mindre problematiskt. Samma arrangement har förut varit vid härvarande station vidtaget och befunnits ändamålsenligt på en tid, då materielen bestod af de gamla roddsluparne, hvaremot cheferne för ekipage- och artilleridepartementen, genom införande af nuvarande och blifvande fartygscerter samt med hänsyn till artilleriets hastiga utveckling, småningom erhållit vidt skilda befattningar med högst olikartade göromål, hvilka svårligen torde kunna förenas hos en person. Då dessutom komiterade, i stället för den ene af de nuvarande departementscheferne, föreslå att två officerare skola anställas å varfsdepartementen, synas de föreslagna förändringarne i stationernas nuvarande organisation leda till ett resultat, som icke skulle medföra någon besparing för statsverket, utan tvärtom förorsaka ökade utgifter

utan dermed åsyftadt gagn. Vidkommande de tvenne officerare, som skulle anställas å departementen, torde böra anmärkas, att hittills stundom tvenne officerare visserligen varit kommenderade å varfvet, men att ändamålet med dessa kommenderingar icke ansetts vara varfvets nytta eller behof, utan tvärtom att de yngre officerarne derigenom skulle komma i tillfälle att inhemta praktisk kännedom om de olika till sjömansyrket hörande göromål, som förekomma å varfvet.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, anser jag riktigast att de nuvarande ekipage- och tygmästarebefattningarne bibehållas, samt att i mån af tillgång yngre officerare fortfarande kommenderas till tjenstgöring på varfvet, så väl för dess behof som ock förnämligast för deras egen nytta och utveckling.

I afseende å komiterades förslag att sammanslå de nuvarande sekreterarebeställningarne hos militär- och varfschef till en sekreterare-tjenst hos den blifvande stationsbefälhafvaren, tillåter jag mig erinra, huruledes det visat sig att redan under nuvarande förhållanden militärchefens sekreterare icke medhunnit att sköta honom åliggande göromål utan ett permanent civilt biträde samt att varfschefens sekreterare ofta, särdeles vid tider för af- och pårustning, auktioner och upphandlingar m. m., har så träget arbete, att det blott med svårighet och stundom endast med anlitan af tillfälligt biträde kunnat medhinnas; på grund hvaraf jag anser svårt om ej omöjligt att förena de båda befattningarne i den form och med den personal, komiterade föreslagit.

Då komiterade, i afseende å de för den nya organisationen erforderliga anslag, framhålla att en besparing af 78,800 kronor blifvit gjord å anslaget till flottans materiel, tillåter jag mig anmärka, att detta belopp hufvudsakligen utgör dagaflöning och handtverksöre, och i allmänhet utgått till sjömanskåren. I fall nu komiterades förslag i denna del blefve antaget, skulle således följden blifva att varfven derigenom skulle mista en betydlig inkomst, enär ingen ersättning därför blifvit dem å annat håll tilldelad och följaktligen förlora väl behöfliga arbetskrafter, för hvilkas anskaffande kostnaden komme att drabba andra titlar, som derigenom blefve för sina ändamål otillräckliga, då arbetare numera ej kunna erhållas för mindre dagspenning än två kronor. Redan nu har det, sedan antalet varfsbåtsmän mer och mer minskats, stundom visat sig svårt att erhålla tillräckliga arbetskrafter för varfven, hvadan det med visshet kan förutses, att varfven, sedan båtsmanshållet upphört, icke skulle i längden kunna skötas med extra arbetare utan betydligt förökade medel.

Slutligen anser jag komiterades förslag, i afseende å upphäfvande af till tjänstgöring på varfven kommenderade yngre officerares rätt att uppbära inqvarteringsbidrag, obilligt, enär den af komiterade föreslagna ersättning, som skulle beredas hvarje på sin station vistande officer genom erhållande af full dagaflöning, ingalunda kan anses uppväga den förlust, som skulle drabba dem genom mistningen af det hittills uppburna inqvarteringsbidraget, så mycket mindre som, under de närmast förflutna åren, större delen af Kongl. flottans officerare åtnjutit full dagaflöning, äfvensom i betraktande deraf att enligt komiterades förslag dessa kommenderingar kunna räcka åratal, hvarigenom den föreslagna förändringen skulle medföra en direkt förlust.

Stockholm af Kongl. Flottans Varfschefs kansli den 26 September 1882.

C. H. KREÜGER.

Herm. Wijnblad.

Chefen för flottans militärpersonal.

Till Kongl. Maj:t.

Anbefald att inkomma med underdånigt utlåtande öfver »underdånigt betänkande och förslag angående sjöförsvarets ordnande», afgifvet af den härför i nåder förordnade komité år 1882, i hvad det samma angår såväl organisationen af flottans öfverstyrelse, som ock de ärenden, hvilka för närvarande tillhöra chefs för flottans militärpersonal embetsförvaltning, får jag i underdånighet anförä:

Flottans personal. Komitén uppställer, sidan 82, ibland andra fordringar på beskaffenheten af denna del af stammen:

Sjömanskåren. »att han måste vara tillräckligt manstark att kunna lemna erforderligt antal förhandsmän inom alla de grader af sjömilitärisk utveckling, som af de särskilda sjömansklasserna betecknas; och slutligen finge han icke hastigare omsättas än att tillräcklig fasthet och en utbildning, som möjliggör behörigt urval vid uppflyttning till förhandsmännens led, kunde ernås och vidmakthållas».

Tjenstetiden. Tjenstetiden i stammen har komitén, sidan 88, föreslagit för dem, som rekryteras bland värnepligtige, till en kapitulationstid af 2 år, under hvilken tid utbildning till 2:dra klassens sjöman ansetts i allmänhet böra medhinnas, hvarjemte medgifves rätt till rekapitulation gång efter annan för lika lång tid, med viss begränsning i ålder med afseende å kompetensvilkor för uppflyttning till 2:dra och 1:sta sjömansklasserna.

Så som komitén antager utbildning till 2:dra klassens sjöman i allmänhet böra medhinnas till tjenstetidens slut, måste den egentliga

tjenstbarheten, styrkan af förhandsmän, i väsendtligaste mån vara beroende på rekapitulation af tjänstetiden. Det förefaller därför som här föreslagna tjänstetid för värnepligtige, som ingått i stammen, ej skulle kunna lemna fullt säkra garantier för att på stammen ställda fordringar dermed alltid skulle ernås. Önskvärdt hade därför varit om tjänstetiden blifvit satt till 3 i stället för 2 år. Härigenom hade man försäkrat sig om att åtminstone under 1 år af deras tjänstetid kunna tillgodogöra sig den vunna högre tjänstbarheten.

Beträffande stammens kostnad, sidan 91, anser komitén det vara möjligt att endast fast stam blir dyrare än stam och reservstam, men trott att ändamålet för erhållande af fullt god och tillförlitlig, tillräcklig och tillgänglig stam vore nog viktigt för att låta betänkligheterna i sådant hänseende vika. Komitén föreställer sig att en icke ringa besparing i stammens underhållskostnad bör kunna erhållas dels genom tillfälliga vakanser dels ock genom att på allt sätt gynna permittering för tjänstgöring vid handelsflottan, hvarigenom jemväl ett fastare band mellan örlogs- och handelsmarinen skulle sammanknytas. Huruvida den härigenom påräknade inkomsten kan komma att uppgå till den höga summa, som komitén beräknat, är ju svårt att säga; dock förefaller det som om en på så sätt beräknad inkomst icke skulle väl stå tillsammans med på stammens beskaffenhet ofvan angifna fordringar. För att möjliggöra erhållandet af det stora antal verkliga förhandsmän, 1,700 underofficerskorporaler, 1:sta och 2:dra klassens sjömän, som komitén föreslagit borde finnas, måste manskapets utbildning kunna fortgå utan afbrott. Det borde således dels af detta skäl dels till följd af åldersbestämmelserna med afseende å kompetens för uppflyttning till 2:dra och 1:sta sjömansklasserna i regeln icke komma i fråga att permittera andra än sådana, som vunnit utbildning för uppflyttning till underofficerskorporaler, och deras antal läser väl icke snart blifva så stort, att någon väsendtlig del af dem kan undvaras för öfningarnes och tjänstens tillbörliga skötande.

Kostnad.

Med afseende å chefens för flottans militärpersonal embete föreslår komitén, att flottans militära öfverstyrelse måtte utöfvas på sätt före år 1875 eller inrättandet af chefens för flottans militärpersonal embete egt rum. Som skäl därför anföres, sidan 119: »att hvarje mellanhand mellan den högsta beslutande myndigheten och de verkställande organen vore hinderlig och skadlig, och denna anmärkning, ehuru af erfarenheten vederlagd i hvad angår det embetsverk, som har att handlägga de ekonomiskt tekniska frågorna, torde dock *beträffande personalchefsembetet icke sakna giltighet;*» dels att »en dylik institutions till-

Öfverstyrelsen.

varo skulle innefatta ett slöseri med kraft, så vida de åligganden, som denna institution tillhöra, annorledes kunna lämpligen skötas. Och detta lär enligt komiténs förmenande vara fallet. Att, då de särskilda chefskap för militärpersonalen vid flottan, som af cheferna för dessa kårer utöfvats, upphört och hela bemälde personal derefter vore afsedd för ett gemensamt ändamål», vill det synas komitéen som om icke genom denna förändring några så nya förhållanden för denna del af sjövapnets administration inträdt, att de kunnat föranleda till upprättandet af en ny institution. Och att sammanföringen af Kongl. flottan och skärgårdsartilleriet, »som i och för sig blott var en återgång till det förut varande, icke heller hafva kräft någon särskild åtgärd i detta fall, blott man fortfarande låtit stationsbefälhafvarne behålla sin fordna myndighet öfver den till stationen förlagda personal», samt att »äfvén före vapnets delning på två kårer, lär väl flottans militärpersonal hafva varit afsedd för ett gemensamt ändamål och haft en gemensam chef, chefen för sjöförsvarsdepartementet», äfvensom att »de åligganden, som tillhöra chefen för flottans militärpersonal, hafva till största delen förut skötts, och lära äfvén hädanefter kunna väl skötas, fördelade på olika händer i stället för på en. Sjöförsvarsdepartementet, marinförvaltningen och stationsbefälhafvarembetena torde utan svårighet kunna upptaga dem alla».

Alldenstund de motiver, komitéen angifver för detta sitt förslag, äro af den beskaffenhet att vara mera vilseledande än upplysande för att om ifrågavarande embete kunna bilda sig ett opartiskt omdöme, får jag i underdånighet anföra:

Hvad komitéen här yttrat om den militära öfverstyrelsen vid flottan, skulle väl med lika mycket skäl kunna sägas om den militära öfverstyrelsen inom armén, nämligen att generalbefälhafvarne, generalfälttygmästaren och fortifikationsgeneralen etc. skulle vara hinderliga och skadliga mellanhänder mellan den högsta myndigheten och de verkställande organen. Detta har dock icke inom denna militära öfverstyrelse förnummits. Att en underordnad militärisk myndighet skulle kunna vara skadlig vid tjenstens utöfvande för en högre myndighet, under hvars omedelbara befäl han står, är ett begrepp om disciplin, som är svårt att rätt fatta.

I ekonomiska frågor skulle ju det kunna tänkas, att departementschefen kunde få sina planer korsade genom marinförvaltningen såsom utöfvande i ekonomiskt hänseende öfverstyrelsen vid flottan. Om komitén dragit sig till minnes hvad reglementet för flottan, delen 1, § 2 innehåller: »att öfverstyrelsen vid flottan utöfvas i militäriskt hänseende

under chefen för sjöförsvarsdepartementet, i allt som rör militärpersonalen, af chefen för flottans militärpersonal. I ekonomiskt hänseende utöfvas öfverstyrelsen af förvaltningen af sjöärendena» (marinförvaltningen), äfvensom gjort sig reda för såväl den ganska begränsade befälsrätt, som innehafves af chefens för flottans militärpersonal embete, som den ståndpunkt på hvilken tjänstbarheten inom flottans militärpersonal för närvarande befinner sig, hvilken åtminstone i någon mån må kunna tillskrifvas detta embete, såsom varande på hvad detsamma vidkommer derför ansvarigt, jemförd med den som nämnda personal innehade vid den tidpunkt som komitén, beträffande den militära öfverstyrelsen, föreslår en återgång till, så borde detta embete kunnat hoppats på ett mildare bedömande än det, som af komitén nu blifvit afgifvet.

I stället för att chefens för flottans militärpersonal embete skulle vara hinderligt och skadligt för departementschefen, borde det vara särdeles tillfredsställande för nämnde chef att ha en myndighet under sig med skyldighet att följa den militära tjensten i dess detaljer och som, hvad på denna myndighet vidkommer, är ansvarig för personalens tjänstbarhet. Jag måste derföre, på grund af hvad jag haft nåden anföra, anse denna på en supposition grundade anmärkning mot chefens för flottans militärpersonal embete såsom helt obefogad.

Före inrättandet af här ifrågavarande institution utöfvades denna del af sjövapnets administration dels af chefen för sjöförsvarsdepartementet, dels af stationsbefälhafvarne, som utöfvade chefskapet hvar och en å sin station öfver dem underlydande militärpersonal, Kongl. flottan och skärgårdsartilleriet, likväl med den inskränkning att de, med afseende å sjötjenst, endast egde rätt att kommendera subaltern-officerare och detta uteslutande på de fartyg som tillhörde stationen. Efter sammanslagningen af dessa kårer tillkom den 13 December 1873 en inspektör för flottans öfningar och undervisningsanstalter, som erhöll till sitt biträde 1 stabschef och 1 adjutant. Då vid sammanslagningen af Kongl. flottan och skärgårdsartilleriet till en gemensam kår, det helt och hållet nya förhållande inträffade att, ifrån det att de båda kårerna, som ditintills hade utbildats och öfvats, visserligen för ett gemensamt mål, men med olika fordringar å tjänstbarhet, till följd af deras skilda verkningsfält, öppna sjön och skärgården, så måste nu en fullständig likhet ställas på den gemensamma kåren, såväl med afseende å utbildning som tjänstgöring i allmänhet, ett förhållande som till förene ej existerat och således icke vore, hvad komitén funnit lämpligt benämna det, en återgång till det förut varande. Till följd häraf måste personalen utbildas och öfvas än på den ena än på den andra

stationens fartyg för att så jemnt och rättvist som möjligt kunna fördela sjötjenstgöringen, på hvilken personalens tjensteduglighet väsendtligast är beroende.

Stationsbefälhafvarne blefvo då i detta afseende icke i tillfälle att utöfva samma myndighet öfver dem underlydande personal som förut, då kårerna voro skiljda åt. Det erfordrades därför en centralisering af nämnda åligganden, förenad med en viss garanti att kontinuitet dervid kunde påräknas, utan att vara berörd af de förändringar inom flottans högsta styrelse, som möjligen kunde komma att inträffa.

För utförandet af dessa åligganden inrättades, jemlikt Kongl. brefvet af den 11 December 1874, chefens för flottans militärpersonal embete, bestående af 1 chef, chef för flottans militärpersonal,

biträdd af

1 stabschef och

2 adjutanter,

hvarvid förutnämnda inspektörsbefattning upplöstes.

Detta embete, såväl med afseende å dervid tjenstgörande personal, som med hänsyn till tjensteåligganden, blef egentligen ingenting annat än en utvidgning af förutnämnda inspektörs befattning, i det att chefens för flottans militärpersonal embete öfvertog jemte inspektörens åligganden det chefskap öfver militärpersonalen, som stationsbefälhafvarne före sammanföringen af kårerna utöfvat öfver dem underlydande militärpersonal.

Enligt Kongl. Maj:ts nådiga instruktion för flottans militäriska och tekniska byråar af den 19 November 1875, anbefaldes chefen för flottans militärpersonal att jemväl vara chef för militärbyrån, uti hvilken nämnde chefs stab skulle tjenstgöra. Vid denna byrås upplösning öfverflyttades till detta embete:

militärundervisningen vid stationerna;

militärstatistiken vid flottan;

utarbetande af militärreglementen;

utarbetande af försvarsplaner för rikets kuster, äfvensom

granskning af de å flottans fartyg förda loggböcker.

Alldenstund alla de åligganden, som nu tillhöra detta embete att utöfva, så nära sammanhånga med hvarandra, borde det vara alldeles gifvet, att desamma till tjenstens fromma bättre borde kunna skötas på en hand, än om de voro fördelade på flera händer.

I betraktande dels häraf, dels ock af de omfattande uppdrag, som det tillkommer detta embete att fullgöra, borde denna institutions tillvaro ej heller kunna innefatta ett slöseri med kraft.

En återgång till det sätt, hvarpå såväl den militära öfverstyrelsens som stationsbefälhafvarnes myndighet öfver dem underlydande personal utöfvades före detta embetes inrättande, synes mig icke kunna vara förenligt med tjenstens bästa; lika litet som jag kan anse det vara ett bättre användande af kraft att fördela de ärenden, som nu tillhöra detta embete, på alla de olika händer, som af komitén blifvit antydda.

§ 23.

»Föredraganden för militärärenden i marinförvaltningen är inspektör för stationsskolorna samt skeppsgosseskolan i Karlskrona.

*Inspektionen af
skolor och
öfningar.*

Inspektionen af flottans fartyg och öfningar samt sjökrigsskolan förrättas af den, Kongl. Maj:t dertill förordnar.»

Denna af komitén föreslagna fördelning af inspektionsåliggandena kan jag ej dela, alldenstund med ett sådant särskiljande af dessa så viktiga åligganden skulle följa, att två olika personer komme att inspektera samma skola, då så väl minskolan som exercisskolorna under en del af sommaren jemväl fortgå ombord, och skolöfningarne i land och ombord så nära sammanhånga med hvarandra, att de senare i vissa fall måste komplettera de förra. Att under sådana förhållanden den sönderdelning af inspektionsåliggandena, som här blifvit ifrågasatt, icke kan verka till det nära samband, som bör förefinnas emellan undervisningen i land och öfningarne ombord, för att dessa så magtpåliggande delar af tjensten skola bäst befordras, som om inspektionsåliggandena handhades af en och samma person, synes mig vara obestridligt.

Beträffande föredragandens för militärärendena i marinförvaltningen inspektionsåligganden, torde det i disciplinärt afseende ej vara fullt lämpligt, att förenämnde person, en kommendör, skulle komma att öfvervaka öfverordnads åtgöranden i tjensten, hvilket skulle blifva förhållandet, då antagligen stationernas skolor jemte skeppsgosseskolan tillförene som hittills komma att stå under respektive stationsbefälhafvares inseende och stationsbefälhafvarebefattningen i Karlskrona skulle komma att innehafvas af en flaggman.

Af dessa skäl anser jag att vapnets fördel bäst befordras om inspektionen af flottans fartyg, öfningar och undervisningsverk uppdrages åt en och samma person, äfvensom att han, vid de ärendens behandling i marinförvaltningen, som beröra öfning och undervisning, bör ega säte och stämma derstädes, såsom varande den person, som bäst borde känna tjenstens kraf i detta hänseende.

§ 29.

Personalens fördelning. Enligt den af komitén antydda fördelning af tjensteåligganden, som nu tillhöra chefens för flottans militärpersonal embete, att öfverflyttas på denna expedition, som den ansvarsfulla tjenst i öfrigt det tillkommer denna expedition att utöfva, synes det hafva varit mera öfverensstämmande med dessa tjensteåliggandens beskaffenhet om såsom chef för expeditionen föreslagits en kommendör i stället för en kommendörkapten.

Marinförvaltningen. För den händelse den af mig angående inspektörsbefattningarna uttalade åsigt, att de böra utöfvas af en och samma person, äfvensom den af komitén uttryckta mening, att det icke gerna skulle låta sig förena med föredragandens för militärärendena öfriga tjenstepligter att jemväl inspektera fartyg, öfningar m. m., skulle vinna nådigt afseende, skulle inspektörsåliggandet helt och hållet komma att utgå från nämnda föredragandes tjensteuppgifter. I sådant fall torde, liksom för öfriga föredragande, såsom föredragande i militärärenden jemväl kunna upptagas en kommendörkapten i stället för en kommendör, så mycket hellre som alla ärenden skola behandlas kollegialt.

Flottans fartyg. Tabellen, utvisande hela den för flottan, jemte dennas andel i sjöfästningarnas besättningar, erforderliga personal, bil. A, n:r 11, upptager regementsofficerare af Kongl. flottan

	Flaggmän.	Kommen- dörer.	Kommendör- kapten.
Flottans fartyg.....	—	3	13
Fasta minförsvaret	—	—	2
Öfverstyrelsen och stationerna...	2	3	5
Sjöfästningarna	—	—	2.
	Summa 2	6	22.

Vid denna tabells jemförelse med tabellen, utvisande personalbehovet för den flytande materielen samt för det fasta minförsvaret, bil. A, n:r 9, måste slutas, att, som stabens sammansättning icke synes vara uppgjord enligt för densamma nu gällande bestämmelser, i staben upptagna kommendörer måste ingå derstädes, den ena såsom högste befälhafvare och de öfriga såsom eskaderchefer.

Under antagande att nyssnämnde tabell är uppgjord med afseende å krigsbehovet, förefaller det som om de båda flaggmännen endast tillkommit för landtjenstgöring, den ena för att vara chef i marinförvaltningen och den andra stationsbefälhafvare i Karlskrona. Då

komitén, som det vill synas, ansett ofvannämnda befattningar så magtpåliggande, att de besatts med officerare af flaggmans grad, lärar väl ändock uppdraget att som högste befälhafvare föra materielen mot fienden vara ännu viktigare och bordt anförtros åt en flaggman i stället för en kommandör; så mycket hellre som den i meranämnda tabell upptagna flytande materiel uppgår till 70 fartyg och båtar, och då härtill komma fasta minförsvaret och sjöfästningarne vid Karlskrona, uppgår hela den personal, som skulle komma att stå under högsta befälhafvaren, till omkring 3,500 man, hvaraf 2 kommandörer, 17 kommandörkaptenar och 178 kaptenar och subalternofficerare.

Det vill derföre synas, som såväl tjenstens som kårens bästa bättre blifvit tillgodosedd, om i det nu föreslagna officersantalet, § 5, upptagits 3 flaggmän och 5 kommandörer i stället för 2 flaggmän och 6 kommandörer, såsom mera öfverensstämmande med krigsbehofvet för besättande af de högre befälsplatserna.

Komitén föreslår i § 2: »Till flottan höra det fasta minförsvaret äfvensom sjöfästningarne vid Karlskrona (Kungsholmen, Vestra Hästholmen, Kurrholmen och God Natt), hvilka under krigstid erhålla sin infanteribesättning från hären».

Sjöfästningarne.

Den af komitén här uttalade åsigt kan jag icke dela utan anser det skulle vara en väsendtlig fördel både för flottan och armén, om hela fästningsbestyret tillhörde det sednare vapnet, så mycket hellre som sjöfästningarne vid Vaxholm och Oscar Fredriksborg helt och hållet stå under landtförsvarets administration; och hvilket äfvenledes lärar blifva fallet med befästningarne vid Hvita Krog, äfvensom med dem som komma att uppföras på Karlskrona omgifvande öar. Komitén har visserligen yttrat sig i förenämnda syfte, men dock ansett, att sjöfästningarne vid Karlskrona böra som hittills tillhöra flottan.

Hade komitén kunnat föreslå för fästnings- och garnisonstjenstens bestridande i Karlskrona en särskild afdelning af stammen, skulle jag icke haft något att erinra mot komiténs förslag, men då detta svårigen kunnat låta sig göra med den af komitén föreslagna organisation af personalen, synes mig att ett sådant förhållande som, för den händelse komiténs förslag vinner nådig stadfästelse, då skulle komma att uppstå, nämligen att flottan med sina knappa penningetillgångar derigenom skulle blifva tvungen att bekosta sjööfning på en så stor del af dess stam, officerare 10, underofficerare 10 och manskap 386, omkring $\frac{1}{6}$ af hela manskapsstammen, bil. A, n:o 11, afsedd att användas till fästningstjänst, hade bort på det kraftigaste talat för en motsatt åsigt till den af komitén uttalade, sidan 46.

§ 44.

Inqvartering.

»Inqvartering utgår, hvad beträffar officerare och underofficerare, antingen in natura eller med bidrag i penningar till dem, hvilka innehafva i bifogade stat (bil. A, n:o 17) upptagna militära befattningar».

Med afseende härå anför komitén, sid. 129: »1877 års riksdag medgaf, i afsigt att bereda någon förbättring i officerskårens aflöning, att sådana till stationerna kommenderade kaptener och subalternofficerare, hvilka icke voro innehafvare af ständig befattning i land, skulle ega rätt att uppbära inqvarteringsbidrag, hvilket utgått till belopp af 300 kronor vid Karlskrona station samt 400 kronor vid Stockholms station, efter år räknadt. Af denna aflöningsförmån kunde emellertid icke alla blifva delaktiga; och då komitén, genom förslaget om full dagaflöning för en hvar, som vistas på sin station, sökt att bereda en ersättning, som skulle komma alla lika till godo, har komitén jemväl ansett sig böra föreslå, att förberörda tillfälliga inqvarteringsbidrag måtte upphöra och att endast med de i öfverstyrelsen eller vid stationerna förekommande befattningar, hvilka äro afsedda att under längre tid innehafvas af samma person och alltså icke föranleda till blott tillfällig kommendering, rätt till inqvartering in natura eller bidrag dertill i penningar skulle likasom hittills vara förenad».

Komitén har här i motsats mot ofvannämnda riksdagsbeslut genom borttagande af det tillfälliga inqvarteringsbidraget i stället åstadkommit en väsendtlig nedsättning uti de flesta kapteners och subalternofficerares löneförmåner, alldenstund, äfven med den tillökning i dessa grader, som komitén föreslagit, de allra flesta af dem sannolikt komma att vara i tjänstgöring och således i alla fall skulle komma i åtnjutande af full dagaflöning.

De skäl, komitén anför, sidan 127, för förslaget om full dagaflöning, synas mig ega sin fulla giltighet utan att som vederlag därför det tillfälliga inqvarteringsbidraget behöft borttagas.

Ibland de skäl, komitén åberopar för utgåendet af den fulla dagaflöningen, är äfven det att, förutom den i stat bestämda dagaflöning, som vid härens garnisonsregementen intjenas af alla, åtnjuter hvarje officer jemväl inqvarteringsersättning, under det att vid flottan inqvartering in natura eller inqvarteringsbidrag medföljer endast vissa tjänstebefattningar.

Då således härå framgår, att härens garnisonsregementen, äfven med afseende å åtnjutande af inqvarteringsbidrag, äro vida bättre lot-

tade än flottan, synes det varit billigt att komitén jämväl i detta hänseende sökt minska nuvarande missförhållande i stället för, som nu skett, genom den föreslagna minskningen af nu utgående inqvarteringsbidrag ännu mera öka omnämnda missförhållande.

Uti nådiga brefvet af den 10 Juni 1881 har Eders Maj:t, som ansett det billigt att för framtiden den förändring i då gällande stat vidtoges att äfven de officerare, som kommenderades till tjenstgöring vid militärdepôtterna för genomgående af der inrättade undervisningskurser eller å varfven i ändamål att vinna utbildning i varfstjenstgöringen, i likhet med öfriga tjenstgörande, hittills å stat upptagna officerare, blifva berättigade till åtnjutande af inqvarteringsbidrag, funnit godt i nåder anbefalla uppgörande af förslag till aflönings- och arvodesstat för flottans militärdepôtter och varf i nämnda syfte, iakttagande att deruti upptaga det antal officerare, som för nämnda tjenstgöring kunna beräknas ifrågakomma.

På den grund att inqvarteringsbidraget vid flottan, såsom utgående endast till vissa tjenstebefattningar, väl egentligen måste betraktas såsom ersättning för innehafvande af mera maktpåliggande befattning eller trägnare tjenstgöring, jemte de skäl jag ofvan haft nåden anföras, anser jag, att det tillfälliga inqvarteringsbidraget fortfarande bör utgå enligt enahanda bestämmelser, som för detsamma nu äro gällande, med det tillägg, att officerare tillfälligt tjenstgörande i öfverstyrelsen till det antal, som i stat kan komma att upptagas, jemväl måtte komma i åtnjutande af nämnda inqvarteringsbidrag.

§ 46.

»Under sjökommendering förhöjes den i §§ 38, 39 och 40 bestämda dagaflöning med 50 procent för personalen vid de militära kårerna samt läkarestaten.» *Sjöaflöning.*

Komitén anför med afseende härå, sidan 131: »Såsom bekant utgöres förmåner under sjökommendering för det närvarande af sjöaflöning, hvilken utgår med ett belopp motsvarande dagaflöningen, förhöjd med 50 procent, samt för officerare med vederlikar och kadetter af dietpenningar och för underofficerare äfvensom manskapet af skeppsportion, hvartill komma dels för manskapet i vissa fall uppmuntrings-penningar, dels under längre sjötåg ytterligare förhöjning i sjöaflöningen».

»Så har komitén icke funnit anledning att tillstyrka nedsättning i de förmåner, hvilka under sjökommendering nu äro medgifna. För-

denskull äro de allmänna stadganden angående sjöaflöning m. m. dylikt, hvilka i § 46 finnas intagna, affattade i enlighet med härför nu gällande bestämmelser.»

Hvad komitén här anför angående sjöaflöningen, att den för det närvarande skulle utgå med ett belopp motsvarande dagaflöningen förhöjd med 50 procent, måste grunda sig på ett misstag.

Då såväl komiténs motiver som slutpåstående för här citerade §:s lydelse grunda sig på det antagande, att sjöaflöningen för det närvarande utgår med ett belopp motsvarande dagaflöningen förhöjd med 50 procent; och då komitén till följd deraf inskränkt sig till att endast icke tillstyrka nedsättning i de förmåner, hvilka under sjökommendering nu äro medgifna och således ej heller vidrört den förhöjning i dagaflöning för manskapet under sjökommendering, som genom den föreslagna § skulle tillkomma, får jag på de skäl, komitén anført mot minskning i de nu under sjökommendering bestådda förmåner, på det varmaste framhålla önskvärdheten af att § 46 måtte få bibehålla sin af komitén föreslagna lydelse.

Enligt bil. A, n:o 22, upptagande uträkning af den kostnad 50 procents förhöjning i dagaflöning under sjötåg medför, befinnes minskolan icke vara intagen i deruti gjorda beräkning, hvarigenom denna tabells slutsumma, kronor 58,615.50, skulle komma att ökas med kronor 9,108.

Stockholm den 28 Oktober 1882.

Underdånigst

P. VIRGIN.

Chef för flottans militärpersonal.

Rob. v. Hedenberg.

Öfverkommendanten i Karlskrona.

Till Kongl. Maj:t.

Genom nådig remiss af den 24 sistlidne Augusti anbefald att till Kongl. Maj:t så fort ske kan och senast den 1 nästkommande November inkomma med underdånigt utlåtande öfver bestämmelserna i §§ 24—27 uti det af särskilda komiterade uppgjorda förslag till grunder för ordnande af Sveriges sjöförsvär, äfvensom öfver hvad uti nämnde förslag i öfrigt angår öfverkommendantens i Carlskrona embetsförvaltning, får jag till åtlydnad häraf i underdånighet anföra följande:

Likasom i allmänhet vid försök till reformer inom de olika grenarne af statsförvaltning den gamla satsen, att förändringar icke alltid äro förbättringar, vunnit bekräftelse, synes ock detta i hög grad vara händelsen med de reorganisationsförslag, hvilka under senaste tvenne decennier vidtagits med afseende på detta lands sjöförsvärsväsende. Derom vittna tillräckligt de talrika ändringar, som vid tillämpningen af de nya reglementariska föreskrifterna befunnits och befinnas nödvändiga och hvilka oftast återföra ärendenas gång i samma spår utur hvilka de blifvit ryckta. Så har, på sätt komiterade i det underdåniga betänkandet framhållit, förhållandet varit med försöken att omordna flottans ekonomiska öfverstyrelse och så torde ock snart blifva nödvändigt med afseende på stationernas styrelse. Men i detta förhållande synes mig icke ligga något så oförklarligt.

All fredsorganisation måste ju i främsta rummet afse att så inrätta ärendenas behandling att, då kriget utbryter, denna med största

skyndsamhet, kraft och säkerhet må kunna ega rum. I detta afseende hade de män, hvilka efter krigenas slut i början af detta århundrade föreslogo och faststälde de grunder, hvarefter svenska sjövapnet borde styras, en erfarenhet, som nutidens organisatörer sakna och af detta skäl blef ock det år 1836 i nåder fastställda »Reglemente för Styrelsen och Ekonomien vid stationerna af Kongl. Maj:ts flotta», hvilket kan anses såsom en sammanfattning af den under krigsåren vunna erfarenheten, det till sina hufvudgrunder bästa af alla dem, som under senare tider varit gällande. Visserligen är det sannt att sjövapnets utveckling under dessa senare årtionden nödvändiggjort många förändringar och tillägg i styrelse-reglementet, men den i berörda reglemente fastställda grund för magtfördelningen emellan öfverstyrelsen och stationernas styrelse skall säkerligen befinnas den enda, som med fördel kan följas då flottans krafter en gång behöfva till sin största förmåga utvecklas. Väl vore derföre ock om under fredens dagar personalen vunne sådan vana vid och tillit till reglementets tillämpning, att tidspillan, tvekan och osäkerhet icke blifva rådande vid krigets utbrott.

Efter att sålunda hafva i underdånighet uttalat dessa allmänna åsigtër, går jag att öfver de i nådiga remissen omnämnda paragrafer i underdånighet anförä:

hvad först angår § 24:

då, enligt hvad komiterades underdåniga förslag, i hvilket jag i underdånighet instämmer, chefen för Sjöförsvarsdepartementet skall vara flottans chef — samt följaktligen den nuvarande befattningen af chef för flottans militärpersonal kommer att upphöra — blifver en följd häraf att stationsbefälhafvarembetena komma att åter upptagas och att innehafvarne af dessa embeten blifva i militäriskt hänseende Eders Kongl. Maj:t och chefen för Sjöförsvarsdepartementet samt i ekonomiskt hänseende, Eders Kongl. Maj:t och marinförvaltningen ansvarige hvardera för de dem anförtrrodde stationer. Emot den föreslagna § 24 har jag alltså icke något att anförä.

Hvad deremot angår § 25 får jag i underdånighet åberopa ett af mig i egenskap af stationsbefälhafvare härstädes under den 4 Mars 1869 till Eders Kongl. Maj:t afgifvet underdånigt yttrande (hvaraf extrakt härmed i underdånighet bifogas) rörande af särskilda komiterade afgifvet underdånigt förslag till sammansläende af stations- och varfschefsembetena härstädes. Om ock i åtskilliga hänseenden den sedan detta underdåniga utlåtandes afgifvande förflutna tiden medfört upphörande af tjenstebestyr, som då ålåg stationsbefälhafvaren härstädes, så kan å andra sidan icke heller förnekas att nya sådana för honom

tillkommit, hvilka, enligt mitt förmenande, i betydighet fullt uppväga de åligganden, som från stationsbefälhafvaren fränskiljts, hvadan de af mig i nyssberörde underdåniga utlåtande anförda skäl emot den ifrågavarande åtgärden, synas mig äfven nu vara talande. På grund häraf får jag i underdånighet afstyrka att stationsbefälhafvaren i Carlskrona tillika blifver varfschef; hvaremot jag i underdånighet instämmer i förslaget att stationsbefälhafvaren i Carlskrona tillika är öfverkommendant derstädes.

Emot § 26, som föreslår, att vid hvardera stationen skall finnas en kommandant, har jag intet att erinra.

Såsom en följd af hvad jag här ofvan i underdånighet anfört, kan jag icke instämma med komitén i dess förslag om sekreterarebefattningarnes hos militär- och varfschefen sammansläende, utan förordar jag i underdånighet, att såväl stationsbefälhafvare som varfschef härstädes få hvar sin sekreterare.

Emot den i *4:de momentet af § 27* föreslagna sammanföring af artilleri- och ekipage-departementena å varfvet under en chef, torde någon större olägenhet väl icke egentligen förefinnas, ehuru jag icke kan finna att någon nämnvärd fördel derigenom vinnes.

Då jag i underdånighet tillstyrkt att varfschefsbefattningen härstädes fortfarande bibehålles, följer deraf att jag icke kan biträda förslaget att chefen för ingenjördepartementet tillika är varfsdirektör.

Till de i *5:te momentet af § 27* förekommande förslager har jag blott att i underdånighet tillägga, att underofficerarne, fördelade på de särskilda departementen, ställas under departementschefernes närmaste befäl.

Beträffande slutligen de delar af komiterades underdåniga förslag, hvilka beröra öfverkommendantens i Carlskrona embetsförvaltning, får jag, instämmande i hvad komitén yttrar angående sjöbefästningarnes vid Carlskrona fortfarande lydande under flottan, i underdånighet åberopa de skäl härför, hvilka i ett af öfverkommendanten i Carlskrona den 17 Januari 1880 afgifvet underdånigt utlåtande i detta ämne finnas anförda.

Carlskrona. Öfverkommendantsexpeditionen den 12 September 1882.

Underdånigst

C. A. SUNDIN.

M. Hallström.

Extrakt af »Underdånigste utlåtande» gifvet i Carlskrona. Stationsbefälhafvarens kansli den 4 Mars 1869.

I afseende på den förelagda tredje frågan:

»Hvilka inskränkningar må i följd häraf kunna uti stationernas förvaltnings-, arbets- och bevakningspersonal ega rum; och bör arbetspersonalen till större eller mindre del vara ständig, samt huru stor dess styrka vid hvardera stationen?» hafva komiterade, hvad först rörer förvaltningspersonalen, »antagit att, till vinnande af ordning och redighet, oundgängligt fordras, att befälet vid stationen och varfvet föres af samma person, samt att således varfschefsbefattningen indrages, hvilket komiterade förmoda kunna ske utan att stationsbefälhafvaren blifver öfverhopad med göromål, om dels från hans befattning skiljes en del ekonomiska bestyr, hvilka enligt sin natur böra handläggas af de civila embetsmännen dels några af de varfschefen nu åliggande bestyr åläggas departementscheferne».

Reservanterne hafva deremot yttrat, att, »hvad varfschefsembetet särskildt beträffar, de anse detsamma *icke allenast öfverflödigt utan äfven skadligt*. Öfverflödigt blifver det dels i följd af varfsarbetenas inskränkning, dels ock sedan i nåder förordnats, att mariningeniördepartementschefen, som har de flesta arbetena, i allt tekniskt omedelbart lyder under öfverdirektören och för honom ansvarar, dels ock derföre, att en systematisk förenkling i förvaltnings- och redogörelsesättet fordrar borttagande af alla mellanlänkar, som kunna undvaras. *Skadligt* blifver bibehållandet af varfschefsembetet, om det, såsom hittills varit fallet, tillåtes innehafvaren af detta embete, att *direkte brevexla med öfverstyrelsen*,» . . .

»att genom varfschefsembetets indragning stationsbefälhafvarens göromål ökas i högst ringa mån, enär flera af de honom nu åliggande bestyr kunna utan skada öfverflyttas å dels departementscheferne dels öfverintendenten; att stationsbefälhafvarens kanslipersonal icke heller behöfver förökas i och för denna tillökning i göromålen, enär, enligt den underrättelse komiterade sig förskaffat, de från varfschefen i Carlskrona till förvaltningen afgångna bref under de tre sista åren i medeltal endast utgjort 90 st. om året, af hvilka de flesta komma att försvinna, om ett förenkladt anskaffningssätt för materielen antages.»

Särskildt hafva reservanterne anmärkt, att, i följd af varfschefsembetets upphörande, en icke obetydlig besparing åstadkommes genom

indragning af arvodena för varfschefen och hans adjutant samt lönerna för sekreteraren, kanslisten och vaktmästaren.

Emot det af sex komiterade sålunda motiverade förslag att indraga varfschefsbefattningen vid flottans station härstädes har en ledamot i komitén anfört en motiverad reservation.

Då fråga är om en reform af så genomgripande natur, som den att indraga varfschefsplatsen å Sveriges flottas numera enda etablissemang, synes det mig som man dervid icke endast bör taga i betraktande den kvantitativa beskaffenheten af de göromål, hvilka med denna tjänst för ögonblicket äro förenade, samt den större eller mindre penningbesparing, hvilken genom en indragning kan vinnas, utan att, och i främsta runnet, bör undersökas, dels huruvida varfschefsbefattningen är obehöflig under de förhållanden, då varfvets verksamhet på allvar tages i anspråk i och för dess hufvudändamål, flottans rustning och underhåll till landets försvar emot en anfallande fiende, dels ock om sjelfva chefsbefattningen till sin natur är af den beskaffenhet, att den lämpligen bör och kan förenas med stationsbefälhafvarembetet. Båda dessa sidor af frågan synas, åtminstone såvidt de af komiterade anförde motiver gifva vid handen, icke inom komitén hafva vunnit det afseende, de enligt min tanke förtjena, hvadan jag ock i underdånighet torde få något utförligare belysa desamma. De under senare tiotal af år inträffade krig hafva så plötsligen utbrutit, att åtminstone de mindre nationerna ofta icke hunnit att före krigens utbrott bereda sig på sjelfförsvar; att så hädanefter måste blifva händelsen i ännu större mån än tillförene är antagligt och de under djupaste fredslugn i vidsträckt skala fortgående beredelser till kriget inom snart sagdt alla Europas nationer bära för detta antagande ett, som mig synes, oemot-sägligt skäl. I afseende på sjöförsvaret utgör emellertid Sverige i detta hänseende ett undantag. Stora reduktioner såväl i hvad rörer personalens talrikhet som materielens beskaffenhet och mängd hafva måst vidtagas och de gamla samlade förråden sammansmälta dagligen allt mer och mer. Med ett ord, det har ansetts nödvändigt att, om jag så får i underdånighet uttrycka mig, sätta Sveriges sjöförsvaret på fredsfot. Men derest i öfrigt flottan anses i och för landets försvar i dess helhet ega den betydelse, att en sådan skall finnas, synes mig också i underdånighet den oundvikliga följden häraf blifva, att verksamheten i och för flottans uppbringande på krigsfot vid inträffande politiska förvecklingar af den art, att Sverige deraf beröres, måste i högst väsentlig mån ökas, samt att en vidt omfattande omtanke och erfarenhet blifva oundgängligen erforderliga hos den person, som vid ett dy-

likt tillfälle måste utöfva tillsyn öfver och bära ansvaret för arbetena å varfvet. För utvecklandet af en dylik hastigt påkommande verksamhet, erfordras ock enligt min underdåniga tanke att *då* redan ega en fullständig kännedom om arbetsmetoder och personalens förmåga att verkställa de förekommande arbetena.

Vid ett dylikt tillfälle måste dock jemväl uppstå en så betydligt ökad verksamhet för stationsbefälhafvaren i och för hans egentliga åligganden såsom befälhafvare för personalen samt i och för ordnandet af Carlskrona försvarsanstalter, att enligt min tanke det blefve alldeles omöjligt för honom att åt varfvets speciela tillsyn egna någon tid. Förutsättandet att en person skulle kunna och hinna samtidigt fullgöra så olikartade åligganden, synes mig innebära en öfverdrifven tillit till hans förmåga, och skulle det otvifvelaktigt, om sådant honom anbefaldes, leda till men icke allenast för honom sjelf utan ock för Eders Kongl. Maj:t och fäderneslandet, enär derigenom en ansvarighet komme att honom åläggas öfver hans krafter, nemligen att på en gång öfvervaka och tillse alla de detaljer, hvaruppå anbefalda förrättningars utförande i sin helhet beror.

En varfschef i Carlskrona är derföre, enligt min underdåniga tanke, vid krigstillfällen eller större rustningar alldeles oundgängligen behöflig; och att då dertill utse en af departementscheferne möter den olägenhet, att till dennes efterträdare en vid departementschefsbefattningen ovan person måste utses, ehuru likväl äfven departementscheferne måste för att kunna väl fylla sina platser vid ett dylikt tillfälle ega vana och erfarenhet.

Men äfven under vanliga förhållanden, då någon så beskaffad ökad verksamhet icke råder på varfvet, synes mig dock behofvet oundgängligen fordra, att den person, på hvilken ansvaret lägges för varfsarbetenas behöriga drift och materielens vård samt hushållning med effekter jemte bevakning och tillsyn till förekommande af försnillningar och tillgrepp, dagligen och stundligen är satt i tillfälle att sjelf förvissa sig om efterlemnaden af de order och föreskrifter, han till dessa ändamåls vinnande utfärdar. Skall en stationsbefälhafvare förrätta de åligganden, vare sig komiterade eller de trenne reservanterne föreslagit, och derjemte hädanefter såsom tillförene tillika alla de öfriga tjenstestyr, honom åligga, kan en sådan tillsyn å varfvet af honom omöjlig utöfvas, och han blir då blott till namnet varfschef utan att i sjelfva verket kunna bära ansvaret för hvad derstädes uträttas eller uraktlåtes.

Såsom bevis för detta mitt påstående torde det i nåder tillåtas mig att härnedan i underdånighet uppräknå några af de särskildta åligganden, hvilka dels enligt komiterades förslag skulle tillkomma stationsbefälhafvaren dels ock dessutom på grund af andra redan gällande nådiga författningar och reglementen honom åligga.

Enligt § 1 af komiterades reglementsförslag skall han i disciplinärt hänseende ansvara för stationen. Enligt § 2 af samma förslag tillhör det honom att befrämja flottans ändamålsenliga utveckling, bibehålla personalen i öfning och skicklighet för tjensten, vaka öfver stationens säkerhet, samt, såvidt på honom ankommer, städse hafva flottan med dess tillbehör i tjenstbart skick, allt med användande af de genaste och minst kostsamma medel; han skall i tid uppgifva hvad för dessa ändamål, med iakttagande af möjligaste sparsamhet, må erfordras, äfvensom i första hand ansvara för hushållningen med samt redovisningen af de till hans disposition ställda medel och effekter.

Enligt första delen af denna 2 § åligger det således stationsbefälhafvaren, såvida han skall kunna befrämja svenska flottans ändamålsenliga utveckling och bibehålla personalen i öfning och skicklighet för tjensten, dels att oafåtligen med sin uppmärksamhet följa utvecklingen af andra länders sjökrigsväsende, för att i dessa afseenden hos Eders Kongl. Maj:t göra de framställningar, hvartill särskildta förhållanden kunna gifva anledning, dels att vid alla tillfällen, då inspektioner vare sig af de från sjöexpeditioner hemkommande fartygens besättningar eller i exercisskolan eller vid andra å stationen förefallande öfningar eger rum, *sjelf* förvissa sig om underlydandes tjenstbarhetsgrad.

Enligt senare delen af nyssnämnde § måste han i och för hushållningen med samt redovisningen af de till hans disposition ställda medel och effekter, med kännedom om *alla* behof vid stationen, följa med största uppmärksamhet de *redogörande* tjenstemännens verksamhet.

Men utom dessa redan vidsträckta och i och för sig särdeles makt-påliggande föremål för en stationsbefälhafvares verksamhet under en tid, då de mest genomgripande förändringar snart sagdt dagligen inträffa inom sjöväsendet, åligger det dessutom stationsbefälhafvaren i Carlskrona, att i egenskap af chef för flottans militärdistrikt och öfverkommandant vara fullkomligt förtrogen med de planer och anordningar i afseende å etablissementets och stadens försvar, som af Eders Kongl. Maj:t kunna uppgöras och vidtagas, samt att, i egenskap af ordförande i amiralitets-, barnhus- och folkskoledirektionen, i amiralitetskrigsmanskassans, i stationens underofficers- och skeppsgosseskolas styrelser,

med uppmärksamhet följa alla dessa inrättningsars verksamhet och i direktionernas sammanträden närvara.

Enligt den från och med innevarande år tillämpade nya strafflag och disciplinstadga för krigsmagten har jemväl stationsbefälhafvarens åligganden blifvit ökade derigenom att en del af de vid stationens krigsrätt ådömda straff af honom skola förvandlas i annan straffart; och skulle nu dessutom ytterligare bestraffningsrätten öfver varfspersonalen jemväl åläggas stationsbefälhafvaren, komme en väsendlig del af hans tid att upptagas endast af dessa nya åligganden.

En ytterligare stationsbefälhafvaren åliggande skyldighet, hvilken i icke ringa grad upptager hans tid, är den att i egenskap af öfverkommendant i Carlskrona och chef vid flottan emottaga uppvaktningar och besök af ej allenast alla till sjöförsvaret hörande officerare och andra underlydande utan ock af hvarje till staden ankommande annan officer eller embetsman.

Den af komiterade uttryckta *förmodan* att indragning af varfschefsembetet kan ske utan att stationsbefälhafvaren blifver öfverhopad af göromål, synes mig, på grund af hvad ofvan är anfördt, stödja sig på en felaktig uppfattning af stationsbefälhafvarens göromål i och för de skyldigheters *verkliga* uppfyllande, hvilka komiterade föreslagit böra för honom qvarstå; och obestriddigen skulle, i händelse komiterades förslag så i ena som andra hänseendet i afseende på stationsbefälhafvare- och varfschefsplatsernas sammanförande vinner nådigt afseende, i stället för att, såsom komiterade antagit, ordning och redighet vunnas, motsatsen inträffa, ty stationsbefälhafvaren komme i detta fall att blifva så väl detta som varfschef blott till namnet och icke i verkligheten, då den *tid* och *förmåga*, som skulle fordras för att vederbörligen uppfylla de med båda befattningarne förenade skyldigheter och åligganden, icke *kunna* stå en person till buds.

De tre reservanterne hafva såsom motiv för varfschefsembetets sammansläende med stationsbefälhafvarembetet anfördt, att »den senares göromål genom det förras indragning skulle ökas i högst ringa mån, enär flera af de honom nu åliggande bestyr kunna utan skada öfverflyttas å dels departementscheferna dels öfverintendenten.» Men hvilka af stationsbefälhafvarens hufvudsakliga bestyr hafva de i sitt förslag till reglemente från honom öfverflyttat? Jo skyldigheten att tillse, det inga inbetalningar eller utbetalningar ur kassan ske utan hans skriftliga ordres.

Emellertid hafva samma reservanter föreskrifvit i § 2 momentet 4, att stationsbefälhafvaren skall i första hand *ansvara* för hushållnin-

gen med och redovisningen af de till hans *disposition* ställda medel och effekter. Huru skall ett sådant ansvar rimligen kunna påläggas stationsbefälhafvaren, då han sålunda ej ens behöfver eller får veta hvilka medel af kassören emottagas eller utbetalas?

Vidare hafva reservanterne föreslagit, att stationsbefälhafvaren skulle befrias från skyldigheten att underteckna beviljade requisitioner ur de under hans disposition stående förråder.

Men hvad tid upptaga väl dessa namnteckningar i jämförelse med hans öfriga bestyr? I åtskilliga fall hafva deremot hans skyldigheter i egenskap af stationsbefälhafvare i vida betydligare mån blifvit föreslagne att ökas, till exempel: genom pröfningen af *alla* i och för stationens behof vid skeende upphandlingsauktioner afgifne anbud, ett ganska betydligt arbete, som nu åligger förvaltningen af sjöärendena; genom en oftare inventering af kassan; genom att ovilkorligen alltid sjelf inspektera från sjöexpedition hemkommande fartyg samt genom att tillse, att häktade personer icke sakna biträde till uppsättande af besvär och böneskrifter m. m. m. m.

Ibland de af de trenne reservanterne ytterligare anförde motiver för varfschefsembetets indragning torde äfven följande strof erfordra en närmare granskning:» Stationsbefälhafvarens kanslipersonal behöfver icke heller i och för denna tillökning i göromålen förökas, enär, enligt den underrättelse, komiterade förskaffat sig, de från varfschefen i Carlskrona till förvaltningen afgångna bref under de tre sista åren i medeltal endast utgjort omkring 90 stycken om året, af hvilka de flesta komma att försvinna, om ett förenkladt anskaffningssätt för materielen antages.»

Den med saken mindre förtrogne kan häraf lätteligen draga den slutsats, att den enda tillökning i stationsbefälhafvarens kanslis göromål, som genom indragningen af varfschefsembetet komme att uppstå, blefve expedierandet af de utaf dessa 90 skrivelser till förvaltningen, hvilka skulle komma att återstå, sedan nya reglementet blifvit gällande.

Huru fullkomligt vilseledande en sådan uppgift kan vara, inses deremot lätt af hvar och en, som har kännedom om de många andra skrivelser och framställningar i tjensteärenden, hvilka från öfverstyrelsen, departementschefer, fartygschefer, leverantörer och underlydande i allmänhet såväl nu inkomma till och besvaras af varfschefen, som ock framdeles alltid måste komma att qvarstå, hvem än erhöles chefskapet å varfvet. Ty icke lära väl alla dessa myndigheter och individer kunna muntligen framföra allt, hvad under tjenstens gång dem åligger att

meddela varfschefen i afseende på sig yppande behof af effekter och materialier och dagsverken, anstånd med leveranser m. m., helst frågorna oftast röra penningutgifter, och således alltid i och för verifikationers erhållande måste skriftligen besvaras. Enligt den uppgift jag från sekreteraren i varfschefsexpeditionen infordrat och härhos i underdånighet bifogar, har antalet af de i varfschefens kansli handlagda mål under de sist förflutna fem åren utgjort i medeltal årligen:

Inkomna bref och memorial	1,311	stycken.
D:o besigtningansökningar	483	»
Afgångne skrivelser	369	»
D:o leveranskontrakter	60	»
	2,223	stycken,
hvertill komma resolutioner å requisitioner och kom- pletteringsdokument (icke intagne i diarium) minst	1,500	»
Summa expeditioner 3,723 stycken.		

Om ifrån denna summa derföre drages antalet af de skrivelser till förvaltningen, hvilka reservanterne antagit till större delen komma att försvinna eller 90, *återstår dock ett antal af 3,633 expeditioner.*

Åsyftar deremot den nyss anförda strofen *endast* att motivera, det någon tillökning af stationsbefälhafvarens kanslipersonal icke blir behöflig, om varfschefsbefattningen förenas med stationsbefälhafvarembetet, så synes mig deraf tydligen framstå, att denna personal för närvarande är för stor, om den ej behöfver ökas, då denna betydliga tillökning i skrifveri påläggas densamma och att således en reduktion af denna personal skulle vara möjlig, derest stationsbefälhafvare- och varfschefsembetena icke förenas.

Slutligen hafva reservanterne särskildt anmärkt, att i följd af varfschefsembetets upphörande, en icke obetydlig besparing åstadkommes genom indragning af arvodena för varfschefen och hans adjutant samt lönerna för sekreteraren, kanslisten och vaktmästaren vid varfschefens kansli.

Denna besparing kan lika väl till stor del ega rum, äfven om varfschefsembetet bibehålles, då, i följd af de något minskade skrifgöromålen hos denne, sekreteraren utan tvifvel kan indragas och, enligt hvad ofvan är anfördt, kanslisten hos stationsbefälhafvaren väl kan öfverflyttas till varfschefen att honom biträda, emot det att en renskrifvare för stationsbefälhafvarens civilexpedition består.

Adjutantsarvodet behöfver fortfarande i alla händelser utgå, när en adjutant icke kan ens nu vid vissa tillfällen hinna att förrätta göromålen i stationsbefälhafvarens militärexpedition, der en extra adjutant redan sedan flere år tillbaka varit anställd, dock utan arvode.

Den besparing, som skulle uppstå genom varfschefsembetets indragning, blefve i sjelfva verket alltså endast den af varfschefens arvode, arvodet till en renskrifvare och vaktmästarens lön.

Då jag nu i underdånighet yttrat mig med afseende på det quantum af göromål, som skulle komma att åligga stationsbefälhafvaren, i fall med hans embete förenades chefskapet vid varfvet, torde jag i afseende på de tvenne olika stationsbefälhafvare- och varfscheffsbefattningarnes natur i underdånighet få anföra, att jag till alla delar instämmer i hvad en reservant i komitén, öfversten i skärgårdsartilleriet m. m. von Feilitzen i sin afgifna reservation i detta afseende yttrat, med tillägg blott, att den invändning emot bibehållandet af varfschefsembetet, som i berörda reservation förmenas kunna göras, nemligen att väfven en tekniskt bildad varfschef icke kan påräknas ega fullständig insigt i alla de tekniska grenar, som vid varfvet förekomma», icke allenast kan *med samma skäl* göras emot hvarje chef inom hela flottan, från och med chefen för Sjöförsvarsdepartementet och de föreslagna byråcheferne till och med varfsdepartementscheferne, utan ock *med ännu mera skäl* göras emot det föreslagna sammansläendet af stationsbefälhafvare- och varfscheffsbefattningarne, när dervid af innehafvaren naturligtvis måste fordras insigter i såväl tekniskt hänseende, hvad varfvet angår, som i militäriskt och administrativt hänseende, hvad stationsbefälhafvarembetet rör.

Om slutligen, enligt hvad de trenne reservanterne anført, olägenheter vid stationen uppstå derigenom, att varfschefen eger rättighet att direkte brevexla med förvaltningen, synes mig afhjelpandet af dessa olägenheter vara särdeles enkelt, genom att i reglementet ålägga honom att icke vidare förbigå stationsbefälhafvaren vid någon skrifvelses expedierande till den blifvande öfverstyrelsen.

På grund af hvad jag sålunda anført kan jag icke annat än på det bestämdaste i underdånighet afstyrka, det Eders Kongl. Maj:t måtte fästa nådigt afseende vid det af komiterade uppgjorda förslag rörande varfschefsembetets indragning vid denna station, då, enligt hvad ofvan är i underdånighet ådagalagdt, en dylik åtgärd icke allenast blefve för flottan högst skadlig, utan ock komme att för innehafvaren af stationsbefälhafvarembetet medföra en sådan tillökning i tjenstepligter och

ansvar, att han dem icke vederbörligen kan fullgöra. — — — — —
— — — — —

Carlskrona. Stationsbefälhafvarens kansli den 4 Mars 1869.

C. A. SUNDIN.

G. Trägårdh.

Rätt utdraget betygas;

Carlskrona. Öfverkommendantsexpeditionen den 12 September 1882.

M. Hallström.

Adjutant.

Kommerskollegium.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Genom nådig remiss den 24 sistlidne Augusti har Eders Kongl. Maj:t anbefallt sitt och rikets kommerskollegium att, så fort ske kunde och senast den 1 nästinstundande November, inkomma med underdånigt utlåtande öfver de i ett af särskilde komiterade uppgjordt förslag till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige; och sedan kollegium till följd deraf anmodat samtliga sjömanshusdirektioner i riket att före den 1 innevarande månad till kollegium inkomma med sina yttranden i ämnet, får kollegium, med öfverlemnande härhos af de inom den sålunda förelagda tiden och sedermera intill denna dag från direktionerna för 34 af de i riket varande 43 sjömanshus inkomna yttranden, berörda nådiga befallning härmed i underdånighet fullgöra.

Då ifrågavarande lagförslag i hvad detsamma utgör föremål för kollegii utlåtande är byggt på den grund, att alla å sjömanshus inskrifne värnpligtige skola fullgöra sin beväringsskyldighet i flottan och att dennas stam skall i väsentlig mån bland desse beväringsskyldige rekryteras, innebär detta ett ordnande af rikets sjöförsvär, hvilket, derest den nuvarande båtsmansinstitutionen, om hvars lämplighet det ej tillhör kollegium att uttala något omdöme, finnes böra upphöra, synes vara egnadt att lemna en för nämnda försvar betryggande utväg. Den sjövana och tukt, som ifrågavarande värnpligtige i allmänhet redan

genom tjänstgöring i handelsflottan förvärfvat, bör nemligen göra dem företrädesvis skicklige att på den korta tid, som af ekonomiska och andra skäl måste för ändamålet anslås, vinna den för sjökrigsmanskap nödiga utbildningen. Mot oförmälda grund för sjöförsvarets ordnande hafva de sjömanshusdirektioner, som yttrat sig i frågan, icke heller haft något att erinra; direktionerna för sjömanshusen i Vestervik, Landskrona, Sölvesborg, Malmö och Christianstad hafva likväl befarat, att det af komiterade från sjömanshusen påräknade antal af manskap för flottans bemanning icke kunde till följd af sjöfolkets tjänstgöring å utländska fartyg till fullo erhållas.

Hvad i öfrigt emot merberörda grunders tillämpning uti det framställda lagförslaget hufvudsakligen anmärkts af de sjömanshusdirektioner, hvilka icke, såsom direktionerna för sjömanshusen i Kalmar, Norrköping, Halmstad, Linköping, Nyköping, Umeå, Haparanda, Falkenberg, Strömstad, Kongelf, Gefle och Sundsvall obetingadt biträdt samma förslag, skall kollegium angifva i sammanhang med den granskning af förslagets till kollegii utlåtande remitterade särskilda bestämmelser, hvilken kollegium nu går att verkställa.

§ 12 handlar om rullföringen öfver de värnpligtige, i hvilket afseende uti mom. 1 stadgas, att vederbörande mantalsskrifningsförrättare skall uppsätta fullständiga listor till grund för den stamrulla, som skall föras öfver samma värnpligtige inom hvarje kompaniområde, och att dessa listor, sedan de blifvit granskade och bestyrkta af vederbörande pastorsembeten, skola af mantalsskrifvaren insändas, behörigen transporterade och summerade, till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, och i mom. 2 föreskrifves, att direktionerna öfver sjömanshusen skola hvarje år insända uppgift å de i sjömanshusens register inskrifna värnpligtige likaledes till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, af hvilken dessa listor och uppgifter ofördröjligen öfversändas till vederbörande regementschefsembete. Af motiverna (sid. 162) vill det synas, som om komiterades mening varit, att de af mantalsskrifningsförrättaren uppgjorda listorna skulle innefatta endast värnpligtige vid hären, hvaremot de vid sjömanshusen inskrifne borde af direktionerna för dessa redovisas. Af lagförslagets lydelse framgår dock icke, att mantalsskrifningsförrättarens åtgöranden skola vara inskränkta till de värnpligtige i hären. Detta torde också vara mindre lämpligt, dels emedan mantalsskrifningsförrättaren icke nödvändigt känner, hvilka äro vid sjömanshus inskrifne, och dels emedan, under antagande att han skulle lita på förklaranden, som af enskilde gjordes i inlemnade uppgifter till mantalsskrifningen, lätteligen kunde inträffa, att åtskillige mindre sam-

vetsgranna personer genom oriktiga uppgifter komme att undgå beväringsskyldighetens fullgörande. Det lär derföre vara af nödvändighet påkalladt, att alla inom ett mantalsdistrikt bosatta värnpligtige, ehvad de skola tillhöra hären eller flottan, å mantalsskrifningsförrättarens berörda listor varda upptagna. Att sedermera bland desse värnpligtige utgallra dem, som skola såsom å sjömanshus inskrifne tjänstgöra i flottan, blir emellertid förenadt med icke ringa svårighet. Komiterade synas hafva tänkt sig, att de af sjömanshusen enligt mom. 2 lemnade uppgifterna skulle vara för ändamålet tillräckliga, så att vederbörande regementschefsembete kunde på grund af dem upprätta fullständig rulla öfver de till sjövapnet hörande värnpligtige inom inskrifningsområdet. Men då mantalsskrifningsdistrikt och sjömanshusdistrikt icke alltid eller ens i regeln sammanfalla; då sjömän, bosatta inom ett mantalsskrifningsdistrikt, kunna vara inskrifne vid ett inom ett helt annat beläget sjömanshus och skola jemlikt § 13 mom. 2 redovisas inom det inskrifningsområde, der sjömanshuset är beläget, och då ett sjömanshusdistrikt kan innefatta områden, som tillhöra ej blott olika län utan äfven skilda regementsområden, invecklas saken uti hög grad, så att de upplysningar och det bistånd, som regementschefsembetena enligt mom. 4 af ifrågavarande § hafva rätt att för de värnpligtiges redovisande och inskrifning fordra af sjömanshusdirektionerna, säkerligen komma att påkallas uti en särdeles vidsträckt omfattning, utan att ändock torde med visshet kunna påräknas en fullständig utredning i alla förekommande fall.

Direktionerna för sjömanshusen i Oscarshamn, Visby, Stockholm och Göteborg hafva också fäst uppmärksamhet på de betydligt ökade göromål och kostnader, som skulle förorsakas sjömanshusen i och för redovisandet enligt förslaget af der inskrifna värnpligtige, i hvilket afseende de tre sistnämnda direktionerna jemväl framställt anspråk på något anslag af allmänna medel, och direktionen för sjömanshuset i Carlskrona har bland svårigheterna att ordentligt redovisa sjöfolket anmärkt, att, medan en sjöman, hvilken ej under tre på hvarandra följande år gjort tjänst å fartyg, blifvit jemlikt § 16 i sjömanshusreglementet ur registret vid ett sjömanshus afförd, det kunde inträffa, att han, såsom derstädes ännu inskrifven, blifvit vid ett annat sjömanshus på- eller afmönstrad, hvarom anmälan först ett följande år inkommer, och att han således bort å förteckningen öfver de å sjömanshuset inskrifna värnpligtige fortfarande upptagas. En annan icke mindre svårighet ligger enligt kollegii förmenande deruti att, medan regementschefsembetena vid upprättandet af de fullständiga rullorna öfver in-

skrifningsområdets värnpligtige hafva, för undvikande af misstag, nödigt att känna de å sjömanshus inskrifne värnpligtiges kyrko- och mantals-skrifningsort, sjömanshusdirektionerna blott kunna uppgifva den kyrkoskrifningsort de tillhörde vid tiden för deras inskrifning å sjömanshusen, enär någon anmälan icke dit ingår om deras sedermera möjligen verkställda flyttning till annan kyrkoförsamling, och, hvad angår mantalsskrifningsorten, der denna är skild från kyrkoskrifningsorten, på sätt till följd af föreskriften i § 3 mom. 3 af nådiga förordningen angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande den 20 Juli 1861 derom att fartygsbefälhafvare och besättning, som icke i egenskap af fastighetsegare eller af särskild anledning tillhöra annat distrikt, skola mantalsskrifvas å den ort, dit fartyget hörer, synes kunna ega rum, direktionerna för sjömanshusen icke på grund af derstädes förda register äro i tillfälle att lemna någon upplysning alls i saken. För att emellertid kunna redovisa det värnpliktiga sjöfolket så tillförlitligt, som under ofvan angifna förhållanden är möjligt, böra, enligt kollegii åsigt, sjömanshusdirektionerna berättigas att, liksom mantalsskrifningsförrättarne, före insändandet af sina uppgifter till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande brevexla, der de finna sådant nödigt, med vederbörande pastorsembeten och af dem erhålla nödigt biträde.

I § 14, andra punkten, jemförd med § 19 mom. e, säges, att å sjömanshus inskrifven värnpliktig, som icke inställer sig vid inskrifningsförrättning, hvarom här är fråga, skall erhålla sin inskrifningsbok af vederbörande sjömanshusdirektion, till hvilken boken af inskrifningsnämnden öfversändes. Vid detta stadgande har anmärkts dels af direktionen för sjömanshuset i Vadstena, att det borde uttryckligen bestämmas, huruvida den värnpliktige är skyldig att sjelf eller genom annan å sjömanshuset afhämta sin inskrifningsbok, eller om direktionen skall densamma till vederbörande öfversända, dels af direktionen för sjömanshuset i Carlskrona, att derest det senare tillvägagåendet vore afsedt, detta innebure i många fall en omöjlighet för direktionen, som icke egde någon kännedom om sjömans kyrkoskrifningsort för det fall att sjömannen efter inskrifningen å sjömanshuset flyttat till annan församling. Äfven sjömanshusdirektionen i Söderhamn har fäst uppmärksamheten å svårigheten för direktionen att tillställa vederbörande inskrifningsboken, utan att dock angifvits hvari berörda svårighet skulle bestå.

Af motiveringen å sidan 162 af betänkandet vill det synas, som skulle komiterade hafva åsyftat, att inskrifningsboken borde af sjömanshusdirektionen till vederbörande öfversändas. Men då en sådan åtgärd,

om den ock genom den brevexling med pastorsembetena, hvarom ofvan nämnts, i många fall blefve för direktionen möjlig att verkställa, synes kollegium vara af behovet mindre påkallad och förenad med mycket besvär, hemställer kollegium underdånigst, huruvida ej endera af de bestämmelser, som Carlskrona sjömanshusdirektion tillika föreslagit, må vara för ändamålet lika tillfyllestgörande, nemligen antingen att inskrifningsboken skall hållas af sjömanshusdirektion vederbörande tillhanda, hvilken mening tydligt synes kunna uttryckas i lagförslaget genom ändring endast af deri förekommande orden »af vederbörande sjömanshusdirektion» till: *hos vederbörande sjömanshusdirektion*, eller att å sjömanshus inskrifven värnpliktig, som icke är vid inskrifningsförrättningen närvarande, erhåller sin inskrifningsbok, när han först inställer sig till beväringstjenstens fullgörande.

Hvilka de »vederbörande tjenstemän» äro, som enligt sista punkten uti ifrågavarande § 14 skola införskaffa de värnpligtiges prestbetyg, har icke närmare beskrifvits; men för den händelse, att desse, hvad de å sjömanshus inskrifne värnpliktige beträffar, skulle vara sjömanshusens tjenstemän, synes den rättighet, hvarom kollegium här förut yttrat sig, för sjömanshusdirektionerna att brevexla med och erhålla upplysningar från vederbörande pastorsembeten blifva så mycket mera nödvändig.

I § 17, mom. b medgifves ett års uppskof med vapenöfning under fredstid åt sådan vid sjömanshus inskrifven värnpliktig, som enligt intyg från sjömanshusdirektionen är förhyrd för längre resa å handelsfartyg och till följd deraf icke utan väsentlig olägenhet kan, så länge resan fortvarar, inställa sig. Vid detta stadgande har anmärkts af direktionen för Carlskrona sjömanshus, att det vore hårdt att icke under fredstid antaga värnpliktig sjömans bortovaro på utrikes resa såsom laga förfall för inställelse till tjenstgöring för längre tid än under första året, och af Hudiksvalls sjömanshusdirektion, att i lagförslaget saknas föreskrift om huruvida en dylik sjöman, hvilken till följd af längre sjöresa ej kan inställas till tjenstgöring, skall från sådan befrias, eller om uppskofvet må för honom förlängas. Men kollegium finner, i betraktande af hvad komiterade å sidorna 164 och 165 anført rörande detta ämne, de gjorda anmärkningarne icke skäligen böra förtjena afseende.

Deremot biträder kollegium den af Carlskrona sjömanshusdirektion gjorda anmärkning, att den tid af fjorton dagar, hvilken i § 20 stadgas för anförande af besvär öfver inskrifningsnämndens beslut, är alltför kort, så att en värnpliktig, som vore stadd på utrikes sjöresa, blefve i många fall rättslös emot sagda beslut.

Emot stadgandet i § 27 att värnpliktig vid flottan skall vara skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid högst 90 dagar under första året hafva yttrat sig direktionerna för sjömanshusen i Norrköping, Carlshamn, Luleå, Vesterås, Lidköping, Christianstad, Piteå och Visby, hvilka alla ansett utbildningstiden böra bestämmas till högst 60 dagar, dels emedan här afsedda värnpliktige redan förut voro öfvade och fortfarande öfvades i sjömansyrket, dels emedan genom den föreslagna längre tjenstgöringen värnpliktig ginge miste om en betydlig och ofta för familjs underhåll erforderlig inkomst samt beröfvade handelsflottan nödig bemanning, dels ock på den grund att värnpligts-tjensten i flottan vore mera betungande än i hären, enär den värnpliktige i den senare kunde efter slutad öfning genast återgå till sitt yrke, men sjömannen efter samma tid, då seglationen redan närmade sig till slutet, mera sällan kunde erhålla anställning.

Flere andra sjömanshusdirektioner hafva äfven uttalat farhåga att värnpligtens fullgörande skulle förorsaka brist på erforderligt och dugligt manskap för handelsflottan; hvaremot direktionen för sjömanshuset i Hudiksvall ansett uttrycket »högst 90 dagar» för öfningstidens längd böra uti ifrågavarande § utbytas mot *minst 90 dagar*, eller ock att öfningstiden borde till detta tal definitivt bestämmas.

För egen del får kollegium i underdånighet anföra, att, ehuru önskligt vore att handelsflottans intressen måtte städse i oförminskad grad kunna tillgodoses utan äfventyr för rikets försvar, och att sålunda i och för detta icke det sjöfolk, som är för handelsflottans bemanning afsedt, behöfde under så lång tid som nittio dagar vid sin kraftigaste ålder dragas bort från sina fredliga sysselsättningar, kollegium likväl, vid det förhållande att sakkunnige förklarar, att nyssnämnda öfningstid vore snarare för kort för bibringandet åt de flottan tillkommande värnpliktige af det mått utaf militära färdigheter, som för tjenstgöringen vid detta specialvapen erfordras, anser sig icke böra i underdånighet tillstyrka annan ändring i komiterades förslag uti ifrågavarande hänseende, än att, såsom direktionen för sjömanshuset i Hudiksvall jemväl anmärkt, öfningstiden i fråga bestämmas till jemnt 90 dagar.

Vid §§ 28 och 29 har nyssnämnda sjömanshusdirektion anmärkt, dels att, då en till beväringen hörande person, som tjenstgör i flottan å främmande haf och under tiden ingår i beväringsens andra uppbåd, såsom dertill hörande icke må utan riksdagens medgifvande användas utom de förenade rikenas gränser, en sådan person kunde yrka, att han blefve återförd inom rikets gränser, tilldess riksdagen annat medgäfvne, och dels att intet är sagdt om sättet, huru en värnpliktig, som

är stadd på längre utrikes sjöresa, skall till tjenstgöring inkallas. Kollegium har ansett sig böra fästa uppmärksamheten å dessa anmärknin-
gar, hvilka likväl synas kollegium icke vara af någon synnerlig be-
tydenhet.

Vid bestämmelsen i § 33, mom. 3 att värnpliktig vid flottan, som är inskrifven å sjömanshus och tillhör första uppbådet, skall, då han flyttar från ett sjömanshus till annat, derom göra anmälan hos kompani-
befälet vid så väl det ena som det andra af de kompaniömråden, inom hvilka dessa sjömanshus äro belägna, har sjömanshusdirektionen i Oscarshamn anmärkt, att sådan anmälan borde göras äfven hos sjö-
manshuset. Men då i § 14 af gällande reglemente för sjömanshusen i riket redan är stadgad, att sjöman, som vill flytta från ett till annat sjömanshus, skall före inskrifningen vid det senare styrka, att hans afflyttning från det förra blifvit derstädes anmäld, synes kollegium nyssberörda anmärkning i sitt syfte sakna befogenhet och icke böra föranleda någon ändring af komiterades förslag.

I § 45 stadgas påföljd för hvarje värnpliktig, som förfallolöst ute-
blifver från den i § 13 omnämnda inskrifningsförrättning. Enär emeller-
tid värnpligtige, som äro inskrifne å sjömanshus, enligt § 14 frikallats från inställelse vid sagda förrättning, lära ansvarsbestämmelserna i fråga icke böra gälla desse värnpligtige, hvadan en omredigering i så-
dant syfte af ifrågavarande § synes vara erforderlig.

Stadgandet i § 47 mom. 2 derom att under krigstid tjenstskyldig-
heten för vid sjömanshus inskrifven värnpliktig, som är på utrikes sjö-
resa stadd, skall inträda, så snart han anländer till svensk hamn eller sammanträffar med svenskt örlogsfartyg, har direktionen för sjömans-
huset i Carlshamn ansett böra så ändras, att sagda tjenstskyldighet endast i förra fallet må göras gällande. Det synes äfven kollegium vara betänkligt, om nämnda stadgande så tillämpades att ett örlogs-
fartyg, som å öppna hafvet träffade ett handelsfartyg, till hufvudsaklig del bemannadt med å sjömanshus inskrifne värnpligtige, kunde beröfva fartyget denna besättning och sålunda göra det redlöst för fortsättan-
det af resan. Men då man måste förutsätta, att befälhafvaren å svenskt örlogsfartyg i ett fall som detta vidtager alla åtgärder, som må vara påkallade till förekommande af skada å svensk egendom, anser kolle-
gium vid berörda stadgande utan större olägenhet kunna bero, hvarvid dock uttrycket »sammanträffar med svenskt örlogsfartyg» lämpligen torde ändras till: *dessförinnan af svenskt örlogsfartyg anträffas*.

Emot öfriga i komiterades lagförslag intagna, till området för

kollegii utlåtande hörande bestämmelser har kollegium intet att i underdånighet erinra.

Kollegium anser sig likväl böra fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet å den omständigheten att, derest merberörda förslag, med eller utan de ändringar och jemkningar, som ofvan antydts, skall blifva upphöjdt till lag, nödigt är att i sammanhang dermed, för att det påräknade antalet sjömän för flottans bemanning må med någon visshet kunna erhållas, åtgärd vidtages, som förhindrar, att de värnpliktige vid tiden för deras inställelse till inskrifning vid flottan varda påmönstrade å handelsfartyg, kanske för längre resor till utrikes ort. I detta hänseende synes det kollegium lämpligast vara, att åt första punkten i § 3 af nådiga förordningen angående sättet och ordningen för sjöfolks på- och afmönstring m. m. den 4 Juni 1868 gifves följande förändrade lydelse:

Vid besättnings påmönstrande inom riket skall tillses att — — — — — samt att, om han vid Vår flotta är anställd, eller tillhör sjöbeväringen och denna är genom allmän kungörelse eller annorlunda kallad till öfning eller krigstjänst, har sitt befäls skriftligen meddelade betyg om tillåtelse att å handelsfartyg tjenstgöra.

Hvad slutligen beträffar vissa här ofvan nämnda sjömanshusdirektioners begäran om ersättning åt deras sjömanshus för det ökade besvär och de särskilda kostnader, som skulle dem enligt ifrågavarande lagförslag tillskyndas, torde Eders Kongl. Maj:t behaga taga i nådigt öfvervägande, huruvida ej en sådan ersättning billigtvis må böra tillkomma ej blott de sjömanshus, hvilkas direktioner derå framställt anspråk, på sätt förut är sagdt, utan äfven alla öfriga, som skulle få sig enahanda skyldigheter ålagda. Då sjömanshusen i sjelfva verket äro enskilda inrättningar, hvilka, ehuru deras biträde temligen mycket anlitas för den officiella statistiken och jemväl andra allmänna ändamål, icke hittills åtnjutit något direkt anslag af allmänna medel, och på den redovisning af de värnpliktige, hvilken skulle genom ifrågavarande lag dem ytterligare åläggas, väsentligen beror, om lagen i sin tillämpning må leda till påräknade resultat, torde det jemväl ur synpunkten af det allmännas intresse vara lämpligt att statsanslag beviljas åt sjömanshusen, enär på dem såmedelst kunna ställas mera berättigade anspråk på uppgifternas tillförlitlighet.

I afseende å beloppet af berörda anslag har direktionen för Göteborgs sjömanshus för dess del begärt 300 kronor årligen, hvadan, om de öfriga sjömanshusen, hvart och ett efter antalet af der inskrifne sjömän, jemfördt med det i Göteborg inskrifna antalet, eller efter ena-

handa grunder, som jemlikt nådigt bref den 28 Juli 1824 skola följas vid fördelningen af de sjömanshusen i riket tillfallande kollektmedel, och hvilka grunder synas kollegium jemväl härvid böra tillämpas, erhöle del af det ifrågasatta anslaget, dettas hela belopp efter förhållandena under år 1880 skulle, enligt en i kollegii kammarkontor uppgjord, härhos fogad kalkyl, uppgå till endast 1,659 kronor 2 öre. Då emellertid Göteborgs sjömanshusdirektion vid angifvandet af det äskade ersättningsbeloppet synes hafva haft för ögonen blott aflöningen åt det särskilda biträde, som erfordrades för verkställande af utdrag ur sjömanshusets inskrifningsregister, utan beräkning af någon godtgörelse för det myckna besvär, som dessutom, enligt hvad kollegium i fråga om § 12 här ofvan sökt visa, obestriddigen komme att tillskyndas sjömanshusen, och då detta besvär naturligen måste ökas i den mån antalet af det vid sjömanshus inskrifna sjöfolket ökas, synes berörda anslagssumma vara alltför lågt beräknad, och hemställer kollegium underdånigst, att Eders Kongl. Maj:t må i nåder föreslå riksdagen att för ändamålet ställa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af högst 10,000 kronor.

Remissakten återställes härjemte i underdånighet, och kollegium framhårdar med djupaste vördnad,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåtar

C. FR. WÆRN.

J. U. GRÖNLUND.

L. S.
Arvid Faxe.

Stockholm den 14 Oktober 1882.

Kalkyl utvisande den summa som skulle med användande af den för 1880 års kollektmedel begagnade beräkningsgrund, anslås till stapelstäderna tillsammans, äfvensom det approximativa belopp, som skulle tillfalla hvarje stad, efter antagande att staden Göteborg skulle erhålla 300 kronor.

Calmar	skulle erhålla	84: 41.
Carlshamn	» »	32: 54.
Carlskrona	» »	12: 05.
Carlstad	» »	24: 76.
Christianstad	» »	6: 03.
Cimbrishamn	» »	29: 08.
Gefle	» »	71: 20.
Göteborg	» »	300: —
Halmstad	» »	21: 85.
Haparanda	» »	— 98.
Helsingborg	» »	93: 23.
Hernösand	» »	67: 26.
Hudiksvall	» »	10: 63.
Jönköping	» »	1: 39.
Kongelf	» »	1: 69.
Landskrona	» »	30: 01.
Lidköping	» »	1: 48.
Linköping	» »	— 33.
Luleå	» »	1: 97.
Malmö	» »	73: 89.
Marstrand	» »	14: 13.
Norrköping	» »	16: 16.
Nyköping	» »	2: 30.
Oskarshamn	» »	64: 96.
Piteå	» »	11: 77.
Stockholm	» »	290: 37.
Strömstad	» »	51: 38.
Sundsvall	» »	54: 77.
Söderhamn	» »	8: 43.
Söderköping	» »	8: 28.
Sölvesborg	» »	12: 77.
Trelleborg	» »	11: 45.

Uddevalla	skulle	erhålla.....	151: 01.
Umeå	»	»	19: 77.
Vadstena	»	»	— 55.
Varberg	»	»	5: 86.
Vestervik	»	»	22: 24.
Vesterås	»	»	— 87.
Visby	»	»	24: 32.
Ystad	»	»	22: 85.
Summa kronor			1,659: 02.

Sjömanshusdirektioner i riket.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Med anledning af Kongl. kommerskollegii skrifvelse den 29 sistlidne Augusti med deruti inneslutne komiterades uppgjorda förslag till lag om allmänna värnplikten samt med deruti för sjöförsvarets ordnande intagne bestämmelser rörande vid sjömanshus inskrifne värnpligtige, så har sjömanshusdirektionen i hufvudsak funnit lämpligast såsom uti komiterades förslag framställt blifvit, och har tillfölje derå i berörde ämne ej vidare att anföra.

Calmar sjömanshus kontor den 15 September 1882.

På direktionens vägnar:

P. E. KREUGER.

CARL HASSELQVIST.

P. A. NELSSON.

G. E. Chytræus.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Med anledning af infordradt utlåtande öfver det af komiterade för sjöförsvarets ordnande afgifna förslag till lag om vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, får sjömanshusdirektionen, som granskat berörda lagförslag, ödmjukligen tillkännagifva: att direktionen emot de bestäm-

melser hvilka i sammanhang dermed blifvit föreslagne böra af sjömanshusen i riket fullgöras, icke har något att erinra, hvaremot direktionen anser sig, i sjöfartens intresse, böra framställa önskvärdheten af öfnings-tidens inskränkande till under den i förslaget upptagna, kortast möjliga tid, enär värnpliktig genom denna tjenstgöring intill slutet af Augusti månad, icke allenast går miste om en, i förhållande till aflöningen å coopvardiefartyg, ganska betydlig och i många fall för familjs underhåll erforderlig inkomst, utan ock en måhända betänkelig brist derigenom komme att om vårtiden uppstå vid handelsflottans bemanning; hvarjemte stadgandet i 47 § mom. 2, beträffande värnpligtigs tjenstskyldighet under krigstid, vid sammanträffande med svenskt örlogsfartyg, synes böra förtydligas derhän att denna tjenstskyldighet endast må uti ifrågavarande fall inom hamnområde kunna tillämpas.

Carlshamns sjömanshus kontor den 25 September 1882.

Sjömanshusdirektionen:

S. A. PLANIUS.

S. O. SÖDERLUND.

AUG. BURMAN.

J. AUG. NORDSTRÖM.

Fr. Aug. Harms.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

I anledning af Kongl. kollegii hit aflåtna skrifvelse den 29 sistlidne Augusti, med åtföljande ett exemplar af särskilda komiterades uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten och infordrade yttrandet öfver i samma förslag intagna bestämmelser, rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, får sjömanshusdirektionen nu äran anföra:

Emot hvad komiterade i afseende å vid sjömanshusen inskrifne värnpligtiges användande för Kongl. flottans bemanning i allmänhet föreslagit och den deri förekommande fördelningen af de värnpligtige

mellan flottans stationer, har, vid den granskning sjömanshusdirektionen kunnat egna åt frågan, ingen anledning till anmärkning förefunnits och instämmer direktionen gerna i komiterades uttalade mening om att något gagn äfven för handelsflottan bör kunna härflyta af det samband som uppstår mellan örlogsflottan och handelsflottan, derest komiterades förslag till stam och reserv för Kongl. flottan varder upphöjdt till lag.

Men i afseende på några detaljbestämmelser rörande allmänna värnpligten, finner direktionen sig böra göra följande erinringar:

Då det icke sällan händer att vid sjömanshus behörigen inskrifven sjöman, i följd af att han under tre på hvarandra följande år, vid samma sjömanshus alldeles icke afhöres, och för den skull i enlighet med reglementets föreskrift blifver från sjömanshusets inskrifningsregister afförd, men icke desto mindre inträffar, att sålunda afförd sjöman åtskilliga år derefter anmäles från annat sjömanshus, såsom der under löpande året på- eller afmönstrad; så följer häraf att mycken svårighet möter för fullständig redovisning af det vid sjömanshusen inskrifna manskapet, äfven därför, att anmälanden från sjömanshusen om på- och afmönstrade sjömän, tillhörande annat sjömanshus, till dessa insändas först efter det års slut hvarunder på- eller afmönstringen egt rum.

Af samma anledning och då sjömanshuset icke får någon känedom om när inskrifven sjöman flyttar till annan församling än den han vid inskrifningen tillhörde, följer också omöjligheten för direktionen, att såsom af motiveringen i komitébetänkandet (sid. 162) synes vara meningen, »tillställa» värnpliktig sjöman den inskrifningsbok som han enligt § 14 mom. 2 skall erhålla, så framt ej dermed förstås att inskrifningsboken skall honom tillhandahållas när han anmäler sig till densammas utfående; men i så fall torde sådan afsigt böra bestämdare uttryckas om icke hellre stadgas, att med inskrifningsboks aflemnande till sådan värnpliktig må anstå till dess han inställer sig till tjänstgöring för vapenöfning.

Fullt erkännande betydelsen af komiterades uttalande i motiven (sid. 164—165) om möjliga missbruk från värnpliktig sjömans sida att genom fortsatta utrikes resor kunna undandraga sig vapenöfningens fullgörande, kan direktionen dock ej underlåta fästa uppmärksamheten på det hårda stadgande som pålägges sjömannen i lagförslaget, genom att icke medgifva hans vistande på utrikes sjöresa såsom laga förfall för uteblifvande från tjänstgöring, jemväl under fredstid, alldenstund det icke må förbises att sjömannen i allmänhet icke eger andra medel

för sitt uppehålle än dem han kan förtjena genom att antaga hyra och att han därför, serdeles om han varit overksam några vintermånader, med begärlighet vid sjöfartens första återöppnande söker finna någon anställning, utan att han kan beräkna att åter vara hemma vid den tid då årets vapenöfningar för de värnpligtige skola begynna, lika som det ganska ofta kan inträffa att den som antagit hyra året förut, i tanke att hemkomma till vapenöfningstiden, af omständigheter, alldeles oberoende af honom sjelf, kan hindras derifrån och detta likaväl vid 22 som vid 21 års ålder.

Skulle under sådana förhållanden den uteblifne sjömannen vid senare hemkomst se sig hotad med ansvar efter krigslag, så är det att befara att en ytterligare frestelse derigenom blifvit lagd till de många som finnas förut för svenskt sjöfolk att en längre tid och kanske för alltid stanna utomlands.

I lagförslagets 20 § stadgas, att besvär öfver inskrifningsnämndens beslut skola inom fjorton dagar efter beslutets meddelande skriftligen ingifvas till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet der förrättningen egt rum; men för inskrifven sjöman, som kan vara föremål för sådant beslut under det han vistas på sjöresa kanske i annan verldsdel, gifves intet undantag, hvilket förhållande, om det blefve lag, skulle göra sådan värnpliktig rättslös gent emot nämndens beslut, under det att öfrige värnpligtige kunna få sin klagan mot nämndens beslut pröfvad af inskrifningsrevisionen; hvarför någon rättelse härutinnan synes vara nödvändig.

Carlskrona den 28 September 1882.

Å sjömanshusdirektionens vägnar:

GUSTAF PETERSON.

Claës Aug. Wallbeck.

Ombudsman.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Direktionen för sjömanshuset i Christianstad har jemte skrifvelse af den 29 sistlidne Augusti emottagit ett exemplar af sjöförsvarskomiténs förslag till lag om allmänna värnpligten med anmodan att inkomma med yttrande i afseende på de i nämnde förslag intagna bestämmelser, rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige.

Förbigående allt hvaröfver direktionen ej har att yttra sig, vill direktionen genast komma till den punkt i förslaget, som har afseende derpå, att värnpligtige för öfning till sjökrigstjenst, till väsendtligaste delen böra tagas bland den del af landets befolkning, som så uteslutande gjort sjöfart till sitt yrke att de äro vid rikets sjömanshus inskrifne och kan direktionen ej utan i allo dela denna åsigt. Att af dessa emellertid en högst betydlig del alltid äro att anse såsom frånvarande på resor å aflägsna och främmande haf, har komiterade visserligen beaktat och för sådana gjort ett afdrag af 50 procent, men är direktionen af den öfvertygelse, att denna visserligen höga siffra äfven för det närvarande är att anse såsom för låg och kommer att bli det ännu mera om komiterades förslag skulle bli lag, ty säkerligen kommer i så fall många värnpligtige för undgående af en betungande vapenöfning att ännu mera än hitintill, söka anställning å sådana fartyg som göra årslånga resor emellan utländska hamnar, äfvensom å främmande nationers fartyg. Att en värnpligtigtjenst vid flottan kommer att bli mera betungande än en sådan i armén, är temligen tydligt för hvar och en med någon kännedom om sjöfartsförhållandena — den värnpligtige till lands eller i armén kan intill öfningstidens början fortsätta och vid dess slut lättare återgå till sitt yrke än sjömannen. — Redan tidigt på våren, stundom redan i Februari—Mars, börjar tillrustningarne för årets sjöfart och sannolikt blir den värnpligtige sjömannen genom lagstadganden förhindrad att å fartyg inmönstra förr än han fullgjort den honom åliggande värnpligten eller genomgått föreslagna 90 dagars öfning i sjökrigstjenst räknadt från den 20 Maj.

Efter den tiden, eller hän emot sommarens slut, blir det endast tillfälligt och undantagsvis som han under den återstående seglations-tiden kan få anställning och bereda sig någon förtjenst i sitt yrke. Det är därför på grund af denna beaktansvärda omständighet som direktionen förenar sig i de reservationer som åtfölja komiterades

förslag och hvari framhålles önskvärdheten att öfningstiden, för att blifva så litet betungande som möjligt, inskränkes till 60 dagar under första året.

Christianstad den 29 September 1882.

Å sjömanshusdirektionens vägnar:

CARL HENRICSON.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Sjömanshuset, som jemte Kongl. kommerskollegii skrifvelse den 29 sistlidne Augusti jemväl emottagit ett exemplar af underdånigt betänkande och förslag angående sjöförsvarets ordnande af den härför förordnade komité, får för dess del instämma uti hvad förslaget upptager rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, då förslaget till lag om allmänna värnpligten i öfrigt antages.

Falkenberg den 27 September 1882.

För direktionen för sjömanshuset:

AND. G. HELLMAN.

J. A. Hedén.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Med anledning af Kongl. kollegii skrifvelse den 29 sistlidne Augusti, deruti sjömanshusdirektionens yttrande blifvit infordradt öfver det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna

värnpligten, får direktionen härmed vördsamt meddela att densamma, för sin del, icke har något att vid samma förslag erinra.

Gefle den 30 September 1882.

På sjömanshusdirektionens vägnar:

P. J. HÆGERSTRAND.

A. BRODIN.

J. V. Löfvander.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Direktionen får, efter anmodan i skrifvelse af den 29 sistlidne Augusti, öfver »de i det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten intagne bestämmelser, rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige», afgifva följande yttrande:

att antalet af vid sjömanshuset inskrifvet sjöfolk visserligen på senare tiden årligen ökat sig, men att detta oaktadt, dels i anseende till, att antalet fartyg, som här påmönstra besättningar, jemväl stigit, och dels i följd deraf att ej så få sjömän årligen emigrera eller på längre eller kortare tid taga skeppstjänst å utrikes ort, tillgången på sjömän ej kan sägas mer än nätt och jemt motsvara behovet;

att med afseende härå, i händelse första årsklassen af värnpligtige, som sistlidet år utgjorde 315, skall fortfarande komma att stå i samma förhållande till hela antalet vid sjömanshuset inskrifne sjömän, som nu, det ej är osannolikt, att svårighet kan uppstå för handelsfartyg, som här påmönstra under de månader, då de värnpligtige äro inkallade till öfning, att äfven mot förhöjda hyror, få sitt behof af manskap fylldt;

att, då hela antalet af värnpligtige efter öfningstidens slut kommer att på en gång här söka sig anställning å fartyg, och detta väl inträffar under den tid på året, då denna hamn är minst besökt af sådana, det kan blifva så svårt för dem att här erhålla sådan anställning, att en del möjligen tvingas söka tjänst i utlandet och sedermera komma att qvarstanna derstädes;

att största antalet påmönstringar härstädes för såväl segel- som ångfartyg ske under föråret, och att om de värnpliktige, som sedermera under året skola öfvas, då måste afhålla sig från att taga hyra för så lång tid, att de kunna hindras fullgöra sin skyldighet att inställa sig till öfningen, en del af dem kan på så sätt nödgas gå sysslös en eller annan månad före öfningstidens början och derunder sakna förtjenst;

att sådan uppgift, som omförmäles i förslagets 12 § 2 mom., omöjligen kan å sjömanshuset hinna upprättas och insändas till Konungens befallningshafvande, innan tiden för de talrikast förekommande påmönstringarne tilländagått, d. v. s. förrän i slutet af Juni månad, enär inskrifningsregistret, ur hvilket uppgiften måste utdragas, alltjemt bör vara tillgängligt för anteckningar deri i anledning af inskrifningar och påmönstringar; men om med uppgiftens författande ej skulle kunna anstå så långt på året, finnes ej annan utväg att få den tidigare upprättad, än att vidtala någon af tjenstemännen på kontoret att mot särskild godtgörelse dermed taga befattning å sådan tid af dygnet, då inskrifningsregistret ej begagnas vid mönstringsexpeditionen; samt att, såvida nyssnämnda uppgift skall omfatta alla tjugo åldersklasserna, direktionen anser att beloppet af nämnda godtgörelse skäligen ej kan blifva lägre än 300 kronor årligen, till hvilket ändamål sjömanshuset dock saknar användbara medel.

Göteborg den 2 Oktober 1882.

Å sjömanshusdirektionens vägnar:

CARL O. KJELLBERG.

Carl F. Jacobsson.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

På den af Kongl. kommerskollegium till sjömanshusdirektionen den 29 förliden månad afgifna remiss, beträffande utlåtande om ett af

särskilda komiterade utarbetadt förslag till lagbestämmelser för vid sjömanshusen i riket inskrifne värnpligtige, meddelas:

Att detta sjömanshus direktion icke kunnat bilda sig några andra bestämmelser för ifrågavarande lag, än dem förutnämnde komiterades förslag innehålla.

Halmstads sjömanshus den 19 September 1882.

På direktionens vägnar:

CARL O. SCHÉLE.

MAURITZ WETTERLUND.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Uti skrifvelse af den 29 sistlidne Augusti affordrad yttrande öfver de i det af särskilda komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifna värnpligtige, får direktionen vördsammast utlåta att den för sin del ej har något att i omförmälda hänseenden erinra.

Haparanda den 22 September 1882.

På sjömanshusdirektionens vägnar:

ALB. KROOK.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

I anledning af Kongl. kommerskollegii skrifvelse den 29 sistlidne Augusti får direktionen rörande samma skrifvelse bilagda förslag till lag om allmänna värnpligten såsom infordradt yttrande meddela, att

det under flere år varit brist på sjöfolk, hvarigenom svårighet uppstått för vederbörande fartygsbefälhafvare att förse sina fartyg med fulltalliga besättningar, samt att, med antagande af samma förslag såsom allmän lag, denna brist skall blifva mera märkbar, helst en del sjöfolk under åren för värnpligten antagligen företaga resor med andra nationers fartyg på aflägsnare farvatten.

Helsingborg den 29 September 1882.

Å sjömanshusdirektionens vägnar:

J. C. HULTHÉN.

Ombudsman.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Då direktionen endast har att afgifva yttrande om förslaget till lag om allmänna värnpligten rörande vid sjömanshus inskrifne värnpligtige, får direktionen inskränka sig till att uttala följande åsikter:

4 § mom. 1 senare punkten säger, att »i krigstid dock endast behovet bestämmer tjenstetidens längd för det uppkallade manskapet», och 28 § 3 mom. innehåller att »utan riksdagens medgifvande må beväringens andra uppbåd icke användas utom de förenade rikenas gränser». Detta synes innebära, å ena sidan att beväringens manskap är skyldigt tjenstgöra under *krigstid* så länge behovet påkallar, men å andra sidan att, då åldern förutsätter inträde i andra uppbådet, beväringens manskap som befinner sig i tjenstgöring möjligen på aflägsnare farvatten och derunder ingå i andra uppbådet, skulle kunna ifrågasätta sin skyldighet att der tjenstgöra samt yrka att bli återförd inom de förenade rikenas gränser till dess riksdagen annat medgäfvit, hvilket skulle kunna medföra stora olägenheter för operationerna. Och hvar äro de förenade rikenas gränser på hafvet?

§ 17 medgifver under litt. b uppskof med tjenstgöring till det år, hvarunder han fyller 22 år, för å sjömanshus inskrifven värnpliktig, som etc. — — —; men om resan fortvarar längre, så att han icke vid

berörda ålder *kan* inställas till tjänstgöring, saknas föreskrift huruvida uppskofvet får förlängas eller en sådan värnpliktig från tjänstgöring befrias.

§ 27 bestämmer värnpligtigs utbildningstid vid flottan till *högst* 90 dagar under det första året. Härigenom skulle denna tid kunna tänkas blifva nedsatt huru lågt som helst; och det synes därför som borde tiden i stället bestämmas antingen till *minst* 90 dagar, eller åtminstone definitivt till detta antal dagar.

§ 29 bestämmer sättet för inkallelse till tjänstgöring; men huru skall å sjömanshus inskrifven värnpliktig, som befinner sig på längre sjöresa, till tjänstgöring inkallas?

Hudiksvall den 27 September 1882.

För Hudiksvalls sjömanshus:

P. HÅDELL.

G. SVEDBERG.

N. P. Andersson.

Ombudsman.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Sjömanshuset i Jönköping, som genom Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegii af den 29 sistlidne Augusti utfärdade skrifvelse ålagts, att öfver de i det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige meddela yttrande i omförmälda hänseende, får härmed meddela: att ehuru sjömanshusets i Jönköping direktion i de flesta fall icke kan dela de åsigter komitén uttalat är den för närvarande icke i tillfälle att i detalj yttra sig derom, dock vill direktionen åtminstone i en punkt uttrycka sin meningsskiljaktighet mot komiterades betänkande.

Det i § 27 föreslagna stadgande angående öfningstiden för bevärningen, hvarigenom en värnpliktig, ehvad han är vid sjömanshus in-

skrifven eller icke, skall för sin utbildning vara skyldig att tjenstgöra 90 dagar, ingriper mer än något i den enskildas sjelfbestämmelserätt och ekonomi, på ett sätt, som är af särdeles betydelse, synnerligast för den, som med svett och möda lefver af det lilla kapital, som ett, t. ex. af fader och två å tre söner anförtrodt litet segelfartyg inbringa dem. Den lilla skepparfamiljens existens är rätt ofta beroende af faderns och sonens gemensamma arbete, och ofta äro de ock så, för att kunna ernå förtroendet att få föra fartyg, oåtskiljaktiga, hvidan många familjer, som nära sig på inrikes sjöfart, skulle genom att sonen eller sönerne, som egentligen äro familjens stöd, blefve till 90 dagars vapentjenst kallade, komma i rätt bekymmersamma omständigheter, för att icke tala om den förlust som landets ekonomiska utveckling genom antagandet af komiténs förslag skulle komma att lida.

Folkets allmänna mening är också helt annorlunda och man borde väl i en sådan fråga som denna fästa något afseende dervid, hvilket man otvifvelaktigt också nödgas göra, ty emigrationen, som är liktydigt med utsinandet af landets arbetskrafter, skall säkerligen komma att tilltaga i allt större dimensioner.

Ehuru mycket kunde vara att tillägga har direktionen för sjömanshuset i Jönköping blott velat yrka, det fredsöfningarna, med hvad som beträffar sjöbeväringen, måtte nedsättas från de af komiterade föreslagna 90 dagar till högst 30 dagar med tillåtelse för sjöbeväring att äfven ifrån den vapenöfningen, ehvad sjömannen är för längre eller kortare resa förhyrd, vara tills vidare befriad, så framt han, genom af vederbörligt sjömanshus utfärdadt intyg, kan styrka att han icke utan väsendtlig olägenhet kan, så länge resan fortvarar, till vapenöfning inställa sig.

Jönköpings sjömanshus den 17 Oktober 1882.

DIREKTIONEN.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Direktionen för härvarande sjömanshus får härmed afgifva det yttrande öfver det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligtens utgörande af vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige att den biträder detsamma.

Kongelfs sjömanshus den 30 September 1882.

På sjömanshusdirektionens vägnar:

FR. ALB. RYDING.

G. Lorentzon.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium, Stockholm.

Med anledning af Kongl. kommerskollegii skrifvelse af den 29 sistlidne Augusti med infordradt utlåtande angående det af komiterade uppgjorda förslaget till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, får direktionen härmed äran meddela, att alldenstund vid flera tillfällen dels till följd af emigration, dels ock emedan sjöfolk ofta under en följd af år segla på utländska farvatten, det inträffat, att här liggande handelsfartyg ej kunnat erhålla fullständiga besättningar, utan nödgats från Köpenhamn taga folk, hvaribland äfven förekommit utlänningar, så att enligt direktionens åsigt det för flottans behof påräknade antalet af manskap ej kommer att kunna från sjömanshuset erhållas.

Landskrona sjömanshuskontor den 25 September 1882.

På sjömanshusdirektionens vägnar:

P. LARSSON.

Otto M. Schell.

*Utdrag af protokollet, hållet inför sjömanshusdirektionen i Lidköping
den 25 September 1882.*

§ 1.

Ordföranden föredrog Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegii skrifvelse af den 29 förliden Augusti, deri sjömanshusdirektionen anmodats att afgifva yttrande öfver komiterades i förslag till lag om allmänna värnpligten intagne bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, sedan berörde underdåniga betänkande cirkulerat inom direktionen; och vill direktionen såsom sitt yttrande i frågan biträda den mening, komitéledamöterna Ola Bosson Olsson från Maglehult och Ola Månsson från Jemshög samt A. P. Danielsson från Dystad uttalat i sina reservationer, men finna det underdåniga betänkandet och förslaget i öfrigt godt.

Som ofvan.

In fidem:

P. W. OHLSSON.

Sjömanshusets ombudsman.

Till Kongl. kommerskollegium!

I anledning af Kongl. kommerskollegii skrifvelse den 29 Augusti detta år med anmodan till direktionen att inkomma med yttrande beträffande de bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, som blifvit intagne uti af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten, anser sig direktionen härmed endast böra andraga:

att de i förbemälde hänseende uti förslaget upptagne bestämmelser icke äro af beskaffenhet att derigenom några hinder eller svårigheter böra för sjömanshusen uppstå; äfvensom, med kännedom om huru den allmänna beväringsspligten under närvarande förhållanden ofta kringgås,

att nödvändigheten bjuder, det inskrifningskontrollen skärpes, på det att hvarje sjöman i värnpliktig ålder ej måtte kunna undgå att infinna sig till behörig vapenöfning.

Linköping af sjömanshusdirektionen den 18 September 1882.

JON ASKLUND.

F. W. ÖSTERBERG.

C. S. Holmin.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Tillföljd af skrifvelsen den 29 sistlidne Augusti, åtföljd af ett exemplar utaf särskilde komiterades uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten och intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpliktige, får direktionen för sjömanshuset i Luleå äran afgifva det yttrande, hvilket blifvit infordradt, samt har i sådant afseende att anföra följande:

Direktionen uppfattar för sin del meningen icke vara annan än att utkomma med utlåtande om allmänna värnpligten blott i afseende å sjöförsvaret; och i detta hänseende anser direktionen förslaget olämpligt att läggas till grund för lag, gällande för hela riket och befolkningen i dettas olika delar, oberoende af natur och andra förhållanden, som i de olika orterna påräkna och sannolikt erfordra olika lagbestämmelser såvidt dessa, som afsigten väl är, skola kunna efterlefas, utan att en medborgare eller flere genom lagbudet betungas af större ok än hvad den öfriga befolkningen i värnpligtsväg får vidkännas.

Bestämmelserna i 39 § äro, enligt direktionens åsigt, icke på långt när väl tillämpliga för det aflägsna Norrbottens i värnpligten ingående manskap. Bland annat, och hvilket måhända bort såsom särdeles viktigt anses, förekommer ej någon bestämmelse i lagförslaget huruledes eller på hvad sätt de värnpliktige skola kunna från sina aflägsna byggar infinna sig å angifna lägerstället samtidigt med sydligare boende värnpliktig, utan att under färden till mötesplatsen ådraga sig sjukdomar genom köld och andra menliga klimatiska förhållanden, som vid

tiden för uppbrottet från hemmet i de nordliga aflägsna byggderna vanligen ega rum, blifva en följd om nordligare och sydligare Norrlands värnpligtige skola kunna samtidigt sammanträffa å öfningsställena.

I öfrigt anser direktionen flere af de utaf komiterade gjorda förslagen icke för Norrbotten och måhända ej heller för en stor del af det öfriga Norrland aldeles lämpliga att blifva till lag antagna, hvaribland angifvas de föreslagna bestämmelserna i § 53 om värnpligtigs skyldighet att för sin utbildning tjenstgöra den långa tidrymden af nittio dagar. Ett sådant lagstadgande, om det komme till stånd, skulle utan allt tvifvel utgöra ett mycket verkande skäl för emigreringen till andra verldsdelar. Direktionen tror därför att den föreslagna långa öfningstiden i fredstid, vare sig till lands eller sjös, menligt inverkar på utsigten att kunna inom landet behålla dess uppblomstrande och kraftigare befolkning. Genom den långa öfningstiden anses att handelsflottan lider genom frångående af friskt och kraftfullt manskap och hvad beträffar såväl sjöförsvaret som landtförsvaret torde det nog böra anses att såväl sjömännen som landtpersonalen efter föreslagna tjänstperiodens tilländagång icke på något sätt äro tillförsäkrade stadig utkomst i det borgerliga lifvet, men väl att en sådan uti många fall blifvit för dem omöjliggjord.

Luleå den 25 September 1882.

Å sjömanshusdirektionens vägnar:

J. A. LANDQVIST.

C. L. WALLMARK.

Ombudsman.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Till följd af Kongl. kommerskollegii skrifvelse af den 29 Augusti i år, får direktionen för Malmö sjömanshus härigenom yttra sig, rörande värnpligtige inskrifne vid härvarande sjömanshus.

Då en stor del af värnpligtige, som inskrifvas på härvarande sjömanshus, äro kyrkskrifne och hafva sin hemvist å andra orter inom riket, och dessutom flytta till ställen de icke tillhörde vid inskrifningstiden, så uppstår den olägenheten, att icke veta hvarest de kunna anträffas. Dessutom idka en mycket stor del af inskrifne sjömän sjöfart med utländska fartyg, och låter då sällan höra af sig förrän de, utslitna och krymplingar, återvända till hemorten för att yrka om understöd, o. s. v.

Malmö sjömanshus den 27 September 1882.

På direktionens vägnar:

A. WERNGREN.

Otto Westerdahl.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Direktionen för sjömanshuset i Norrköping, som i skrifvelse af den 29 nästlidne Augusti anmodats att till Kongl. kollegium inkomma med yttrande i anledning af de i det af särskilda komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten intagne bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, får i sådant afseende tillkännagifva, att direktionen anser de af komiterade föreslagna bestämmelserna ändamålsenliga och behöfliga, isynnerhet som direktionen har sig bekant, att det understundom inträffar, att värnpligtige låta inskrifva sig vid sjömanshus och tjenstgöra till sjös någon kortare tid, endast för att vinna befrielse från sin värnpligt; samt att direktionen för sin del icke har något att anmärka eller tillägga beträffande innehållet af berörde bestämmelser.

Norrköpings sjömanshus den 16 September 1882.

På direktionens vägnar:

C. J. WAWRINSKIJ.

B. C. Mobeck.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Sedan Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium, i skrifvelse den 29 nästlidne Augusti, jemte öfverlemnande af ett exemplar af det utaf särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten, anmodat direktionen för sjömanshuset härstädes, att till kollegium inkomma med yttrande, angående i bemälda komiterades betänkande intagna bestämmelser, rörande vid sjömanshusen inskrifna värnpligtige, får direktionen vördsamt sådant yttrande härmed afgifva.

Utaf de ifrågavarande förslag till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser, beträffande sjömanshusen i riket tillämnade åligganden och administrativa åtgärder, vågar direktionen för sin del endast med afseende på tiden, då värnpliktig skulle blifva skyldig att, enligt § 5 inställa sig till inskrifning i flottan, påpeka det förhållandet, att, ehuru enligt § 12 mom. 4, direktionerna för sjömanshusen skulle förpligtigas, att i allt hvad på dem ankomme tillhandagå vederbörande befäl med de upplysningar och det bistånd, som af dem kunde i och för de värnpligtiges redovisande och inskrifning äskas, det dock ingenstädes i lagförslaget finnes bestämdt föreskrifvet, att sjömanshusen i allmänhet skulle tillse det värnpligtige vid tiden för deras inställelse till inskrifning icke påmönstrades å fartyg. Det skulle nemligen hos en sjömanshusdirektion mången gång kunna uppstå tvekan huru förfaras bör i de fall, då värnpligtige antingen vid tiden närmast före eller närmast efter deras inskrifning i hären eller flottan möjligen komme att, endast för undgående af tjenstskyldigheten i beväringen, taga hyra å fartyg och af sjömanshusen fordrade författningsenlig påmönstring. Således, ehuru direktionen icke anser sig hafva att uttala någon mening om värnpligtiges större och mindre skyldigheter beträffande värnpligtens fullgörande, vågar hon dock önska den föreslagna lagens förtydligande, angående hvad sjömanshusen hafva att iakttaga uti ofvan antydda hänseende.

Hvad i öfrigt vidkommer bestämmelserna uti komiterades förslag till lag om allmänna värnpligten, har direktionen för sin del icke funnit sig ega någon anledning att i desamma tillstyrka kommerskollegium att i underdånighet föreslå någon förändring eller något tillägg.

Nyköping den 18 September 1882.

Å sjömanshusdirektionens vägnar:

CARL G. HELLSTRÖM.

Carl A. Petersson,

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

I skrifvelse af den 29 sistlidne Augusti har sjömanshusdirektionen i Oskarshamn blifvit anmodad att inkomma med yttrande öfver det af komitén för sjöförsvarets ordnande afgifna betänkande, och får nu sjömanshusdirektionen, efter tagen kännedom om de, i nämnda betänkande, sjömanshuset rörande bestämmelser, afgifva vördsamt yttrande:

Hvad först vidkommer de i § 12 mom. 2 och 4 omförmälda åligganden, så torde desamma utan annan svårighet, än ett för sjömanshusen ökad arbete och möjligen ökade kostnader kunna fullgöras. Detsamma gäller om hvad som i § 14 och senare säges om tillställande af inskrifningsbok till sådan värnpliktig, som är å sjömanshuset inskrifven. Deremot torde mot sjelfva inskrifningsbokens användande för sjöfolk anmärkning kunna framställas, för såvidt meningen är, att den värnpligtige endast med detta intyg skulle kunna visa sig hafva fullgjort sin beväringsskyldighet. Direktionen föreställer sig nemligen, att lämpligare kontroll skulle vinnas genom lämplig anmälan till det sjömanshus den värnpligtige tillhör, då ju på resor en dylik bok lätteligen kan både förkomma och missbrukas.

Likaledes föreställer direktionen sig att, den enligt § 33 å sjömanshus inskrifne värnpligtige tillkommande skyldighet att göra anmälan om flyttning eller annan bortovaro borde ske såväl hos kompanibefälet som å vederbörande sjömanshus.

Slutligen anser sjömanshusdirektionen sig böra förklara, att redan länge en betänklig brist på dugligt manskap yppat sig inom handelsflottan, och att helt säkert genom det nya lagförslagets antagande denna brist skulle göra sig ytterligare kännbar, äfven tillfölje af den omständighet, att många, som nu taga tjänst vid handelsflottan, icke skulle välja sjömansyrket om tjänstgöring vid örlogsflottan äfven under fredstid blefve obligatorisk.

Oskarshamns sjömanshus den 29 September 1882.

CARL MAURIN.

A. LUNDGREN.

A. M. SOLBERG.

Seth Wickberg.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Till åtlydnad af Kongl. kollegii skrifvelse af den 29 Augusti, får sjömanshusdirektionen härmed afgifva infordradt utlåtande öfver komiterades förslag rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, och får direktionen såsom sin åsigt yttra, det sagde förslag i det skick det nu befinnes upprättadt, ej bör gillas då tiden för värnpligtiges årliga tjänstgöringstid är för lång beräknad och den under denna tid föreslagna dagaflöningen för otillräcklig.

Piteå den 25 September 1882.

På sjömanshusdirektionens vägnar:

J. A. ÖQUIST.

A. M. Dynesius.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Uti skrifvelse den 29 sistlidne Augusti har Kongl. kollegium, med öfverlemnande af det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten, infordrat Stockholms sjömanshus direktionens yttrande öfver de i detta förslag intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige.

Direktionen, som tagit del af detta förslag, har efter genomläsande deraf särskildt fäst sig vid innehållet i 2 mom. af § 12, hvaruti den bestämmelsen finnes intagen, att direktionerne öfver sjömanshusen skulle, på sätt och inom tid som Kongl. Maj:t komme att bestämma, hvarje år insända uppgift å de i sjömanshusens register inskrifne värnpligtige. Då nu sättet för denna redovisning icke är i förslaget närmare bestämdt och direktionen således icke kan på förhand beräkna, i hvad mån de vid sjömanshuset anställde tjänstemän komme att tagas i anspråk för detta arbete, har direktionen, som, å ena sidan, måste

tillse att dessa tjenstemäns tid icke undandrages från det arbete, som i främsta rummet måste tillgodoses och, å andra sidan, nödgas taga i betraktande att sjömanshusets tillgångar, hvilka äro afsedda att lindra nöden för orkeslösa sjömän, deras enkor och minderåriga barn, icke medgifva att för annat ändamål användas, funnit sig uppmanad förbehålla sig rätt att, för den händelse mera arbetskrafter för detta arbetes utförande skulle erfordras än dem hvaröfver sjömanshuset förfogar, af statsmedel utfå ersättning för att kunna sättas i tillfälle att vederbörligen fullgöra hvad i komiterades nyssnämnde förslag finnes antydt.

Stockholm den 27 September 1882.

NINIAN PATON.

JACOB SETTERVALL.

L. P. ÅBERG.

C. A. SUNDSTRÖM.

EMIL BOMAN.

C. J. Lovén.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Anbefald i skrifvelsen den 29 sistlidne Augusti att till Kongl. kollegium inkomma med yttrande öfver de i det af särskilda komiterade uppgjorda förslaget till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, får sjömanshusdirektionen ödmjukligen anmäla, att den får samma förslag till alla delar tillstyrka.

Strömstad den 25 September 1882.

För sjömanshusdirektionen:

E. BERGSTRÖM.

L. O. ÅSBERG.

J. M. Åhlund.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Uti skrifvelse den 29 nästlidne Augusti har Kongl. kollegium anmodat direktionen att inkomma med yttrande i anledning af de bestämmelser, rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, hvilka upptagas i det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten; och får direktionen, efter tagen kännedom af det skrifvelsen åtföljande underdåniga betänkande och förslag, »angående sjöförsvarets ordnande», i hvad samma angår ofvan antydda bestämmelser, härmed vördsammast tillkännagifva, att direktionen derunder icke funnit innehållet föranleda till någon särskild framställning från dess sida.

Sundsvall den 2 Oktober 1882.

På sjömanshusdirektionens vägnar:

AUG. SUNDBERG.

L. M. ALTIN.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Då direktionens för härvarande sjömanshus yttrande infordrats öfver de i det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, får direktionen efter tagen del af förslaget härmed förklara sig emot berörda bestämmelse icke hafva annat att erinra, än att svårigheter kunna komma att möta för fullgörande af det i förslagets 14 § intagna åliggande för sjömanshusdirektionerna att tillställa de vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige de s. k. inskrifningsböckerna.

Söderhamn den 9 Oktober 1882.

På sjömanshusdirektionens vägnar:

JÖHN GUST. BROLIN.

J. C. Vanselow.

t. f. Ombudsman.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Till åttlydnad af Kongl. kollegii anmodan uti skrifvelse den 29 sistlidne Augusti till sjömanshusdirektionen, att afgifva yttrande öfver komiterades förslag till lag för Kongl. flottan tillkommande värnpligtige, får direktionen för sin del instämma i detta förslag i hvad det afser att endast beväringsspligtige sjömän, som äro å sjömanshus inskrifne och dem som förut kunna anses tillhöra sjövapnet samt öfrige yrkesmän, de der kunna vara för flottan behöflige, böra inskrifvas till tjänst vid Kongl. flottan, samt att, på de af komitén anförde skäl, vapenöfningarne, ehuru för de värnpligtige fördelaktigare om vintern, anställas under sommarmånaderna; men att, då desse å sjömanshus inskrifne värnpligtige förut måste anses öfvade och fortfarande blifva öfvade i sjömansyrket, öfningarne torde böra inskränkas till 60 dagar och fullgöras under första värnpligtsåret.

Söderköpings sjömanshus den 15 September 1882.

På direktionens vägnar:

LUDVIG JOHANSSON.

F. Lundstedt.

Ombudsman.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium i Stockholm!

I anledning af kollegii cirkulärskrifvelse med bilagda herrar komiterades förslag till värnpligtslag för rikets sjöförsvär, hvaröfver kollegium inforrar härvarande sjömanshusdirektions yttrande, så får direktionen, efter att ha tagit del af förslaget's innehåll, i underdånigt svar tillkännagifva att den för sin del icke har något att deremot erinra, utan tillåter sig blott fästa kollegii uppmärksamhet på att här uti distriktet större delen af det i rullorna uppförda sjöfolket plägar taga

sjötjenst på utrikes orter, hvarigenom vid uppbåd till krigstjenst flertalet af det här inskrifna manskapet tvifvelsutan vore borta från fäderneslandet.

Sölvesborg den 26 September 1882.

På sjömanshusdirektionens vägnar:

O. HOLM.

S. Nilsson.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Till följd af höglofliga Kongl. kommerskollegii skrifvelse af den 29 sistlidne Augusti, hvarigenom sjömanshusdirektionen blifvit anmodad att inkomma med yttrande öfver de i det af särskilda komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, har sjömanshusdirektionen äran afgifva det yttrande, att direktionen för sin del ej har något att anmärka emot berörda förslag.

Umeå den 26 September 1882.

WILHELM GLAS.

C. O. SCHARIN.

A. GRAHN.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Med anledning af Kongl. kommerskollegii i skrifvelse den 29 sistlidne Augusti meddelade föreskrift, får direktionen vördsamt afgifva inforordadt yttrande öfver de i det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser, rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige.

Vid granskning af förutnämnda bestämmelser, har direktionen funnit desamma icke föranleda till någon annan anmärkning, än den, att § 14 mom. 2, enligt direktionens förmenande, borde i så måtto förtydligas, att deraf framginge, huruvida vid sjömanshus inskrifven värnpliktig är skyldig att sjelf eller genom annan å sjömanshuset afhemta sin inskrifningsbok, eller det åligger sistnämnde myndighet att berörde bok till den värnpliktige öfversända, i hvilket senare fall ett sådant åliggande jemväl torde böra åtföljas af i lag bestämd rättighet för sjömanshusen till ersättning för de kostnader, hvilka häraf blifva en följd, enär direktionen har föreställt sig, att, särskildt vid de större sjömanshusen, dessa årligen återkommande utgifter i motsatt fall kunde springa upp till alltför betydande belopp, för att rimligtvis böra af sjömanshusens egna medel bestridas.

Vadstena sjömanshus den 22 September 1882.

På direktionens vägnar:

A. G. LINDBERG.

Axel Ripa.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

På grund af Kongl. kommerskollegii skrifvelse den 29 sistlidne Augusti med anmodan till direktionen att inkomma med yttrande öfver de i det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnplikten intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpliktige, får direktionen ödmjukast anföra följande:

Vid beräkningen af antalet värnpliktige på de olika uppåden, anse komiterade sig, i händelse af mobilisering, böra afräkna 50 procent såsom frånvarande; vidare hålla komiterade före, att af första årets värnpliktige 1,500 man kunna vara att påräkna för tjenstgöring.

Hvad beträffar den första af dessa siffror, tror sig direktionen ej böra ingå i pröfning af dess hållbarhet; hvad deremot den senare an-

går, tycker direktionen sig finna henne vara väl högt beräknad, då man tager i betraktande, att första årets värnpligtige vid sjömanshusen år 1881 utgjorde endast 1,851 man, och värnpligtige, enligt komiterades förslag inkallas till öfning den 20 Maj, en tid då handelsfartygen allmänt hafva börjat årets fraktfart.

Slutligen anser sig direktionen, i strid med komiterades åsigt, böra framhålla den, med fästadt afseende vid handelsflottans intressen, mindre lämpliga årstid komiterade föreslagit för värnpligtens fullgörande.

Varbergs sjömanshus den 28 September 1882.

På direktionens vägnar:

CARL ROMMEL.

Knut Strömberg.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Genom Kongl. kommerskollegii skrifvelse af den 29 sistlidne Augusti har sjömanshusdirektionen blifvit anmodad att inkomma med yttrande öfver de i det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige; och har direktionen för sådant ändamål med nämnde Kongl. kollegii skrifvelse jemväl fått sig tillsändt ett exemplar af bemälda komiterades betänkande.

Direktionen som uti nämnde komitébetänkande, bil. A n:o 1, återfinner sin under den 16 Februari 1881 afgifna förteckning öfver vid sjömanshuset då inskrifne beväringsskyldige, anser sig dock böra uttala den öfvertygelsen, att af ett sålunda efter sjömanshusets register uppgifvet antal, vid skeende beväringsmönstring är att antaga, det endast ett ringa antal är att beräkna komma tillstådes, enär enligt sjömansyrkets egenskap det betydligare större flertalet kommer att vara ute på sjöresor. Till stöd för en sådan förmodan må nämnas, att under sistlidne år af hela antalet inskrifne beväringsskyldige, af alla åldersklasserna tillsammans, knappast en femtedel under hela året inför sjömanshuset förekommit, till hvilken omständighet i så väsendtlig mån äfven bidrager att en stor del af omförmälda sjöfolk måste söka sin

utkomst i tjenst med andra nationers fartyg, enär den på senare år minskade skeppsrederirörelsen härstädes och stadens minskade sjöfartsbedrifvande, i hvad beträffar segelsjöfart beräknad på fraktfart främmande länder emellan, icke lemnar fullt tillfälle såsom förr till anställning för stadens och ortens sjömän. Vid sådant förhållande har också blifvit temmeligen allmänt, att, förutom dem som segla från andra orter i Sverige, en ej obetydlig del sjömän i brist på förmånligare anställning hemma afresa direkt till utlandet, såsom till England, Hamburg och Köpenhamn för att söka anställning; andra åter, som i utlandet blifva frivilligt afmönstrade efter uttjend tvåårig tjenstetid, stanna kvar i utlandet och taga hyra med främmande nationers fartyg, vid hvilka förhållanden följden också har blifvit att ett ej obetydligt antal af de i sjömanshusets register befintliga äro sådana, hvilkas vistande inom senaste 3 à 4 år, och för somliga än längre tid, icke kan vara sjömanshuset bekant, och hvilka, såsom varande inom beväringssåldern, kan anses tillhöra dem som utgöra dugligaste delen sjöfolk.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt anser sig direktionen hafva goda skäl för den förmodan, att vid skeende beväring smönstringar å de respektive mönstringsorterna inom sjömanshusdistriktet, svårigen det påräknade minimiantalet värnpliktige sjömän skall finnas att tillgå, hvilket förhållande måhända än mera skall komma att visa sig med en skärpt värnplikt.

Vestervik den 27 September 1882.

Å sjömanshusdirektionens vägnar:

J. ANDERZON, Senior.

Ordförande.

N. D. Jern.

Till Kongl. kommerskollegium.

Till åtlydnad af Kongl. kommerskollegii skrifvelse den 29 sistlidne Augusti har direktionen skolat härmed afgifva vördsamt yttrande öfver i ett af särskilde komiterade afgifvet underdånigt förslag till lag om allmänna värnpligten intagna bestämmelser, rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige.

I en af reservationerna antydes att sakkunnige af komiterade hade under öfverläggningarna yttrat att en öfningstid af 90 dagar icke var tillräcklig för utbildande af värnpligtige till krigsduglige sjömän. Denna herrar sakkunniges åsigt gillar direktionen fullkomligt om det är fråga om sådana värnpligtige, som dels äro nybörjare, dels sådana, som knappt börjat egentligt sjömansyrke, d. v. s. sådana vid sjömanshus inskrifne personer, som varit anstälde å fartyg och båtar, hvilka endast trafikerat floder, kanaler och mindre insjöar. Men hvad deremot beträffar sådana vid sjömanshus inskrifne ynglingar, som redan år och dag, ja somliga 5 å 6 år, varit anstälde å fartyg, som trafikerat större farvatten, så kan direktionen icke undertrycka den åsigt, att dessa värnpligtige ej borde hafva sig ålagd så lång öfningstid som andra, utan böra de, i likhet med hvad fallet är med nuvarande approberade skarp-skyttar, åtnjuta en viss bestämd tids förkortning af öfningstiden.

Sådana ynglingar hafva nemligen lärt sig
den icke oviktiga sjömansterminologien;
att i disciplinärt hänseende ögonblickligt lyda;
att fritt och obehindradt röra sig på däck,
samt vant sig vid att i sanitärt hänseende motstå hafvets inverkan, m. m.

Mot herrar komiterades förslag i öfrigt har direktionen ingenting att erinra.

Vesterås sjömanshus den 26 September 1882.

JULIUS BROBERG.

Ordförande.

Jemte bifogande af särskildt yttrande:

F. O. FLODIN.

A. GUST. LIDBECK.

Joh. Hilding.

Särskildt yttrande af A. G. Lidbeck, såsom ledamot i Vesterås sjömanshusdirektion, hvilket skall åtfölja det af direktionen afgifna utlåtandet.

Till Kongl. kommerskollegium.

Undertecknad, som i öfrigt förenar sig i hvad Vesterås sjömanshus direktion yttrat beträffande det föreliggande underdåniga betänkandet och förslaget till sjöförsvarets ordnande, vill dessutom särskildt såsom sin mening tillägga följande:

Komitébetänkandet utgår, med afseende på det offer som kräves af den enskilde, från den synpunkten, att fosterlandskärleken ensamt motiverar värnplikten. Hvarje enskild man, som hunnit värnpliktsåldern, skulle således vara skyldig icke blott att deltaga i landets försvar och genom beredelse söka vinna nödig skicklighet härför, utan äfven att för ändamålet underkasta sig en personlig kostnad, som jemförelsevis må anses rätt betydlig, enär den föreslagna aflöningen under öfningstiden utom kost och beklädnad endast skulle belöpa sig till 20 öre per dag för hvarje värnpliktig.

Genom fasthållande af denna synpunkt för bärandet af försvarstungan synes mig förslaget på ett betänkligt sätt förblanda *social* och *ekonomisk* offerskyldighet. Dessa båda arter af offerskyldighet hafva fordom sammanfallit, det medgifves, i det att på det hela och till följd af äldre tiders samhällsförhållanden den socialt och ekonomiskt ansvarige samhällsmedlemmen jemväl varit den som ensam eller åtminstone öfvervägande haft i samma afseende rättigheter. Men numera äro förhållandena ändrade; båda dessa arter af rättigheter och förmåner inom samhället äro utsträckta till helt nya lager af samhällsmedlemmar, utan att skyldigheten att direkt deltaga i samhällets försvar kan utsträckas till andra lager än förut.

Den procent af landets befolkning, som enligt förslaget blir underkastad värnpligt, är alldeles densamma som exempelvis under landtvärnets eller senare under beväringssinrättningens dagar varit och ännu är skyldig att göra krigstjänst, medan å andra sidan den procent af befolkningen, som nu inträdt i de för tillvaron och till personliga utvecklingen viktigaste samhällsförmånernas åtnjutande på ett oerhördt sätt vuxit till.

Då emellertid ingen annan eller högre befolkningsprocent än förr kan enligt sakens natur träffas af den direkta försvarsskyldigheten, är

det alldeles tydligt, att synpunkten vid påläggandet af denna skyldighet måste för rättvisans skull och för underlättande af sjelfva försvarstungans bärande på så sätt förändras, att dess öfverensstämmelse med de ändrade samhällsförhållandena varder sannare och riktigare. Denna tanke kan såsom grundsats äfven utsägas så, att hvarje man är från och med 21 års ålder pliktig att för fäderneslandets försvar offra lif och blod samt i vederbörlig tid inställa sig för beredelse och förvärfvande af nödig skicklighet till sådant försvar, men ingen är i annan proportion än andra likberättigade samhällsmedlemmar skyldig att underkasta sig ekonomisk utgift eller uppoffring för samma ändamål.

Försvarsskyldigheten *ur social synpunkt* sedd är en tunga, som endast träffar landets unga män, helt enkelt därför att inga andra samhällsmedlemmar kunna till försvaret användas. Den *ur ekonomisk synpunkt* sedda offerskyldigheten deremot, eller erläggandet af sjelfva kostnaden, är en börda, som icke utan orättvisa och förbiseende af det nutida samhällets gestaltning kan påläggas somliga i högre grad än andra. Den måste af alla borgerligt berättigade i likhet med kostnaden för alla andra statsändamål bäras efter den fördelning ensamt, som den ekonomiska förmågan bestämmer. Men den enkla följden af denna grundsats är, att hvarje värnpliktig skall uppbära en så vidt sig göra låter skälig aflöning under den tid han deltar aktivt i vare sig landets försvar eller förberedelser dertill. Att för öfrigt denna grundsats om den ekonomiska offerskyldighetens särskiljande från den rent sociala, redan är erkänd, synes deraf, att, så snart fråga blir om deltagande en längre tid i försvarsöfningarne, såsom för befäl och underbefäl samt indelt och värfvadt manskap, komiterades förslag frångår all betraktelse af försvaret såsom pligt och deri blott ser ett yrke, som skall likt hvarje annat arbete njuta sin billiga men fulla ersättning.

Å andra sidan skulle tydligtvis komiterades förslag, om ej steget till de båda synpunkternas tidsenliga särskiljande vore mer eller mindre medvetet och till hälften deri uttaget, icke haft något som helst skäl att icke ålägga de värnpliktige att under tjänstgöringen äfven hålla sig med kost och utrustning. Ty det förhållandet, att så hittills brukats, hade icke varit något skäl att frångå konsekvensen i den uppfattning af den viktiga värnpligtgrundsatsen, hvarifrån komiterades förslag utgår.

En grundsats alltså, som vid försök till utsträckning visar sig sålunda ohållbar och otillämplig, har redan derigenom ådagalagt, att rätta möjligheten för dess bibehållande ligger i en noggran och väl öfvervägd begränsning af det område, der han skall tillämpas, och det

måste till och med falla i ögonen, att han genom en sådan begränsning skall mer och mer vinna i styrka och erkännande. Ty varder det såsom lag fastställt, att värnpligt består i skyldigheten att under åtnjutande af beklädnad, kost och skälig aflöning deltaga i landets försvar och förberedelsen dertill, så skall icke allenast den invändningen vara häfd, att försvarsbördan komme att träffa somliga med orättvis tyngd, utan äfven den temligen allmänt rådande farhågan för öfnings-tidens stora utsträckning förlora det väsendtligaste af sin hinderlighet för hela försvarsfrågans lösning. Erfarenheten torde nemligen så småningom hafva lärt litet hvar inse, att om de många förslagen angående den allmänna värnpligtens utsträckning betraktats af den stora allmänheten med vida mera betänksamhet än hänförelse, så må icke hufvudorsaken härtill sökas vare sig i förslappad fosterlandskärlek hos det lefvande släktet eller vacklande feghet gent emot hennes allvarsamma kraf, då det gäller försvar af hem och härd, utan allenast i den berättigade ovilja mot den ekonomiska uppoffring, som hvarje förslag i likhet med det nu föreliggande velat ålägga de värnpligtige framför andra samhällsmedlemmar. Denna ovilja åter har sin förklaringsgrund i de ökade kraf som sträfvandet för tillvarons uppehållande och det personliga lifvets utveckling numera ställer och med oböjligt allvar kommer att ställa på hvar och en, samt är därför berättigad och riktig, och skall aldrig af någon lag låta sig undertrycka. Man är helt enkelt mera rädd om sin tid *nu* än *förr* och har hvarken håg eller råd att göra något utan motsvarande ersättning, men det gifves lyckligtvis intet bevis för, att känslan af förpligtelse, riktigt fattad och på rätt område tillämpad, någonstädes bland vårt lands befolkning är svagare nu än fordom.

Som emellertid undertecknad mycket väl inser, att med bästa vilja i verlden alltid någon ekonomisk uppoffring måste åläggas de i försvarsöfningarne deltagande värnpligtige, enär det torde blifva lika svårt att fullt ersätta alla, som att för hvar och en särskildt beräkna värdet af den tidsuppoffring som af honom kräfves, och hvilken beräkning skulle i verkligheten komma att visa rätt olika resultat för olika samhällsklasser bland de värnpligtige, torde det tills vidare ej gifvas annan praktisk lösning på denna viktiga fråga än den, att ersättningsberäkningen utgår från tidsvärdet för dem, hvilka komma att utgöra de värnpligtiges flertal, nemligen den kroppsarbetande och jordbrukande klassens söner. Förslagsvis torde normen för aflöningen, enligt undertecknads tro, kunna sättas till 1 krona per öfningsdag för hvarje

och möjlighet till modifiering i exempelvis en lägre och en högre klass af lön ändock gifvas.

På grund af dessa skäl får undertecknad såsom sin enskilda åsigt framhålla, att föreliggande försvarsförslag, såsom hvilande på en föråldrad och ej med nutidens samhällsförhållanden öfverensstämmande uppfattning af den art af uppoffring, värnpligt för den värnpligtige innebär, endast efter den här berörda hufvudpunktens omarbetning i antydd riktning, kan blifva antagligt.

Vesterås den 29 September 1882.

A. GUST. LIDBECK.

Till Kongl. kommerskollegium.

Till värdsamt åtlydande af Kongl. kollegii skrifvelse af den 29 Augusti detta år får sjömanshusdirektionen afgifva följande utlåtande.

Sjömanshusdirektionen, som anser sig icke ega tillräcklig sakkännedom för att kunna fullständigt bedöma komiterades, till Kongl. Maj:t ingifna underdåniga förslag till lag för sjöförsvaret, får dock såsom sin mening uttala den åsigten att direktionen anser den föreslagna öfningstiden af 90 dagar böra inskränkas; enär eljest handelsflottan skulle komma att derpå lida allt för mycket.

I sammanhang härmed och med hänsyn till den icke obetydliga tillökning i göromålen, som härigenom för sjömanshusombudsmannen uppstå, föreslår direktionen åt honom lämplig ersättning.

Visby sjömanshus den 28 September 1882.

På direktionens vägnar:

CARL L. EKMAN.

Georg Thomson.

Till Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium!

Med anledning af skrifvelsen den 29 sistlidne Augusti, hvari direktionen anmodas att afgifva yttrande öfver komiterades förslag till allmän värnpligt för så vidt detsamma innefattar bestämmelse rörande vid sjömanshusen inskrifne värnpligtige, får direktionen under förklaring att den saknar nödig sakkunskap för ett rätt bedömande af verkningarne utaf den föreslagna lagens genomförande, vördsamt inskränka sitt yttrande dertill att direktionen anser att den ifrågasatta värnpligten kommer att blifva särdeles betungande för de vid handelsflottan anstälde sjömän, äfven som att det antagligen kommer att blifva förenadt med betydliga svårigheter att få dessa sjömän befordrade till de föreskrifna långvariga öfningarne, hvilka äfven komma att förorsaka rederierna såväl kostnader som svårigheter att vid förefallande behof anskaffa nödigt och dugligt sjöfolk.

Ystads sjömanshus den 27 September 1882.

Å sjömanshusdirektionens vägnar:

L. D. KEMNER.
